ଜନ ★ ସାହିତ୍ୟ

ଦଶ ଅଣା

୩ୟ ବର୍ଷ ★ ୧୦୨-୧୧୪ ସଂଖ୍ୟା ★ ଅପ୍ରେଲ-୧୯୫୮

ସଂପାଦକ

ଜନ-ସାହିତ୍ୟ

ଏକମାତ୍ର ଉପନ୍ୟାସ ମାସିକ

୭ମ ଭାଗ ୧୦ମ, ୧୧ଶ ସଂଖ୍ୟା	ମାର୍ଚ୍ଚ-ଅପ୍ରେଲ—୧୯୫୮	ଦଶଅଣା ୬୨ ନ. ପ.

ସାମାଜିକ ବ୍ୟାଧି

ଯୌତୁକ ପ୍ରଥା ଆମ ସମାଜରେ ଏକ ଅଚଳ ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି କଲାଣି । ବର ପିତାମାନେ ଯୌତୁକ ପାଇଁ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିବା ଫଳରେ ଗରିବ, ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାରର ଝିଅମାନେ ଅନେକ ସ୍ଥଳେ ବିବାହ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ବିବାହ ବେଦୀ ଉପରୁ ମଧ୍ୟ ବର ଫେରି ଆସିବା ଭଳି ଅଶୋଭନୀୟ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଛୁ ବୋଲି ଗର୍ବ କରିବାର ଦଶବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହିଭଳି ସାମାଜିକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାର ଦେଖାଯିବା ଅତି ନିନ୍ଦନୀୟ କଥା । ଏହା ଆମ ସାମାଜିକ ଜୀବନକୁ ପଙ୍ଗୁ କରି ଦେଉଛି । ସବୁଠାରୁ ବଳି କ୍ଷୋଭର କଥା ହେଉଛି ଯେ ଶିକ୍ଷିତ ବରମାନେହିଁ ଏହି ସାମାଜିକ ବ୍ୟାଧିକୁ ସଂକ୍ରମିତ କରିବାରେ ପ୍ରଧାନ ସହାୟକ ହେଉଛନ୍ତି ।

ଏହି ଯୌତୁକ ପ୍ରଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ କେରଳ, ପଶ୍ଚିମ ବଙ୍ଗ ପ୍ରଭୃତିରେ ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଛି । ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନ ସଭାରେ ମଧ୍ୟ ବିରୋଧୀଦଳ ତରଫରୁ ଏ ଘୃଣ୍ୟ ପ୍ରଥାର ବିରୋଧ କରି ଗୋଟା ଆଇନ ଆଗତ କରାଯିବା ସମ୍ବାଦ ମିଳିଛି । ଆମର ଦୃଢ଼ ଭରସା ଏହି ଗୋଟା ଆଇନକୁ ଆଇନ୍‌ରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନ ସଭାର ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟ ସମ୍ମତ ହେବେ । କିନ୍ତୁ ଆଇନ ସିନା ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ପୁରାପୁରି ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ହେବକି ଯଦି ? ସେଥିପାଇଁ

ଓଡ଼ିଶାର ଛାତ୍ର ଓ ଯୁବ ସମାଜ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ମାନସିକ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ ହେବା ଦରକାର । ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାର୍ଥ, ସାମୟିକ ଆନନ୍ଦ ଲାଭର ଉତ୍ତେଜନାରୁ ଦେଶର ଯୁବ ସଂପ୍ରଦାୟ ନିଜକୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରଖି ପାରିଲେ, ଏହି ଘୃଣ୍ୟ ସାମାଜିକ କୁସଂସ୍କାର ଲୋପ ପାଇବ ।

ଯୌତୁକ ଦାବୀ ମୂଳରେ ଆଉ ଏକ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଉଛି ଝିଅମାନଙ୍କର ଅଯୋଗ୍ୟତା । ବିବାହ ପରେ ଝିଅମାନେ ପରିବାର ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବୋ:ଝ ହେଉଥିବାରୁ, ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ବର ପିତାମାନେ ସେ ବୋଝ ବୋହିବାର କଷ୍ଟର ମୂଲ୍ୟ ଯୌତୁକ ଆକାରରେ ହାସଲ କରି ନେଉଛନ୍ତି । ବିଳାସ ବ୍ୟସନ, ଆଳସ୍ୟ ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ସମ୍ମାନବୋଧର ବ୍ୟାଧିରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି କୃତ୍ରିମ ଜୀବନରୁ ଝିଅମାନେ ସାଂସାରିକ ଜୀବନ ପାଇଁ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲେ ଉପସ୍ଥିତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ନିଶ୍ଚୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବ । ସ୍ତ୍ରୀ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସାର ଫଳରେ ଝିଅମାନେ ଉପାର୍ଜ୍ଜନକ୍ଷମ ହେଲେ ଯୌତୁକ ଦାବୀ ଆପେ ଆପେ ଶିଥିଳ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ।

ଯେ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଏ ଅସହ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲୋଡ଼ା । ଏ ଦେଶର ଶିକ୍ଷିତ ଝିଅ, ପୁଅ ତଥା ଚେତନଶୀଳ ଅଭିଭାବକମାନେ ଏ ଦିଗରେ ଆନ୍ତରିକ ଉଦ୍ୟମ କରିବା ଦରକାର । ଏକ ସୁଖୀ, ସମୃଦ୍ଧିଶାଳୀ ସମାଜ ଗଠନ ପାଇଁ ଏ ସାମାଜିକ ବ୍ୟାଧିର ଆଶୁ ଅବସାନ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ଅଲଙ୍ଘନୀୟ ।

× × × ×

ଓଡ଼ିଶା ମଂତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ

ଗତ ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନରେ କଂଗ୍ରେସ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠ ଦଳ ହୋଇ ବିଧାନ ସଭାକୁ ନିର୍ବାଚିତ ନ ହେଲେହେଁ ଅନ୍ୟ ଦଳରୁ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ଭସ୍ୱପୂର କରି ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ଗଢ଼ି ପାରିଲା, ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ଗଢ଼ିଲା ପରେ ଦଳର ମୁଖ୍ୟକର୍ତ୍ତା ଯେଉଁ ବିପଦର ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲେ ତାହା ଗତ ରାଜ୍ୟସଭା ନିର୍ବାଚନରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ଆସେମ୍ବ୍ଲିରେ କଂଗ୍ରେସର ଅଧେକରୁ ଅଧିକ ସଭ୍ୟସଂଖ୍ୟା ଥିଲେହେଁ ୩ଟି ଆସନରୁ ଦୁଇଟି ଆସନ ବିରୋଧି ଦଳ ପାଇଲେ । ରାଜ୍ୟସଭା ନିର୍ବାଚନରୁ ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ପକ୍ଷରେ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଠତା ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେଲା । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଧାନିକ ପନ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ

ମନ୍ତ୍ରୀମଣ୍ଡଳ ଇସ୍ତଫା ଦେବା କଥା, ଏଣୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନିଜ ଦଳ ବୈଠକରେ ଇସ୍ତଫା କଥା ଘୋଷଣା କଲେ ଏବଂ ଏ ସମ୍ବାଦ ବିଦ୍ୟୁତ ବେଗରେ ସବୁଆଡ଼େ ଖେଳିଗଲା । କିନ୍ତୁ ଠିକ ପରଦିନ କେନ୍ଦ୍ରରୁ କଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଆସିଲା ଇସ୍ତଫା ପ୍ରଶ୍ନ ବାଏଁ ବାଏଁ ଉଡ଼ିଗଲା—ଓଲଟି ଆସେମ୍ବ୍ଲି ପାର୍ଟି ସଂପାଦକ ଗଦାଧର ଦତ୍ତ ସାମ୍ବାଦିକମାନଙ୍କୁ ଭଦ୍ର ଶୋଧନ ଦେଇ ଏକ ବିବୃତି ଦେଲେ, କିନ୍ତୁ ଆଦର୍ଶରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳ ବେଶୀ ଦିନ ଗାଦି ମାଡ଼ିବସିବା କଦାପି ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ସମୟ ଆସିବ ସେତେବେଳେ କ୍ଷମତା ଲିପ୍ସୁମାନଙ୍କ ମୂଳଦୁଆ ବି ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯିବ—ଏ ଦିନ ଆଉ ବେଶି ଦିନ ନୁହେଁ ।

ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ପ୍ରତି

ଆସନ୍ତା ଜୁନଠାରୁ ଜନ-ସାହିତ୍ୟର ୪ର୍ଥ ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ହେବ । ଦେୟ ପଠାଇବାରେ ସଜାଗ ରହିବା ପାଇଁ ଆମେ ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଥରକୁ ଥର ଅନୁରୋଧ କଲେହେଁ, ଏଜେଣ୍ଟମାନେ ସେ ଦିଗରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉ ନାହାନ୍ତି । ଯାହା ଫଳରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କ ଉପରେ ୨।୩ ମାସର ଦେୟ ବାକି ରହି ଯାଉଛି । କେତେକ ପତ୍ରିକା ପାଇଲା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ପୂର୍ବ ମାସର ଦେୟ ପଠାଇ ଥାନ୍ତି । କେତେକ ଆଦାୟ ହୋଇନାହିଁ ଆଉ ନାନା ଅସୁବିଧା ଦର୍ଶାଇ ଫେରନ୍ତ ପତ୍ରିକା ବିକ୍ରି କରନ୍ତି । ଏଜେଣ୍ଟମାନେ ନିଜ ସୁବିଧା ପ୍ରତି ସବୁବେଳେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଉଥିବାରୁ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ବେଳେବେଳେ ଆର୍ଥିକ ସଂକଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ଏହିପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଗତ ମାସରେ ପତ୍ରିକା ବାହାରି ପାରିଲାନାହିଁ ।

'ଜନ-ସାହିତ୍ୟ' ୩ବର୍ଷ ଧରି ଧାରାବାହିକ ଭାବେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ଫଳରେ ପାଠକମାନେ ଏହାର ଭବିଷ୍ୟତ ନେଇ ସନ୍ଦେହମୁକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏଜେଣ୍ଟମାନେ ମଧ୍ୟ ଏଣିକି ସନ୍ଦେହମୁକ୍ତ ହୋଇ ପ୍ରତି ମାସର ଦେୟ ୩୦ ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ପଠାଇ ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ । ୪ର୍ଥ ବର୍ଷଠାରୁ ଏ ଦିଗରେ ଆମେ ସତର୍କ ହେବୁ ଏବଂ ଯେଉଁ ଏଜେଣ୍ଟମାନେ ନିୟମିତ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ଦେୟ ପଠାଇବାରେ ଅବହେଳା କରିବେ, ସେମାନେ ଏଜେନ୍ସି ସର୍ତ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ଖଣ୍ଡ ପିଛା ୫୦୲ ଜମା ଦେବେ, ନଚେତ ଆମେ ପତ୍ରିକା ବନ୍ଦ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବୁ ।

ଓଡ଼ିଶା ଆସେମ୍ବ୍ଲି—

ଅଧିକ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିଯୁକ୍ତିର ନିନ୍ଦାବାଦ

ଦେଶରେ ଲୋକେ ଖାଦ୍ୟବିନା ହାହାକାର କରୁଥିବାବେଳେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ମନ୍ତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ାଇ ଚାଲିଥିବାରୁ ବିରୋଧୀ ଦଳ ତରଫରୁ ତାର ପ୍ରତିବାଦ ହୋଇ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ଆୟ ତୁଳନାରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିଯୁକ୍ତିର ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇ ସଭ୍ୟମାନେ ସରକାରଙ୍କୁ ସଜାଗ ରହିବାକୁ କହିବା ବେଳେ ସରକାରୀ ଦଳ ପକ୍ଷରୁ ବିରୋଧୀ ଦଳର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆକ୍ଷେପ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଆସେମ୍ବ୍ଲି ଭାଙ୍ଗି ଦେଲେ ମୋଟେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ବୋଲି ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶା ଯାଇଥିଲା—କିନ୍ତୁ ସଭ୍ୟମାନେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ପିଛା ଖର୍ଚ୍ଚ ଉପରେ ଟିକିନିଖି ଆଲୋଚନା କରି ରାଜନୈତିକ ଫାଇଦା ହାସଲ ଲାଗି ମନ୍ତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା ନ ବଢ଼ାଇବାକୁ ସୁଚିନ୍ତିତ ମତ ଦେଇଥିଲେ ।

—୦—

ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ୧୯୫୬ ମସିହା ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ ଅଫ୍ ନିଉଜ ପେପରସ ନିୟମ ଅନୁସାରେ 'ଜନ-ସାହିତ୍ୟ'ର ବିବରଣୀ

୪ର୍ଥ ଫର୍ମ (ଅଷ୍ଟମ ଧାରା)

ପ୍ରକାଶନର ସ୍ଥାନ—କୃଷକ ପ୍ରେସ, ଗଙ୍ଗାମନ୍ଦିର, କଟକ—୧

ପ୍ରକାଶନର ସମୟ—ମାସିକ (ପ୍ରତିମାସ ତା ୩୦ ରିଖ)

ମୁଦ୍ରାକର, ପ୍ରକାଶକ ଓ ସଂପାଦକଙ୍କ ନାମ—ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁ

ଜାତୀୟତା—ଭାରତୀୟ

ଠିକଣା—ଗଙ୍ଗାମନ୍ଦିର, କଟକ—୧

ସଂଚାଳକ—ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁ, ଗଙ୍ଗାମନ୍ଦିର, କଟକ—୧

ମୁଁ ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁ ଏତଦ୍ୱାରା ଘୋଷଣା କରୁଅଛି କି ଉପରୋକ୍ତ ବିବରଣୀମାନ ସତ୍ୟ ବୋଲି ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଓ ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେଉଛି ।

ସ୍ୱା—ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁ

ମୁଦ୍ରାକର ଓ ପ୍ରକାଶକ, 'ଜନ-ସାହିତ୍ୟ'

କଟକ, ତା ୧୦-୩-୫୮ ।

—୦—

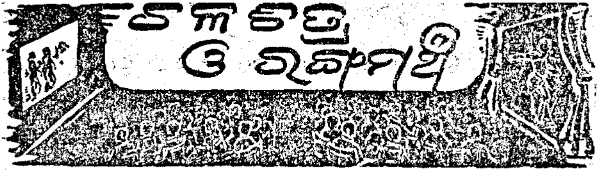

ଗ୍ରେଟ୍ ସୋ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ

କାମିନୀ କୌଶଲ, ମହୀପାଲ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକାରେ ଥାଇ ଚିତ୍ରଟି ନିକଟରେ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିଛି । ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପର୍ଦ୍ଦାରେ ସରକସ୍ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦର୍ଶକମାନେ ଏକ ପ୍ରେମଗଳ୍ପର ଆସ୍ୱାଦନ ମଧ ଉପଭୋଗ କରିବେ । କେମିନୀ ସର୍କସକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଘଟଣା ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ନାନାପ୍ରକାର ପଶୁ ଓ ମଣିଷଙ୍କ କୌତୂହଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ରୀଡ଼ା ପ୍ରଦର୍ଶନ ଶେଷସୁଦ୍ଧା ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ କରି ରଖିବ । କଥାବସ୍ତୁ ହେଉଛି —ସର୍କସ ଦଳର ମାଲିକ ମୃତ । ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ହେଉଛନ୍ତି ଏକମାତ୍ର ଝିଅ କାମିନୀ କୌଶଲ । କିନ୍ତୁ ସର୍କସ ପରିଚାଳନା ଭାର ଦୁର୍ବୃତ୍ତ ମାନେଜରଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ସର୍କସରେ ଆସି ଜଣେ ଦକ୍ଷ ଘୋଡ଼ସବାର ଭାବରେ ଯୋଗଦେଲେ ମହୀପାଲ । କାମିନୀ କୌଶଲ ତା ଦକ୍ଷତାରେ ମୁଗ୍ଧ ହେଲେ—ପ୍ରେମରେ ମଧ ପଡ଼ିଲେ । ମ୍ୟାନେଜର ଏହା ସହି ପାରିଲେନି—ଗୋଟାଏ ଚୋରି ମାମଲାରେ ମହୀପାଲଙ୍କୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ କରି ଦଳରୁ ବହିଷ୍କାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲାବେଳେ ଅସଲ୍ ଚୋରର ମୁଖା ମହୀପାଲ ଖୋଲିଦେଲେ । ଶେଷରେ କାମିନୀ ଓ କାଞ୍ଚନ ଉଭୟ ତାର ହସ୍ତଗତ ହେଲା ।

ଗଳ୍ପ ସେଇ ଗତାନୁଗତିକ ଧରଣର । କିନ୍ତୁ ସର୍କସର ଖେଳ ସହିତ ଗଳ୍ପର ଗତି ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଆନନ୍ଦର ଖୋରାକ ଯୋଗାଇବ ।

—o—

ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଜଗତର ସମ୍ମାନିତ ମହିଳା
ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ନର୍ଗିସଙ୍କ ବିବାହ

ଗତ ମାସ ତା' ଶେଷରେ ନର୍ଗିସଙ୍କ ବିବାହ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଜଗତର ଉଦୀୟମାନ ଅଭିନେତା ସୁନୀଲ ଦତ୍ତଙ୍କ ସହ ବମ୍ବେରେ ସଂପନ୍ନ ହୋଇ ଯାଇଛି । 'ମଦର ଇଣ୍ଡିଆ' ଛବିରେ ସୁନୀଲ ଦତ୍ତ ପୁଅ ଓ ନର୍ଗିସ ମା ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିଛନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଚିତ୍ରରେ ଅଭିନୟ କଲାଦିନଠୁଁ ଦୁହିଁଙ୍କ ମନରେ ଦୁହିଁଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରାୟ ବର୍ଷକ ତଳେ ଆକର୍ଷଣ ଜନ୍ମିଥିଲା । ଥରେ ସୁଟିଂ ବେଳେ ନର୍ଗିସଙ୍କୁ ନିଆଁ ଭିତରୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ସୁନୀଲ ପ୍ରାଣରକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ଏପରିକି ନର୍ଗିସ ଉଦ୍ଧାର ପାଇ ନଥିଲେ ନିଆଁରେ ପୋଡି ହୋଇ ପ୍ରାଣହରାଇ ଥାନ୍ତେ । ସେଇଦିନୁ ସୁନୀଲ ପ୍ରତି ସେ ଆକୃଷ୍ଟ ଥିଲେ ଏବଂ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁହେଁ ହୃଦୟ ବିନିମୟର ଏ ସମ୍ବାଦକୁ ପ୍ରାଣପଣେ ଗୋପନ ରଖିଥିଲେହେଁ ବର୍ଷକ ପରେ ନର୍ଗିସଙ୍କ ତରଫରୁ ଗୋପନୀୟତାର ପର୍ଦ୍ଦା ଖୋଲିଗଲା ଏବଂ ଏ ସମ୍ବାଦ ସିନେମା ଜଗତରେ ଏକ ହଇଚଇ ସୃଷ୍ଟିକଲା । ନର୍ଗିସଙ୍କ କୋଟି କୋଟି ସିନେମା ଭକ୍ତ (ଫ୍ୟାନ୍) ମଧ୍ୟ ବିସ୍ମିତ ହେଲେ ଏ ସମ୍ବାଦରେ । ଯାହାହେଉ ଏ ଘଟଣାକୁ ସୁନୀଲ ଦତ୍ତ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଏକ ବଡ ଘଟଣା ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ନବ ଦମ୍ପତି ପୂର୍ବ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟ ଅନୁଯାୟୀ ସୁଟିଂ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତଥିବାରୁ ବାସରଗୃହ ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ ପାରିନି । ନର୍ଗିସ ସୁନୀଲଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ଗ୍ରେଟ ଫ୍ଲାଟଟିରେ ରହୁଛନ୍ତି ।

ଗୋଟିଏ ନାରୀ ଜୀବନର ଦଗ୍‌ଧିଭୂତ କାହାଣୀ

ସେବିକା

ନିର୍ମଳପ୍ରଭା ଦେବୀ

ଜନସାହିତ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ

—ରଜନୀ ଶେଷର ଅତିଥି ମୁଁ — ମତେ ତମେ ଏମିତି ଭାବରେ ଫେରାଇ ଦେବ ?

ପୃଷ୍ଠା—୨୦

—ଏକ—

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର କାଳକୃଷ୍ଣ କବରୀରୁ ବାହାରୁଥିଲା ଏକ ମନୋ-ମୁଗ୍‌ଧକର ମହୁଆଳି ମୃଦୁ ସୌରଭ । ତାର ସମସ୍ତ ମନ ପ୍ରାଣ ଆଜି କେମିତି ଭାବରେ ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା । ସୌଖୀନ ଡ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲ ସାମନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ସେ ସଜେଇ ନେଉଥିଲା ନିଜକୁ···

ବାହାର ପୃଥିବୀ ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ କୋଳାହଳରତ—ଇଥରରେ ଭାସି ବୁଲୁଚି ଦଶହରା ନହବତର ମଞ୍ଜୁଳ ମୂର୍ଚ୍ଛନା । ତାର ଅନୁସାରୀ ପୁଲକ ଜଗାଇ ଖେଳି ବୁଲୁଚି ସୂର୍ଯ୍ୟର ତପ୍ତ ରଶ୍ମି ।

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ସୁନ୍ଦରୀ—ସୁଶ୍ରୀ, ମାର୍ଜିତ ରୁଚିର ତରୁଣୀ—ତା ଦେହର ରଙ୍ଗ ହେମ ଗୌର—ଢଳଢଳ ପଦ୍ମ ପରି ମୁଖଶ୍ରୀ । ଆଖିର କଜଳ ଆଉ ଟିକିଏ ଲମ୍ବା କରି ଚିବୁକ ଉପରେ ବସାଇ ଦେଲା ସେ ଗୋଟିଏ ବଉଟି ସ୍ପଟ୍ । ସତେ ! କି ସୁନ୍ଦର ଆଜି ଦେଖାଯାଉଛି ସେ । ଆଇନାରେ ନିଜ ରୂପକୁ ନିଜେ ଦେଖି ସେ ମୋହିଭୋଳି ଯାଇଥିଲା ।

ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତରେ କିଏ ଏତେ ସୁନ୍ଦରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି ? ରମ୍ଭା, ମେନକା, ଉର୍ବଶୀର କଳା ନେଇ ଏ ଯୁଗରେ କିଏ ଜନ୍ମ ନେଇଛନ୍ତି କେଉଁଠି ? ସେ ନିଜେ ଯେତେ ଝିଅଙ୍କୁ ଦେଖିଚି, ତା' ଭିତରେ ତା'ପରି ଆଉ ଜଣେ ସୁନ୍ଦରୀ ସେ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରି ନାହିଁ ।

ଅପା !

ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା । ଚାକରାଣୀ ସୁଲୀ ଘର ସାମନାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଡାକୁଚି ।

କଣ କଲେ ?

ଅମ୍ବର ବାବୁ ଆସିଲେଣି ।

ଆସିଲେଣି ? ହଉ ଯାଉଛି ।

ସୁଲୀ ଫେରି ଆସିଲା ।

ଅମ୍ବର ଆସିଛି—ତା'ର ସହପାଠୀ । ବେଶ ଭଲ ଲାଗେ ତାକୁ ଅମ୍ବରର ମାୟାହୀନ ବ୍ୟବହାର । ତାର ରୂପକାନ୍ତି, ସୁଢଳ ସୁଠାମ ଦେହେର ଆଉ କଳା ଭଅଁର ନିନ୍ଦିତ ଆଖି ।

ପୁରୁଷ-ସ୍ତ୍ରୀର ଗାଢ଼ ଆକର୍ଷଣ । ତରତରରେ ସବୁ କାମ ଶେଷ କରି ଦେଲା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା । ଶୀଘ୍ର ଯିବାକୁ ହେବ ତାକୁ । ଦୁର୍ଗାପୂଜାର ଭିଡ଼ ଭିତରେ ସେ ବାହାରକୁ ଯାଇନାହିଁ । ଆଜି ଅମ୍ବର ସାଙ୍ଗରେ ବୁଲି ବଜାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେବୀ ମୂର୍ତ୍ତି ସେ ଦେଖିବ । କଳା ଚକ୍‌ଚକ୍ ହାଇହିଲ ଯୋତା ପାଦରେ ଗଳାଇ ହାତରେ ଭେନିଟି ବେଗ୍‌ଟିଏ ଧରି ସେ ବାହାରି ଆସିଲା ।

ଦାଣ୍ଡରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ତା' ବାପାଙ୍କ କାର । ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ଅମ୍ବର ।

ନମସ୍କାର ! ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ପ୍ରଥମେ ହାତ ଟେକିଲା । ଅମ୍ବର କିନ୍ତୁ ନାହିଁ । ମୁଗ୍ଧ ଆଖିରେ ଖାଲି ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ସେ । ତାର ମନେ ହେଉଥିଲା ସତେ ଅବା ନୃତ୍ୟରତା ଉର୍ବଶୀ ଶାପଗ୍ରସ୍ତା ହୋଇ ଖସି ଆସିଛି ଏ ଧରଣୀକୁ । ମନ ଭିତରେ ତାର ଖେଳୁଛି ସୁନେଲି ଆଶାର ସପନ । କାର୍ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇ, ଗୋଟିଏ ହାତ କାରର ଛାତ ଉପରେ ରଖି ସେ ଭାବି ଯାଉଥିଲା କେତେ

କଣ ! ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ହସି ହସି କାର୍ ପଛ ପାଖ ସିଟର କବାଟ ଖୋଲିଲା । ସେତେବେଳେ କାନ୍ଧଉପରୁ ତାର ଖସି ପଡୁଥିଲା ନଆଁ ରଙ୍ଗ ବାଙ୍ଗାଲୋର ପାଟର ପଣତ । ଶାଢୀ ତଳେ ନୀଳ ସିଲ୍କ କନାର ବଡ଼ସ୍ ବେଶ ମାନୁଥିଲା ତା ଦେହକୁ ।

ଆସନ୍ତୁ !

କବାଟ ଖୋଲି ଠିଆ ହୋଇଛି ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା—ଧୀର ପବନରେ କୁଞ୍ଚିତ କେଶଗୁଚ୍ଛ ତାର ଅମାନିଆ ପରି ଉଡ଼ିବୁଲୁଛି । ଅମ୍ବର ମୁଗ୍ଧ-ବିସ୍ମିତ ।

ଆରେ, ଆସନ୍ତୁ ନା !

ହଠାତ୍ ଚେତନା ଫେରି ଆସିଲା ତାର । ନିଜକୁ ନିଜେ ବଡ଼ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ବାଧ ପିଲାଟି ଭଳି ସେ ଯାଇ କାର୍ ଭିତରେ ବସିଲା—ପରେ ପରେ ଉଠିଗଲା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା । କବାଟ ବନ୍ଦ କରି ଦେଇ ଡ୍ରାଇଭରକୁ କହିଲା ଷ୍ଟାର୍ଟ ଦେବାକୁ । ଘର୍ ଘର୍ ଶବ୍ଦ କରି କାର ଚାଲିଲା—ତାର ଗତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅମ୍ବର ମନର ଚିନ୍ତାଖିଅ ଗୋଳମାଳିଆ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା ।

ସେ ଭାବୁଥିଲା ଅନିଶ୍ଚିତ ଭବିଷ୍ୟତ କଥା । କାହିଁ ଲକ୍ଷପତି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ କନ୍ୟା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଆଉ କାହିଁ ପଲ୍ଲୀ ଗାଁଆର ଦରିଦ୍ର ପରିବାରର ସଂତାନ ଅମ୍ବର । ସହପାଠୀ ବୋଲି ଯଥେଷ୍ଟ ସୁବିଧା ସେ ପାଇଛି । ଆଉ ଅଧିକ କିଛି ଆଶା କରିବା ଅନ୍ୟାୟ । କେତେ ଲକ୍ଷପତି-କୋଟିପତିର ସନ୍ତାନ ଚାହିଁ ବସିଥିବେ ଶ୍ୱେତ-ପଦ୍ମାର ପାଣିଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ । ସେମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅମ୍ବରକୁ ଯଦି ତୁଳନା କରାଯାଏ ସେମାନେ ହେବେ ପୂର୍ଣ୍ଣମୀର ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଆଉ ଅମ୍ବର ଜୋନାକିର କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକ ।

ମାତ୍ର...

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ତାକୁ ସ୍ନେହ କରେ—ଆଦର କରେ । କାହିଁକି ଏ ସ୍ନେହ-ଆଦର ? କେତେଦିନ ଅବା ତାର ଆୟୁଷ—ସେ ନିଜେ ଭାବି ଠିକ କରି ପାରେନା । ସେ କଣ ମରିଚୀକା ପଛରେ ଧାଉଁଛି ?

କିଂତୁ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଲକ୍ଷପତିର ଦୁଲାଲୀ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ସରଳ ତ ! ଏଇ ବର୍ଷ ବି. ଏ. ପାସ୍ କରିଚି—ଟିକିଏ ବୋଲି ଗର୍ବ ଅଭିମାନ ନାହିଁ । ଆଇ. ଏ. ପାଖରୁ ସେମାନେ ସାଙ୍ଗରେ ପଢ଼ିଛନ୍ତି । ଅତି ଆକସ୍ମିକ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କର ଘନିଷ୍ଠତା ବଢ଼ି ଉଠିଛି । ଚିରଳ ନଦୀ ସ୍ରୋତ ଭଳି ଜୀବନର ଗତି ।

ଏଇ କାଲି ପରି । ଅମ୍ବରର ନୋଟ ଖାତା ଉପରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନମ୍ବର ଦେଇଥାନ୍ତି ବୃଦ୍ଧ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାଶୟ—ବେଶ୍ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ବୋଲି କଲେଜରେ ବଢ଼ିଯାଇଥାଏ ତାର ଖ୍ୟାତି । ସେ ଦିନ ସେଇ ନୋଟ୍ ଖାତାଟି ମାଗିନେଇଥିଲା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା—

ତାପରେ ସେଇ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଅମ୍ବର ଦୁଇ ଚାରିଥର ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଛି । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ବାପା ଖୁବ୍ ମେଳାପୀ ଭଦ୍ରଲୋକ । ପରିଚୟ, ଆଳାପ ବନ୍ଧୁତା କ୍ରମଶଃ ବଢ଼ି ଉଠିଚି ।

ଆପଣ ଆଜି ଏତେ କଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ?

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନରେ ସେ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

କଣ ଏମିତି କପୋତକପୋତି ପରି ଚୁପ କରି କାର୍ଟି ଭିତରେ ବସି ବସି ଶେଷରେ ଫେରିବା ଘରକୁ ? ଆପଣ ଆଜି ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ଗମ୍ଭୀର ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି ! କଣ ହୋଇଛି ଆପଣଙ୍କର ? ନା, ମୋର ଉପସ୍ଥିତି ଆଉ ଏ ପ୍ରକାର ବୁଲା ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗୁନି ?

ଅଳ୍ପ ହସିଲା ଅମ୍ବର । ଅଦ୍ଭୁତ ଏ ଝିଅଟି । ସେ କହିଲା—ସାମାନ୍ୟ କଥା ଉପରେ ତୁମେ ସତେ କେତେ ଜୋର୍ ଦିଅ ଶ୍ୱେତାଦେବି ?

କଂଠରେ ଅଭିମାନ ଭରି କହିଲା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା—

ଏଇଟା ସାମାନ୍ୟ ନୁହେଁ ବରଂ ଅସାମାନ୍ୟ ହୋଇପାରେ । ଏଇଠି ତିନୋଟି ଦେବୀ ମେଢ଼ ଚାଲିଗଲାଣି । ଆପଣ ତ କାହିଁ କାର ଅଟକାଇବାକୁ କହୁନାହାନ୍ତି ?

ଦେଖୁନାହଁ କି ଅସମ୍ଭବ ରକମର ଭିଡ଼ । ଆଗରେ ଆଉରି ଭଲ ଭଲ ମେଢ଼ ଅଛି । ସେଇଆଡ଼ୁ ଦେଖି ଫେରିବା ।

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ବୁଝି ପାରିଲା—ନିଜର ଦୋଷ ଢାଙ୍କିବାକୁ ଯାଇ ଅମ୍ବର ତାକୁ ଏପରି ବାଆଁ ରଉଛି । ମନେ ମନେ ହସିଲା ସେ ।

ପୁଣି ଦୁହେଁଯାକ ନୀରବ । ଆଗରେ କଲେଜ ଛକ । ଦେବୀମେଢ଼ ପାଖରେ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଭିଡ଼ ନାହିଁ । ଗାଡ଼ି ବନ୍ଦକରି ଦୁହେଁଯାକ ଓହ୍ଲାଇଲେ । ସାମନାରୁ ତୀବ୍ର ବେଗରେ ଛୁଟି ଆସୁଛି ଆଉ ଗୋଟିଏ କାର୍—ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା—ଏକ୍‌ସିଡେଣ୍ଟ । ଡ୍ରାଇଭର୍ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ବ୍ରେକ ଦେଲା । କିନ୍ତୁ ଛ ହାତ ବାଟ ଆଗେଇ ଯାଇ କାର୍‌ଟି ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ମାତ୍ର ସେତେବେଳକୁ କାରର ସାମନା ପଟ ଲାଗିଗଲା ଅମ୍ବର ଦେହରେ । ସଂଜ୍ଞାହୀନ ହୋଇ ସେ ପଡ଼ିଗଲା ତଳେ । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା । ଇସ୍, କି ରକ୍ତ—କଲେଜ ଛକର ପିଚୁଢ଼ିଆ ରାସ୍ତା ନାଲି ପାଲଟିଯାଇଛି ।

ଦୁର୍ଗାପୂଜାର ମହୋତ୍ସବ ମଳିନ ହୋଇ ଆସିଲା ଯେମିତି । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ପ୍ରାଣତନ୍ତ୍ରୀରେ ଲାଗିଲା ଯେଉଁ ଆଘାତ, ସେ ଯେଉଁ ବେଦନା ସେ ସେଇ କେବଳ ଜାଣେ ।

ଅମ୍ବର ମୂର୍ଚ୍ଛାହତ ।

ଆଖି ତାର ମୁଦ୍ରିତ । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ଆଖିରୁ ଝରୁଥିଲା ଲୁହ ।

—ଦୁଇ—

ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜର ଗୋଟିଏ ଓ୍ୱାର୍ଡରେ ଅମ୍ବର ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଛି । ଯା' ଭିତରେ ପାଞ୍ଚ ଛ' ଦିନ ବିତିଗଲାଣି । ପ୍ରତ୍ୟହ ସକାଳ ସଂଧ୍ୟାରେ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଆସେ । କେଉଁଦିନ କମଳାଲେମ୍ବୁ, କେଉଁଦିନ ଅଙ୍ଗୁର ତ ଆଉ କେଉଁଦିନ ନାସପାତି ପୁଞ୍ଜେ ଆଣିବାକୁ ସେ ଭୁଲୁ ନ ଥାଏ । ଡାକ୍ତର, ନର୍ସଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ସେ ଲାଗିଥାଏ—ଭଲ ଔଷଧ, ଭଲ ଖାଦ୍ୟ ଦେଲେ ଅମ୍ବର ଶୀଘ୍ର ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇଯିବ । ଡାକ୍ତରଙ୍କ ଫରମାସ ଅନୁସାରେ ନୂଆ ଔଷଧ, ନୂଆ ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ ମଧ୍ୟ ସେ କିଣିଆଣି ଦିଏ ।

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ବାପା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ମଧ୍ୟ ସମୟ ସମୟରେ ଡାକ୍ତରଖାନା ଆସି ଅମ୍ବରକୁ ଦେଖି ଯାଉଛନ୍ତି । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ସେ ଆରୋଗ୍ୟ ହୋଇ ଆସୁଛି ।

ସେଦିନ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଯାଇ ଅମ୍ବର ପାଖରେ ବସିଥାଏ । ଅମ୍ବର ସ୍ପ୍ରିଙ୍ଗ୍ ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ ଉପରକୁ ଚାହିଁଥାଏ ଅର୍ଥହୀନ ଦୃଷ୍ଟିରେ । ନର୍ସ ଆଣି ଗ୍ଲାସ୍‌ରେ ଗ୍ଲାସେ ଦୁଧ ଦେଇଗଲା । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା କହିଲା—ଅମ୍ବରବାବୁ, ଏତିକ ପିଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ନାହିଁକଲା ସେ, ପିଇବ ନାହିଁ ।

କାରଣ ?

ଅମ୍ବର କହିଲା—ଫିଙ୍ଗି ଦିଅ ସେ ଦୁଧ—ଏ ଗୁଡ଼ାକ ଖାଇ କିଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ଏଥିରେ ଅଛି ପଚିଶ ଭାଗ ପାଣି ଆଉ ପଚିଶି ଭାଗ ପାଉଡରର ଦୁଧ—ଯା'କୁ ଖାଇଲେ ଦେହ ଆହୁରି ଖରାପ ହେବ ।

ସତକୁ ସତ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ନେଇ ଦୁଧ ଗ୍ଲାସକ ପିଣ୍ଡାତଳେ ଢାଳିଦେଲା । ଡିଉଟିରେ ଥିବା ନର୍ସ ଜଣକ ଆସି ଘାରି ପାଟିକଲା ।

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ମଧ୍ୟ ଗ୍ରୁଡ଼ବାର ପାରୀ ନୁହେଁ । କାହିଁକ ସେ ଭୟ କରବ ? ନର୍ସଟି ଶେଷରେ ସବୁକଥା ସିଭିଲ୍ ସର୍ଜନଙ୍କୁ ରପୋର୍ଟ କଲ । ସିଭିଲ୍ ସର୍ଜନ ମାଳାମ୍ବରବାବୁ ଆସି ସବୁକଥା ବୁଝିଲେ । ଅମ୍ବର ଉପରେ ବହେ ରାଗିଲେ । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହି ଏମିତ କରବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା କହିଲ—ଆପଣଙ୍କର ରାଗିବାର କଥ୍ଚ୍ଛୁନାହିଁ, ଯେଉଁ ରୋଗୀମାନେ ଘରଦ୍ୱାର ଭାଇବନ୍ଧୁ ଗ୍ରୁଡ଼ି ଏଠି ପଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି; ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏଇ ବ୍ୟବହାର ଦେଖେଇବା କଣ ଠିକ୍ ? ଯେଉଁ ଦୁଧ ଆପଣମାନେ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ଦଉଛନ୍ତି, ତାହା କଣ ଖାଣ୍ଟିଦୁଧ ?

ମାଳାମ୍ବରବାବୁ ଭୀଷଣ ବରକ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଥିଲେ । ଗୋଟିଏ ଅପରପକ୍ୱ ଝିଅ ତାଙ୍କୁ ଅପମାନ ଦବା ସେ ସହି ପାରନ୍ତେ କେତେକ । ଅଭିଜ୍ଞତାର ଗ୍ରୁପରେ ମୁଣ୍ଡବାଳ ତାଙ୍କର ଧଳା ହୋଇ-ଗଲଣି—ଆଜ ପୁଣି ସେ ଉପଦେଶ ଶୁଣିବେ ଗୋଟିଏ ବଂଶ ବର୍ଷିଆ ତରୁଣୀଠାରୁ ? ସେ ଗଳାର ସ୍ୱର ଚଢ଼ାଇ କହିଲେ—ଯେଉଁମାନେ ଏତେ ବାଚ୍ଛୁବେ, ସେମାନେ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଯାହାଙ୍କୁ ଏଠି ନ ପୋଷେଇବ ସେମାନେ ନିଜଘରେ ରହି ଚକତ୍ସିତ ହେବା ଉଚିତ । ଡାକ୍ତରଖାନାର କନଷ୍ଟକୁ ଅବମାନନା କର ଫିଙ୍ଗିଦବାର ଅଧିକାର କାହାର ନାହିଁ ?

ଅମ୍ବର ଦୁଧଗ୍ଲାସକ ଢାଳି ଦବାକୁ କହି କ ଭୁଲ ନ କଲ ! ସେ କ'ଣ ଜାଣିଥିଲ କ ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଝିମିଟି ଖେଳରୁ ଗୋଟେ ମହାଭାରତ ଯୁଦ୍ଧ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ ବୋଲ । ପୁଣି ଡାକ୍ତର-ଖାନାରେ ରହି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସହିତ ଅପଡ଼ ହେବା ସବୁଠୁ ନବୋଧତା । ମଣିଷର ମରଣ ଦେଖି ଦେଖି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଗ୍ରୁତ ପଥରରୁ ଆହୁର ଶକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛି—ମଣିଷର ଜୀବନ ପ୍ରତି

ସେମାନଙ୍କର ଭାବ ନିଶ୍ଚୟ ବେପରୁଆ ହୋଇଯିବ । ବେଶୀ ଆଉ ଗୋଳମାଳ ଭିତରକୁ ସେ ପଶିବାକୁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲା । ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ କହିଲା—"ସବୁ ଦୋଷ ଆଜ୍ଞା ମୋର, ଆପଣ ଆମକୁ କ୍ଷମାକରି ଚାଲି ଯାଆନ୍ତୁ ।"

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ବଡ଼ ଅସହାୟ ଭାବରେ ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ଅମ୍ବର ମୁହଁକୁ । ସାଧାରଣତଃ ସେ ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ନୁହେଁ । ଆଜି ହଠାତ୍ କାହିଁକି ସେ ଏମିତି ବ୍ୟବହାର କଲା ? ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ଅର୍ଥର ଅପବ୍ୟବହାର ଯେଉଁମାନେ କରୁଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ଗାଳିଦେଇ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ତ କିଛି ଭୁଲ କରିନାହିଁ । କାହିଁକି ତେବେ ଅମ୍ବର କ୍ଷମା ମାଗିଲା ।

ଡାକ୍ତର ଚାଲିଗଲେ ତାଙ୍କର ରୋଷକଷାୟିତ ନୟନ ପୁଣି ଥରେ ହାଣି । ଅମ୍ବର କହିଲା—ଶ୍ୱେତା, ଯେଉଁଠି ସେଠି ଏମିତି ଝଗଡ଼ା କରିବା ଭଲନୁହେଁ । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ବାକ୍‌ବିତଣ୍ଡା କରି ଲାଭ ବା କଣ ?

ଆରେ, ତମେଇ କହିଲ ଦୁଧ ଡାଳି ଦବାକୁ, ପୁଣି ତମେଇ ମତେ ଦୋଷ ଦଉଚ ? ସେମାନେ ତ ଖାଣ୍ଟି ଦୁଧ ଦବାର କଥା । ମାତ୍ର ତା ବଦଳରେ ସେମାନେ ଏ ଯେଉଁ ଦୁଧ ଦେଉଛନ୍ତି, ତା'ତ ଏକଦମ ବେଆଇନ କଥା ।

ଅଳ୍ପ ହସିଲା ଅମ୍ବର ଶ୍ୱେତାର ଏଇ କଥା ଶୁଣି—ବୁଝିଲ, ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ରହି, ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସହିତ ଝଗଡ଼ା କରିବା କଣ ଉଚିତ ?

ଅନୁଚିତ ବା କାହିଁକି ? ଦୃଢ଼ କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା ଶ୍ୱେତା ।

ଆଉ କି ବୁଝେଇ କହିବାକୁ ହବ ? ତମେତ ଜାଣ ଏଇ ଡାକ୍ତରମାନେ ମଣିଷର ଜନ୍ମ ମରଣ ଦେଖି ଦେଖି ସେଥିପ୍ରତି ଆଉ

ତାଙ୍କର ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ ନ ଥାଏ । ମଣିଷର ଜୀବନ ସହିତ ସେମାନେ ଖେଳନ୍ତି । କୌଣସି ଜଣକର ମୃତ୍ୟୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୂଲ୍ୟହୀନ । କୌଣସି ଅଘଟଣ ଘଟାଇବା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବିଚିତ୍ର ନୁହେଁ ।

ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ଦବିଗଲା ଶ୍ୱେତା । କଥାଟା ଏକଦମ୍ ମିଛ ନୁହେଁ । ଅମ୍ବର ମଧ୍ୟ ଏଇ ଘଟନା ଉପରେ ଭାରି ଦବି ଯାଇଛି । ଜୀବନ ପ୍ରତି ମମତା କାହାର ନାହିଁ ?

ଡାକ୍ତରଖାନାର ଆବହାଓ୍ୱା ସବୁବେଳେ ବିରକ୍ତିକର । କିଏ ଚିତ୍କାର କରୁଚି ତ ଆଉ କିଏ କାନ୍ଦୁଚି । କେହିବା ମରଣାନ୍ତକ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ ହେଉଛି । କାହାର ମଧ୍ୟ ନିଭି ଯାଉଛି ଜୀବନ ଦୀପ । ଆଲୁଅ ଅନ୍ଧାର ଲାଗି ରହିଚି ଏଠି ।

ସିଭିଲ ସର୍ଜ୍ଜନ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଚାଲିଗଲେ । ନର୍ସ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଅମ୍ବର ଭାବୁଥିଲା ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ନ ରହିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ତମେ ତ ଭଲ ହୋଇ ଆସିଲଣି । ଚାଲ ଏଠୁ—ବରଂ ଆମ ଘରେ ରହି ଚିକିତ୍ସିତ ହେବ । ତମର ଆପତ୍ତି କଣ ?

ଆପତ୍ତି କିଛି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଘରର ମାଲିକ ତ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ନୁହେଁ—ମାଲିକ ହେଉଛନ୍ତି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ । ସେ ନ କହିଲେ··· ପୁଣି ପରିଚୟର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଏତେଟା ଅନଧିକାର ଦାବୀ କରିବା ତାକୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥିଲା । ସେ କହିଲା—ତମ ବାପାଙ୍କୁ ନ ପଚାରି······

ଏଇ କଥା ? ବାପାଙ୍କୁ ପଚାରିବା କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ସେ ତ ଦି ତିନଥର ମତେ ଏକଥା କହିଛନ୍ତି । ଆରମ୍ଭରୁ ତ ସେ କହୁଥିଲେ ଆମରି ଘରେ ତମକୁ ରଖି ଚିକିତ୍ସା କରିବେ ବୋଲି ।

ହଁ ସେଇଆଡ଼ିଁ ହେଉ । ଡାକ୍ତରଖାନା ବିରକ୍ତ ଲଗିଲାଣି ତାକୁ । ଶ୍ୱେତା ଘରର ଆକର୍ଷଣ ତା ପାଖରେ ତ କମ୍ ନୁହେଁ ।

ସେହିଦିନ ଡାକ୍ତରଖାନା ଛାଡ଼ି ଅମ୍ବର ଚାଲି ଆସିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରେ ରହି ଚିକିତ୍ସିତ ହେବ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ନିଜେ ଭାରି ଖୁସିହେଲେ । ଅମ୍ବରର ଗୁଣରେ ଆଗରୁ ସେ ପ୍ରୀତ ହୋଇ ଥିଲେ । ତାର ନମ୍ର ବ୍ୟବହାର ତାଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ କରିଥିଲା । ତାର ଖାଇବା ପିଇବା, ଔଷଧପତ୍ର ସବୁର ସୁବନ୍ଦୋବସ୍ତ ସେ କରି-ଦେଲେ ।

ଅମ୍ବର ଯେଉଁଘରେ ରହିଚି, ସେ ଘରର ଝରକା ପାଖରେ କେତେ ରକମ ବିଲାତି ଫୁଲଗଛ—ଡାଳ ସବୁ ଲମ୍ବି ଆସିଛି ଘର ଭିତରକୁ । ପୂବାଲି ପବନ ଦେଲେ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ନାଚେ—ଆଉ ତା' ସହିତ ନାଚେ ଅମ୍ବରର ମନ ।

ଆଗେ ସେ ଖୁବ୍ ବେରସିକ ଥିଲା । ଦାରିଦ୍ର୍ୟର କଷାଘାତ ସବୁବେଳେ ସେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ମର୍ମେ ମର୍ମେ । କିନ୍ତୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ସେ ସବୁ ଭୁଲି ଯାଉଛି । ଶ୍ୱେତାର ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷାରେ ସେ ଫେରି ପାଉଚି ତା'ର ହୃତ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ । ଏଇ ପରିବାରଟି ପାଖରେ କେଉଁ ଭାଷାରେ ସେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ।

—ତିନି—

ଫାଲ୍‌ଗୁନର ଗୋଟିଏ କମ୍ର ମଧୁର ସନ୍ଧ୍ୟା । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ ଚନ୍ଦ୍ରକର ସ୍ପର୍ଶ ପୃଥିବୀର ବନ୍ଧୁରିତ ବକ୍ଷରେ ଆଣୁଥିଲା ରୋମାଞ୍ଚ । ସବୁଜପତ୍ର ଗହଳରେ ଲାଗି ରହିଥିଲା ଅସଂଖ୍ୟ ଲୀଳାର ସମାରୋହ । କେଉଁ ଏକ ଦୂର ସହକାର ଡାଳରୁ ଭାସି ଆସୁଥିଲା ମତ୍ତ ପିକର

କୁହୁଡାନ । ଆମ୍ବୁଫୁଲର ସୁରଭିରେ ମୈତ୍ରୀ ବସନ୍ତ ପବନ ଓଜନ ହୋଇ ଉଠିଥାଏ ସେତେବେଳେ ।

ଅମ୍ବର ଏବେ ବି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରେ ରହୁଛି । ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭଲ ହୋଇଯିବା ପରେ ଓଡ଼ିଆ ଏମ୍. ଏ. କ୍ଲାସରେ ନାମ ଲେଖାଇଛି । କିନ୍ତୁ ତାର ଆର୍ଥିକ ଦୁରବସ୍ଥା ଯୋଗୁଁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ତାକୁ ସେଇଠି ରହି ପଢ଼ିବାପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇଛନ୍ତି ।

ସନ୍ଧ୍ୟାର ଏଇ ସମାରୋହ । ଆକାଶର ଚନ୍ଦ୍ର ଭସାଣିଆ ମେଘ ଦେହରେ ଲୁଚକାଳି ଖେଳୁଛି ।

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ବଗିଚା ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ପଥର ଉପରେ ବସି ଚାହିଁଥିଲା ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରକୁ, ଆଉ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ଗୀତ ଗାଉଥିଲା । ଆଗରେ ଗୋଟିଏ କଳାଛାଇକୁ ହଠାତ୍ ଦେଖି ଚମକିବା ପୂର୍ବରୁ ଦି’ ଆଖି ତାର ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମୁଣ୍ଡକୁ ନୁଆଁଇ ନେଲା ସେ ତଳକୁ ।

ଆରେ, ଛାଡ଼ ମ, ମୁଁ କଣ ଆଉ ଚିହ୍ନିନି ଏତେବେଳ ଯାଏ ?

ନାଁ ନ କହିଲେ ମୁଁ କଣ ଛାଡ଼ିବି ଭାବିଛ ତମେ ?

ହଉ କହୁଛି । ତୁମ ନାଁ ? ତୁମ ନାଁ ହଉଚି ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ।

ଆଉ ତୁମ ନାଁ କଣ ଅମ୍ବର ?

ଅମ୍ବରର ଗୋଡ଼ରୁ ପୁଳାଏ ଚିମୁଟି ନେଲା ପଦ୍ମା—ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଅମ୍ବର ହସି ଉଠି ଆଖି ଯୋଡ଼ିକୁ ତାର ଛାଡ଼ିଦେଲା ।

ବସ ଏଇଠି ପାଖରେ ।

ନା !

କାହିଁକି ?

ମୋ ଇଚ୍ଛା ।

ଆରେ ବସନା । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ି ଅମ୍ବରକୁ ଜୋର୍ କରି ବସେଇ ଦେଲା ।

ଦେଖୁଚ, କେମିତିଆ ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗର ଫୁଲ ସବୁ ଫୁଟିଚି ।

ହଁ, ଦେଖୁଚି । ଅମ୍ବର କହିଲା ।

କ୍ରୋଟନ୍ ଗଛଗୁଡ଼ାକ କି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛି । ଦେଖୁଛ ?

ହଁ ଦେଖୁଛି ।"

ଆକାଶର ତାରା ଗୁଡ଼ାକ—ଦେଖୁଛ କେମିତି ଅଭଦ୍ରଭାବରେ ଆମକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି । ଆଉ ଏଇ ଜହ୍ନ—ଅତି ନିର୍ଲଜ...।

ତମଠୁ ବେଶୀ ? ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ପଚାରିଲା ଅମ୍ବର ।

ମାନେ ? ତମ କଥାର ମାନେ ତ କିଛି ମୁଁ ବୁଝିପାରୁନି ।

ମତେ କଣ ପାଇଁ ଏଠି ବସେଇଛ କହିଲ ? ତମ ବାପା ଯଦି ଏ ଆଡ଼କୁ ଆସିବେ କଣ ଭାବିବେ ?

ବାପା ଏଠିକି ଏକ୍ଷଣି ଆସିବେ ନାହିଁ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମନା କରି ଦେଇଛି ?

ହଁ—

ଅମ୍ବର ଚୁପ୍ ରହିଲା । ଶ୍ୱେତା କିନ୍ତୁ ଛାଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ତମେ ମତେ ନିର୍ଲଜ ବୋଲି କହିଲ କାହିଁକି ? କଣ ନିର୍ଲଜତା ମୋ ପାଖରେ ଦେଖିଲ ?—ଅଭିମାନରେ ଆଖିଯୋଡ଼ିକ ତାର ଛଳ ଛଳ—କଣ୍ଠରେ ଦରଦ ।

ଅମ୍ବର ନରମ ଗଳାରେ କହିଲା—

ତମେ କଣ ଥଟ୍ଟା ସହି ପାର ନାହିଁ ?

ସତ କହୁଚ, ତମେ ଥଟ୍ଟାରେ କହିଥିଲ ?

ଆରେ ଏତକ ବୁଝି ପାରୁନ ? ତମ ଘରେ ଏ କେତେଦିନ ରହି ତମକୁ ଥଟ୍ଟା କରିବାପାଇଁ ମୋର ଗୋଟାଏ ଅଧିକାର ଆସି ଗଲାଣି ।

ଇସ୍, ସେ ଅଧିକାର ଆଉ କେଉଁଠି ଦେଖେଇବ ଯାଅ । ମୁଁ ବାବା, ସେ ସବୁ ଅଳିକା ବରଦାସ୍ତ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଫୁଲଗଛ ଦୋହଲୁଛି । ନିର୍ଜ୍ଜନ ଉଦ୍ୟାନରେ ବସି ରହିଛନ୍ତି ଯୋଡ଼ିଏ ତରୁଣ ତରୁଣୀ । ବେଶ୍ ପାଖ ପାଖ । ଉଭୟଙ୍କ ଦେହ ଉଭୟଙ୍କ ଦେହରେ ଲାଗୁଛି ।

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ପୁଣି କହିଲା—ମୁଁ ନିର୍ଲ୍ଲଜ ନା ତୁମେ ନିର୍ଲ୍ଲଜ ? ମୁଁ ତ ଏକାଟିଆ ଏଠି ବସିଥିଲି, ତମକୁ ଏଠିକି ଆସିବାକୁ କିଏ କହିଲା ? ମୋ ଆଖି ମୁଠାଉଥିଲ କାହିଁକି ?

ସେଇଟା ମୋର ଦୋଷ ।

ସ୍ୱୀକାର କରୁଛ ତ ?

ଶହେ ଥର ସ୍ୱୀକାର କରୁଛି ।

ଅମ୍ବରର ଏଇ ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତିରେ ହସି ଉଠିଲା ଶ୍ୱେତା ।

ଆଚ୍ଛା, କହି ପାରିବ, ତମ ପ୍ରତି ମୋର ଏ ସ୍ନେହ କାହିଁକି ? ତମେ ଯେତେଦିନ ଆମ ଘରେ ରହୁଛ, ତମ ପ୍ରତି ଆକର୍ଷଣ ସେତେ ବଢୁଚି । କାରଣ କଣ ?

କାରଣ ଯାହା ହଉ, ତମେ କଣ ଚାହୁଁଛ, ମୁଁ ତମ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବି ବୋଲି । ତମେ ଯଦି କୁହ, ମୁଁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।

ଏଠୁ ଚାଲିଗଲେ କେଉଁଠି ରହି ପଡ଼ିବ ?

ଟିଉସନ୍ କରିବ ।

କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଲା ଶ୍ୱେତା । ଅମ୍ବରର ମାୟାହୀନ କଥା ତା’ ମନ ଭିତରେ ଆହୁରି ଗାଢ଼ ଛାପ ପକାଉଥିଲା ।

ନା ନା, ତମେ ଆମ ଘର ଛାଡ଼ି ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମୋ ମନ ଭାରି ଖରାପ ହେବ । ଚାଲିଯିବା କଥାଟା ତମେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର କହି ପାରିଲ କେମିତି ? ତମକୁ କଣ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ ଆମ ଘର ?

ଅମ୍ବର ଶ୍ୱେତା ପାଖକୁ ଆହୁରି ଲାଗିଯାଇ ତା କାନ ପାଖରେ କହିଲା—ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗୁଚି । ମୁଁ ତଡ଼ା ଖାଇଲେ ବି ଏ ଘରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯିବିନି ।

ତା’ର ଲମ୍ବିଯାଇଥିବା ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ଉପରେ ଢଳି ପଡ଼ିଲା ଶ୍ୱେତା । ତା’ ପାଦକୁ ବାଁ ହାତରେ ଚିପିଦେଇ କହିଲା—ସବୁଦିନ କଣ ଏମିତି ଯିବ ?

ଯିବା ନଯିବା ତମ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି । ତମେ ଯଦି···

କଣ ମୁଁ ଯଦି ? ତମେ କଣ ଭାବୁଛ ମୁଁ ଅସତୀ । ହିନ୍ଦୁ ନାରୀର ରକ୍ତ କଣ ମୋ ଦେହରେ ନାହିଁ ? ଆଉ କାହାରିକି ମୁଁ ଯଦି ଗ୍ରହଣ କରେ ତେବେ ମୁଁ ହେବି ଦୁଃଶ୍ଚରିତା—କୁଳଟା ।

ମୁଁ ଚାହେଁ, ତମେ ହୁଅ ଏ ଦେଶର ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ଗୃହିଣୀ । ତମେ ତ ସହରରେ ବଢ଼ିଛ, ମୋଫସଲର ମାଟି କାଦୁଅ ତମ ଦେହରେ ଲାଗି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଥରେ ଯଦି ତମେ ମୋଫସଲକୁ ଯାଅ, ଦେଖିବ ତମର ଭଉଣୀମାନେ କେମିତି ଅଂଧାର ଭିତରେ ନର୍କ ଯଂତ୍ରଣା ପାଉଛନ୍ତି ।

ସହରରେ ମୁଁ ବଢ଼ିଚି ସତ, କିନ୍ତୁ ଏ ଦେଶର ଅବସ୍ଥା କଥା ମୁଁ କଣ ଜାଣେ ନି ? କଟକ ସହର ତ ଆଉ ବିଲାତ ନୁହେଁ

ଯେ ମୁଁ ଏ ଦେଶ ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିବି ନାହିଁ । ସବୁ ମୁଁ ଜାଣେ ।

ରାତି ନ'ଟା ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ଗୃହକର ଆସି ଖାଇବାକୁ ଡାକିଲା ।

ଦୁଇଜଣ ଯାକ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ । ଆକାଶର ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜହ୍ନ ପରି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଜୀବନ ଯଦି ସ୍ୱଚ୍ଛ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା—ଅଭାବ ଅନାଟନ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ମରୁଡ଼ିର କରାଳତା ଭିତରେ ମଣିଷ ଯଦି ହନ୍ତସନ୍ତ ନ ହୁଅନ୍ତା—କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ହୁଅନ୍ତା ଏଇ ସୃଷ୍ଟି, ହୁଅନ୍ତା କେଡ଼େ ମନୋରମ ଆଉ ଲୋଭନୀୟ !

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ସେତେବେଳକୁ ଖାଇ ସାରି ବିଛଣା ଧରିଲେଣି । ଅମ୍ବର ଆଉ ଶ୍ୱେତା ଖାଇନେଇ ଯେ ଯାହାର ଘରେ ଯାଇ ଶୋଇଲେ । ଦୁହେଁ ଚିନ୍ତାନ୍ୱିତ—ଦୁହିଁଙ୍କର ସ୍ପର୍ଶରେ ଦୁହେଁ ଅଭିଭୂତ ।

ପୁରୁଷ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀର ଏ ଯେଉଁ ସୃଷ୍ଟି—ତା'ର ପରିକଳ୍ପନାରେ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାର ମହତ୍ତ୍ୱ ଭରିଯାଇଛି । ଜଣେ ଅନ୍ୟର ପରିପୂରକ—ଜଣେ ଅନ୍ୟଜଣକ ବିନା ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ । ତେଣୁ ବୋଧହୁଏ ଆଦମ-ପିତା ସାମାଜିକ ନିୟମରେ ବିବାହ ପ୍ରଥାର ପ୍ରଚଳନ କରାଇଛନ୍ତି ।

ଅମ୍ବର ଆଉ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ।

ନିର୍ଜ୍ଜନ ରାତିରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ଭାବୁଥିଲେ ଏଇ ବିବାହ କଥା ।

—ଚାରି—

କୃତିତ୍ୱ ସହକାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଏମ୍. ଏ. ପାସ୍ କରି ଏଲ୍ଲାବାଦରୁ ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ ପୁଅ ଅଶ୍ୱିନୀ ବାବୁ । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାଠାରୁ ବୟସରେ ସେ ଚାରି ବରଷ ବଡ଼ । ଏଇ ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନ ବ୍ୟତୀତ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ଆଉ ପିଲାଛୁଆ ନାହାନ୍ତି । ଆଜିକାଲି ଯୁଗରେ ଗୋଟିଏ ପୁଅ, ଗୋଟିଏ ଝିଅ ହେବା ବହୁ ଭାଗ୍ୟର କଥା । ସେଇଥିପାଇଁ—ଏଇ ସନ୍ତାନ ଦୁଇଟିର ଜନନୀ ରୂପସୀଦେବୀଙ୍କୁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ତାଙ୍କ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ବୋଲି ଏ ବୟସରେ ବି କହନ୍ତି ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଆସିବା ପରେ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘର ସରଗରମ ହୋଇ ଉଠିଲା । ରୂପସୀ ଦେବୀଙ୍କର ପାଦ ତ ଭୂଇଁରେ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ଖିଆପିଆ ବନ୍ଧୁ ଚର୍ଚ୍ଚାର ଧୂମଧାମ । ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଲକ୍ଷପତିଙ୍କର ପୁଅମାନେ ଗଜମୂର୍ଖ, ଅକର୍ମା ହୁଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ସେଇ ପ୍ରବାଦକୁ ମିଛ ପ୍ରମାଣିତ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷପତି ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କର ଆନନ୍ଦର ସୀମା ମାନୁନଥାଏ ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଆସିବାଠାରୁ ଅମ୍ବରର ଗୋଟିଏ ସାଙ୍ଗ ମିଳି ଯାଇଛି । ଅଳ୍ପ ଦିନରେ ଦୁଇଜଣ ଯାକ ଖୁବ୍ ଘନିଷ୍ଠ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଅଶ୍ୱିନୀ ବାବୁଙ୍କର ମିଜାଜ୍ ଭାରି ଥଣ୍ଡା—ସହିବା ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଅମାପ । ପର-ଆପଣା ଜ୍ଞାନ ଆଦୌ ତ ନାହିଁ ।

ସେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମେ ଆସିଲେ, ଅମ୍ବର କେତେ ପ୍ରକାର ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲା । ଯେତେ ଯାହା ହେଲେ, ସେ ଘର ଉପରେ ତାର କଣ ଅଧିକାର ଅଛି । ଘରର ଯେଉଁମାନେ ମାଲିକ, ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ତ ସେ ଦୟାର ପାତ୍ର । ପରିଣାମରେ ପୁଷ୍ଟି

ହୋଇ ଜୋର୍ କରି ପଦେ କାହାକୁ କହିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଅମ୍ବରର ସବୁ ପ୍ରକାର ଆଶଙ୍କା ଭିତ୍ତିହୀନ । ଅଶ୍ୱିମାବାବୁ ଆସିବା ପରେ—ବରଂ ତା' ଜୀବନ ସେଠି ରମଣୀୟ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଦୁଇବନ୍ଧୁ ଯାକ ଏକ ସଙ୍ଗରେ ବୁଲି ଯାଉଛନ୍ତି, ଖାଉଛନ୍ତି, ବସୁଛନ୍ତି, ଗପ କରୁଛନ୍ତି । ରୂପସୀ ଦେବୀ ଏ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ତଫାତ ଦେଖି ନାହାନ୍ତି । ଆଉ ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ, ସେ ତ ସହଜେ ଭୋଳା ମହେଶ । ଘରକଥା ସେ କିଛି ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ ପ୍ରାୟ । ରୂପସୀ ଦେବୀ ଘର ଚଳାଇବା କାମରେ ଏତେ ଧୁରନ୍ଧର ଯେ, ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ଆଉ ଘରକଥା ବୁଝିବା ଆବଶ୍ୟକ ନ ଥାଏ ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ଅଶ୍ୱିମାବାବୁ ଫେରିଆସି ତାଙ୍କ ବ୍ୟବସାୟରେ ତାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତେ । ହଜାର ହଜାର ଟଙ୍କାର ବ୍ୟବସାୟ ତ ଚାଲିଛି ତାଙ୍କର । ପଛକୁ ଆଉ କିଏ ବା ଅଛି ? ଏକମାତ୍ର ଆଶା ଭରସାର ସ୍ଥଳ—ତାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନର ଆଶ୍ରୟ ସ୍ଥଳ ହଉଛନ୍ତି ଏଇ ଅଶ୍ୱିମା ବାବୁ । ଗୋଟିଏ ପୁଅ ବୋଲି ରୂପସୀ ଦେବୀ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ହାତଛଡ଼ା କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଅଶ୍ୱିମାବାବୁଙ୍କର ଇଚ୍ଛା କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର—ସେ ଚାକିରି କରିବେ । ମା-ବାପା ବହୁତ ବୁଝେଇଲେ, ସେ କିନ୍ତୁ କାହାରି କଥା ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ହାକିମ ହେବାର ନିଶା ତାଙ୍କର ପ୍ରବଳ । ବହୁତ ଚେଷ୍ଟାକରି ଶେଷରେ ଡେପୁଟି ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ ଚାକିରିଟିଏ ପାଇଲେ । ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ହେଲା ପ୍ରଥମ ପୋଷ୍ଟିଂ ।

ଅମ୍ବରର ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲିଲା ମାୟାପୁରୀ ଭିତରେ····· । ରୂପସୀ ଦେବୀଙ୍କର ସମସ୍ତ ସ୍ନେହ ଅଜାଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ତା'ରି ଉପରେ । ସେ ପୁଅ ନ ହେଲେ ବି ଅତି ଆପଣାର ପରି ତାଙ୍କରି ପରିବାରରେ

ରହିଛୁ । ତା'ର ବ୍ୟବହାରରେ ଯେ କେହି ଲୋକ ମୁଗ୍ଧ ହେବାର କଥା ।

ଆଗରେ ଏମ୍. ଏ. ପରୀକ୍ଷାରୂପୀ ଉତ୍ତୁଙ୍ଗ ପର୍ବତ । ଅମ୍ବରର ଆଜକାଲି ଆଉ ବିଶ୍ରାମ ନାହିଁ । ଦିନରାତି ଧରି ସେ ପଢ଼ୁଚି । ଦିନେ ଦିନେ ରାତି ଦି'ଟାରେ ଶ୍ୱେତା ଉଠି ଦେଖେ ଅମ୍ବରର କୋଠରୀଟି ଆଲୋକିତ—ସେ ଆସି ଆଉ ବେଶୀ ପଢ଼ିବାକୁ ମନା କରେ—ଏମିତି ଯଦି ପଢ଼, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ରହିବ ତ ? ପରୀକ୍ଷା ଆଗ ନା ଦେହ ଆଗ ?

ତା'ର ଏଇ କଥାରେ ଅବଶ ଅମ୍ବର ଖାଲି ହସିଦିଏ—ତମେ କଣ ଜାଣନି ଶ୍ୱେତା, ଏଇ ପରୀକ୍ଷା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଚି ଆମର ଭବିଷ୍ୟତ ? ମୁଁ ଯଦି ଏମ୍. ଏ. ପରୀକ୍ଷାରେ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ପାସ୍ କରି ଗୋଟିଏ କିରାଣୀ କିମ୍ବା ମାଷ୍ଟର ହୁଏ, ତମର ମୋର ବିବାହ କଣ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ ? କୃତିତ୍ୱ ସହକାରେ ପାସ୍ କରି ଯଦି କିଛି ବଡ଼ ଚାକିରି ପାଏ—ତେବେ ହୁଏତ ହେବ ଆମ ସ୍ୱପ୍ନ ସଫଳ ।

ତା' ବୋଲି ତମେ ରାତି ରାତି ଚେଇଁ ଏମିତି ପଢ଼ିବ ?

କଣ କରିବ ? ଆଗରୁ ତ ତୁମେ ମତେ ପଢ଼େଇ ଦେଲ ନାହିଁ··· ।

ମୁଁ ତମକୁ ପଢେଇ ଦେଲିନାହିଁ ?

ହଁ, ତୁମେ ନୁହେଁ ଆଉ କିଏ ? ମୁଁ ପଢ଼ି ବସିଲେ ତମେ ଆସି ଗୋଳମାଳ କର, ନୋହିଲେ ଗପ କର, ନୋହିଲେ କୁହ— ଚାଲ ଫୁଲ ବଗିଚାକୁ ଯିବା ।

ଏତିକ କହି ଶ୍ୱେତାର ନଇଁ ପଡ଼ିଥିବା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲା ଅମ୍ବର । ଶ୍ୱେତା କହିଲା—କିନ୍ତୁ, ତମେ ତ ମତେ ସେତେବେଳେ ମନା କରି ପାରିଥାନ୍ତ !

ମନା କରିଥିଲେ ବି ତୁମେ କଣ ମାନିଥାନ୍ତ ? ଲମ୍ବ ଆସିଥିବା ବେଣୀକୁ ହାତରେ ମୁଠାଇ ନେଇ ଅମ୍ବର ପୁଣି କହିଲା—କୁହ, ତମେ କଣ ମାନିଥାନ୍ତ ?

ମାନିଥାନ୍ତି, ତମ କଥା ନ ମାନିବାର ଶକ୍ତି କଣ ମୋ'ର ଅଛି ? କେମିତିକା ଏକ ଅଳସ ଗୃହିଣୀ ହାଣି ଶ୍ୱେତା ଗୃହିଁଲା ।

ଅମ୍ବର ଟିକିଏ ବିବ୍ରତ ହୋଇ ପଡ଼ି କହିଲା—ହୋଇ, ଫେର୍ ତମର ଦୁଷ୍ଟାମୀ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲାଣି । କୁହତ, ଅଧରାତିରେ ଏମିତି ଭାବରେ ଆସି ମୋ ପଢ଼ାରେ ପୁଣି ଗୋଳମାଳ କରିବାକୁ ତମକୁ କିଏ କହିଲା ?

କାହିଁକି ? ଆସିବାର ଅଧିକାର ମୋର ଅଛି । ତା' ନ ଥିଲେ ମୁଁ ଆସିଥାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଦେଖ, ତମ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କଣ ହୋଇଗଲାଣି ? ଆଖି ପଶି ଗଲାଣି ଦୁଇ ଇଞ୍ଚ ତଳକୁ । ଏବେ ବତି ଲିଭେଇ ଶୋଇପଡ଼ ।

ନା ଶ୍ୱେତା, ବହୁତ ପଢ଼ିବାକୁ ମୋର ଅଛି, ତମେ ଯାଅ ଶୋଇପଡ଼—ନିଦରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖ । ମୁଁ ଆଉ ଟିକିଏ ପଢ଼େ ।

ଭାଇ ଯେ କେତେଦିନ ଏଠି ଥିଲେ, ସେ ସମୟରେ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇ ପାରୁ ନ ଥିଲା ବେଶୀ ।

ସେଥିପାଇଁ ମୂଳସୁଧ ସବୁ ପରିଶୋଧ କରିବାକୁ ଚାହଁ ନା କଣ ? ହଉ, ଏବେ ଯାଅ । ମୁଁ ଟିକିଏ ପଢ଼େ ।

ନା, ଆଉ ପଢ଼ି ପାରିବନାହିଁ—ଖୋଲାଥିବା ବହିଟାକୁ ଯାଇ ଶ୍ୱେତା ବନ୍ଦ କରିଦେଲା ।

ବାହାରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ଢେଉ—ପୃଥିବୀର ମନ ମତାଣିଆ ଭାବ । ଅମ୍ବର କିନ୍ତୁ ଭାରି ଏକନିଷ୍ଠ—ଯେଉଁ କାମରେ ସେ ଲାଗେ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ଲାଗେ । ପିଲାଟି ଦିନରୁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରି ସେ ଶିଖିଛି ।

ଆଜି ବେଶୀ ବେଳ ନଷ୍ଟ କରିବାକୁ ସେ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲା ।' ତା'ର ଭବିଷ୍ୟତ ନିର୍ଭର କରୁଚି ଏଇ ପରୀକ୍ଷା ଉପରେ । ଘରେ ତା'ର ବୁଢ଼ୀମା, କେତେ ଆଶା କରି ଚାହିଁ ରହିଚି—ପୁଅ ତାର କଲେଜରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଚି—ପାସ୍ କରି ହାକିମ ହେବ । ଏଣେ ଶ୍ୱେତାର ଆକର୍ଷଣ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ତ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ଝିଅକୁ ଯାହା ତାହା ହାତରେ ଦେଇ ଦେବେନାହିଁ । ତାକୁ ଅକ୍ଲାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ କରିବାକୁ ହେବ—କଷ୍ଟ ନ କଲେ କୃଷ୍ଣ କେଉଁଠି ମିଳିଲାଣି ?

ଆଜି ଗୋଳମାଳ ନ କରି ତମେ ଏବେ ଶୋଇବ ଯାଅ ଶ୍ୱେତା ।

ରାତ୍ରି ଶେଷର ଅତିଥି ମୁଁ—ମତେ ତମେ ଏମିତି ଭାବରେ ଫେରାଇ ଦେବ ?

ଏମିତି ଭାବରେ ଯଦି ନ ଯିବ, ଶେଷରେ ଧକ୍କା··· ।

ଇସ୍ ! କେଉଁଦିନଠାରୁ ଏମିତି ଧକ୍କାମାରି ଶିଖିଲଣି ?

ବଡ଼ ମୁସ୍କିଲ ତମେ ମୁଁ ଦେଖୁଚି—ଯାଅନା । ଅମ୍ବର ମୁହଁରେ କେମିତି ବିରକ୍ତିର ଭାବ ।

ଶ୍ୱେତା କିନ୍ତୁ ପ୍ରାଣ ଭିତରେ ଆଘାତ ପାଇଲା । ଯେଉଁ ଅମ୍ବରର ହୃଦୟ ଫୁଲଠାରୁ ବି କୋମଳ, ସେଇ ପୁଣି କେମିତି ପଥର ପରି ନିଷ୍ଠୁର ହେଉଚି ? ଶ୍ୱେତା ଚାଲି ଆସିବାକୁ ଉଠିଲା—ସେ ଠିଆହେଇ ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରେ ଅମ୍ବର ପୁଣି ବହି ଖୋଲିଲା । ତା'ଚାଲି ଆସିବାକୁ ସେ ଆଉ ଚାହିଁନାହିଁ । ସେ କିନ୍ତୁ ହଠାତ୍ ଚାଲି ନ ଆସି କିଛି ସମୟ ଠିଆ ହେଇ ଅମ୍ବରର ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ଯାଇ ବସିଲା ।

ତଥାପି ଚାହିଁ ନାହିଁ ଅମ୍ବର । 'ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ' ବହିଟି ଆଜି ରାତିରେହିଁ ତାକୁ ଶେଷ କରିବାକୁ ହେବ । ଆଉରି କେତେ କଣ ପଢ଼ିବାକୁ ରହିଚି । ଯେଉଁ ସମୟରେ ପଢ଼ିବାର କଥା

ସେ ସମୟଗୁଡ଼ିକ ସେ ହସିଖେଳି କଟାଇ ଦେଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ସେ ହସଖେଳ ଚଳି ପାରେନା । ଇଚ୍ଛାକରି ତାକୁ ପାଷାଣ ପରି ଟାଣ ହବାକୁ ହବ ।

ତା' ଗୋଡ଼ରେ ହାତ ବୁଲାଉଚି ଶ୍ୱେତା । ମନାକରି କଛି ଲାଭ ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ପୁରୁଷର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକୁ ଆଗେ ଦେଖନ୍ତି— ସେମାନେ ପରା ସେବିକା, ସେବା ସେମାନଙ୍କର ଧର୍ମ । ତେଣୁ ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ପଦସେବାରୁ ସେ ବା ତାକୁ ବଂଚିତ କରନ୍ତା କାହିଁକି ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ସବୁଜ ଯୁଗ— ପୃଷ୍ଠା ପରେ ପୃଷ୍ଠା ଓଲଟାଉଚି ଅମ୍ବର୍ । ବେଳେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଚିନ୍ତାସବୁ ଆସି ଜବରଦସ୍ତି ତା ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ପଶିଯାଉଛି ।

ହଠାତ୍ ପାଦରେ ତାର ଝରି ପଡ଼ିଲା ଉଷ୍ଣ ଲୋତକ କେଇ ବିନ୍ଦୁ । ସେ ଉଠି ପଡ଼ିଲା—ଏକଣ ? ତମେ କାନ୍ଦୁଚ ଯେ ଶ୍ୱେତା ?

କଣ ହେଲା ତା'ର ? କାହିଁକି ଏ ଅଶ୍ରୁ ? ଶ୍ୱେତା କିନ୍ତୁ ନୀରବ । ଆଖିର କଜଳ ତାର ଧୋଇ ଯାଉଛି ।

ଅମ୍ବର ବହୁତ ପଚାରିଲା—ଅନୁନୟ ବିନୟ କଲା । ସେ କିନ୍ତୁ କୌଣସି କଥାର ଜବାବ ଦେଲା ନାହିଁ ।

ଏ ତ ଲୁହ ନୁହେଁ—ଏ ଏକ ମାୟାଜାଲ ।

ଶ୍ୱେତା ଛିଡ଼ା ହେଲା—ପଣତ କାନିରେ ବହି ଆସୁଥିବା ଧାର ଧାର ଲୁହକୁ ସେ ପୋଛି ଆଣୁଚି । ଅମ୍ବର କହିଲା—ବଡ଼ ଅଦ୍ଭୁତ ତମେ । ତମ ପାଖରେ ଏତେ ଦିନ ରହି ବି ମୁଁ ତମକୁ ଆଜି ଯାଏଁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ତଥାପି ସେ ନିର୍ବାକ । ଲୁହର ଝରଣା ଅଜସ୍ର ବହୁଚି ।

କୁହ ମୋ ରାଣ, କହିବ ନି କାହିଁକି କାନ୍ଦୁଛ ?

ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା—କାନ୍ଦୁଛି, ତମେ ମତେ କନ୍ଦାଉଛ ବୋଲି ।

ହଁ, ବର୍ତ୍ତମାନ କନ୍ଦାଉଛି ଏହାର ସୁଫଳ ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟତରେ ମିଳିପାରେ ।

ତମେ ଯାଇ ପଢ଼ । ସମସ୍ତ ନଷ୍ଟ କରିବା ଆଦୌ ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ତମେ ଏତେ ଦୁର୍ବଳ କିମ୍ପା ? ତମର ଦୃଢ଼ତା ରହିବା ଉଚିତ । ତା ନ ରହିଲେ ତମେ ଆଦର୍ଶ ଗୃହିଣୀ ହବ କେମନ୍ତ ?

ଥାଉ ଥାଉ । ଆଦର୍ଶ ଗୃହିଣୀର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ତମଠୁ ମୁଁ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହେଁନା ।

କାହିଁକି, ଶୁଣିବା କଣ ପାପ ନା ଅପରାଧ ?

ଆଦର୍ଶ ଗୃହିଣୀ କାହାକୁ କହନ୍ତି ଆଉ କିପରି ହବାକୁ ହୁଏ ତା' ମୁଁ ବେଶ୍ କରି ଜାଣେ । ଭଗବାନ ଯଦି କେବେ ମତେ ସୁଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି, ମୁଁ ତାହା ତୁମକୁ ଦେଖାଇ ଦେବି ।

ଏତକ କହିଦେଇ ଚାଲିଗଲା ସେ । ଅମ୍ବର ତା' ପଛେ ପଛେ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ସେ ଯାଇ ତା' କୋଠରି ଭିତରେ ପଶି ଧଡ଼୍ କିନା କବାଟଟାକୁ ଭିତରୁ କିଳି ଦେଲା । ଫେରି ଆସିଲା ଅମ୍ବର— ତା' ଘରର ଦରଜା ଠିକ୍ ସେମିତି ଭିତରୁ କିଳି ଦେଇ ବତିପଙ୍ଖ ବନ୍ଦ କରି ବତୀ ଲିଭେଇ ଦେଲା । ବିଛଣାରେ ଶୋଇ ଶୋଇ ମୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ତା'ର ଦଂଶନ କରୁଥିଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ମହୁମାଛି—ଯେଉଁ ମହୁମାଛି ମଣିଷକୁ ମଧୁଦାନ କରେ, ତା'ର ଦଂଶନ ପୁଣି ଏତେ ତୀବ୍ର—ଏତେ ଜ୍ୱାଳାକର ?

ଭାବନାରେ ଆଖିପତା ତାର ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା । ବାହାରେ ପାହାନ୍ତାର କାକଳି ।

—ପାଞ୍ଚ—

ଏହା ଭିତରେ ଅତି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କର ବିବାହ ବ୍ରହ୍ମପୁର ସହରରେ ହୋଇଗଲା । ଏହା ପ୍ରେମ ବିବାହ । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଯେଉଁ ବସାରେ ରହୁଥିଲେ ତାକୁଇ ଲାଗି ଆଉ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ରହୁଥିଲେ । ସେହି ଭଦ୍ରଲୋକଙ୍କର ଲୁନା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଖଲ୍ଲିକୋଟ କଲେଜରେ ପଢୁଥାଏ—ଦେଖିବାକୁ ଚେହେରା ମନ୍ଦ ନୁହେଁ । ତରୁଣ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କର ଏଇ ଲୁନା ସହିତ ପ୍ରାୟ ଦେଖାହୁଏ । ଦେଖା ସାକ୍ଷାତରୁ ଜାତ ହୁଏ ପ୍ରେମ । ଝିଅ ପିଅ ସହଜରେ ତରଳି ଯାଆନ୍ତି ।

ଲୁନାର ବାପାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ଥିଲା ଝିଅକୁ ବି. ଏ. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ାଇଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ଆଇ. ଏ. ପାସ୍ ପରେ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଲୁନାକୁ ବାହା ହବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ । ଆଜକାଲି ଝିଅ ବାହା କରେଇବା ଯେଉଁ କଷ୍ଟ, ସେଥିରେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଲୁନାର ବାପା ଅମତ ହୁଅନ୍ତେ ବା କାହିଁକି ? କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ଭୟ । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କଠାରୁ ସେମାନେ ଟିକେ ଜାତିରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ—ଆଜକାଲି ଶିକ୍ଷିତ ଶିକ୍ଷିତାମାନେ ଜାତି-ଭେଦ ମାନୁ ନାହାନ୍ତି ମାତ୍ର ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ—ରୂପସୀଦେବୀ, ହୁଏତ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅସମ୍ମତ ହୋଇପାରନ୍ତି, ଏଇ ଆଶଙ୍କା କରି ପରିବାରର କାହାରିକି ନ ଜଣେଇ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ବାହା ହୋଇଗଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଓ ରୂପସୀ ଦେବୀ ଅବଶ୍ୟ ପରେ ଶୁଣିଲେ ଏହି ବାହାଘର କଥା କିନ୍ତୁ ସେତେବେଳକୁ ଆଉ କିଛି କରିବାର ନ ଥିଲା । ଦୁହେଁ ପ୍ରଥମେ ଖୁବ୍ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ । ଶେଷରେ ଚୁପ୍ ରହିଲେ ।

ବାହାଘର ପରେ ପରେ ଲୁନା ଗୃହିଁଲା ବି. ଏ. ପଢ଼ିବାକୁ—ତା' ବାପା ମଧ୍ୟ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କୁ ଆସି ସେହିକଥା କହିଲେ । ଆଇ. ଏ.

ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ି ବି. ଏ.ଟା ନ ପଢ଼ିଲେ ଆଇ. ଏ. ପଢ଼ାଟା କିଛି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଅମଙ୍ଗ ଥିଲେ । ଆଜକାଲି ଯେଉଁ ଝିଅମାନେ ବେଶୀ ପାଠ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ଭାଳିବା କଷ୍ଟକର ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି—। ପାଠପଢ଼ା ଦିନରୁ ସେ ଦେଖିଥିଲେ ଆଉ ଶୁଣିଥିଲେ ଶିକ୍ଷିତା ଝିଅଙ୍କ କାଣ୍ଡ । ତାଙ୍କର ମତ ଝିଅମାନେ ମାଟ୍ରିକ୍ ପାସ୍ କରି ସାରିବାପରେ ଆଉ ବେଶୀ ପଢ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଦରକାର ବି କଣ ? ଘର ଚଳାଇବା ପାଇଁ ବେଶୀ ପାଠର ଦରକାର ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ପୂର୍ବକାଳରେ ଝିଅର ଖାଲି ଚିଠି ଲେଖି ପାରୁଥିବା ଯୋଗ୍ୟତା ଯଥେଷ୍ଟ ହେଉଥିଲା । ଆଜି ସମୟ ବଦଳିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମସ୍ତଙ୍କର ମନ ବି ବଦଳିଛି । ନାରୀ ଆଜି ଚାହୁଁଛି ପୁରୁଷ ସହିତ ପାଦ ମିଳେଇ ଚାଲିବ—ବଡ଼ ବଡ଼ ଚାକିରି କରିବ—ସ୍ୱାମୀ ଉପରେ ବୋଝ ହୋଇ ରହିବାକୁ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ଆଜକାଲି ପସନ୍ଦ କରୁନାହାନ୍ତି ।

ଲୁନାର ସମସ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥନା ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ନାମଞ୍ଜୁର କରି-ଦେଲେ ।

ବାହାହେଲ, ଏବେ ଘର ସମ୍ଭାଳ । ମୁଁ ଯିବି ଚାକିରି କରିବାକୁ, ତମେ ଯିବ କଲେଜକୁ, ଏ ଘର କ'ଣ ହୋଟେଲ ହେବ ?

ଆଧୁନିକା ଲୁନା ମୁହଁ ମାଡ଼ି ଚୁପ୍ ରହିଲା । ନବବିବାହିତା —ଆଉ ସେ କଣ କରନ୍ତା ? ମନ ଭିତରେ ତାର ଅସନ୍ତୋଷର ବୀଜ ରୋପିତ ହେଲା । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ କଣ ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତାର ମୂଲ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ ? ବାପଘରର ଦୁଇମାସ ପରେ

ଘୂରିଦିନ ପାଇଁ ଲୁନାକୁ ନେଇ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ କଟକ ଆସିଥିଲେ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଓ ରୂପସୀଦେବୀ ନବବଧୂକୁ ପାଛୋଟି ନେଲେ ।

ଲୁନା ଖୁବ ବୁଦ୍ଧିମତୀ—କଥାବାର୍ତ୍ତା ଚାଲିଚଳନରେ ତା'ର ପ୍ରଗତିବାଦର ଲକ୍ଷଣ । ବି. ଏ. ପାଶ୍ କରି ଶ୍ୱେତା ଆଉ ଆଇ. ଏ. ପାସ୍ ଲୁନା ଭିତରେ ଲୁନା ବେଶୀ ଅପ୍-ଟୁ-ଡେଟ୍ ।

ସେଦିନ ଶ୍ୱେତା ଆଉ ଲୁନା ବସି କଥାଭାଷା ହେଉଁ ହେଉଁ ଲୁନା ପଚାରିଥିଲା—ଶ୍ୱେତା, ତମେ ଆଜିଯାକେ ବାହା ହେଉନ କାହିଁକି ? ନା, ବାହା ନ ହୋଇ ସବୁଦିନେ ଏମିତି ଚିରକୁମାରୀ ରହିବ ?

ଚିରକୁମାରୀ ? ହସିଲା ଶ୍ୱେତା—ସତ କହିବ ନୂଆବୋହୂ, ଆଜିକାଲି ଯେଉଁମାନେ ଚିରକୁମାରୀ ରହୁଛନ୍ତି ସେମାନେ କଣ ପ୍ରକୃତରେ ଚିରକୁମାରୀ ? ନା ଉପଭୋଗ କରିବାପାଇଁ ଏ ଗୋଟାଏ ନୂତନ ଫନ୍ଦି ? ମୁଁ ସେ ସବୁ ବିଶ୍ୱାସ କରେନାହିଁ ।

ତେବେ ବାପାଙ୍କୁ କହି ତମ ବାହାଘରର ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ଶୀଘ୍ର କରି ଦେଉଛି ।

ମୋ ପାଇଁ ତମର ବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଦରକାର ନାହିଁ···।

ଆଚ୍ଛା, ଏଇ ଯେଉଁ ଅମ୍ବରବାବୁ ଆମ ଘରେ ରହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁଇ ତୁମେ ବିଭା ହେଲେ ମନ୍ଦ କଣ ହୁଅନ୍ତା ? ମୁଁ ଥରେ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୋଇ ଦେଖିଚି ବେଶ୍ ଭଲ ଲୋକ ତ ସେ ।

ଅମ୍ବରବାବୁ ? ଶ୍ୱେତା ମନରେ ଭାବନାର ସଂଘର୍ଷ । ଏତେ-ଦିନର ପରିଚୟ ପରେ ବି ସେ ତାଙ୍କୁ ଠିକ୍ ରୂପେ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ସେହିଦିନ ରାତିରେ ଲୁନା ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କୁ କହିଥିଲା ଶ୍ୱେତାର ବାହାଘର କଥା ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କର ଆଉ ଜଣେ ଡେପୁଟି ବନ୍ଧୁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କ ନାଁ ଜନ୍ମେଜୟ ବାବୁ । ଅବିବାହିତ ସେ—ଘରେ ମା' ଆଉ ବାପ ବ୍ୟତୀତ ତୃତୀୟ ଲୋକ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଜମି ବାଡ଼ି ଯାହା ଅଛି ତାହା ଗୋଟିଏ ପରିବାର ଚଳିବା ପକ୍ଷେ ଯଥେଷ୍ଟ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଓ ରୂପସୀ ଦେବୀ ତ ସବୁଦିନେ ରହି ନଥିବେ । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇ ସାରିଲେଣି—ଏସବୁ ଦାୟିତ୍ୱ ତାଙ୍କର ନେବା ଉଚିତ । ଶ୍ୱେତା ଖୁବ ଗଲ ବର୍ଷରେ ବଢ଼ିଛି । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲେ—ଏଇଥର ବ୍ରହ୍ମପୁର ଯାଇ ଜନ୍ମେଜୟ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ୱେତାର ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ ପକେଇବେ । ଏ କେତେ ଦିନ ଭିତରେ ଜନ୍ମେଜୟ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ଖୁବ ଘନିଷ୍ଠତା ହୋଇ ଯାଇଛି ତାଙ୍କର । ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ସେ କେବେ ଅସମ୍ମତ ହେବେ ନାହିଁ ।

କଟକରେ ମାତ୍ର ଦୁଇଟି ଦିନ ରହି ଲୁନାକୁ ନେଇ ଅଶ୍ୱିନୀ-ବାବୁ ପୁଣି ଫେରିଗଲେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ।

ଯିବାବେଳେ ଶ୍ୱେତା ଆସି ଭାଇ ଭାଉଜଙ୍କ ପଦଧୂଳି ନେଲା । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଦେଖିଲେ ତା' ମନ ଯେମିତି ବିରସ, ବାହା ହବା ବଅସ ହୋଇଗଲେ ଝିଅମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଏଇଆ ହୁଏ । ଶ୍ୱେତା ମନର ଦୁଃଖ ତାଙ୍କ ମନରେ ଛାପ ପକେଇଲା । ସେ ଶ୍ୱେତାକୁ ମଧ୍ୟ କିଛି ଦିନ ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ନେଇଯିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ । ଶ୍ୱେତା କିନ୍ତୁ ମନା କଲା । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଭାବିଲେ ତାକୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ନେଇ-ଗଲେ ଦୁଇଟି ଉପକାର ହେବ—ପ୍ରଥମ କଥା ସ୍ଥାନ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ତା ମନ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ । ଦ୍ୱିତୀୟ କଥା ଜନ୍ମେଜୟ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ବାହାଘର ପ୍ରସ୍ତାବ କଲେ ସେ ତାକୁ ଦେଖିବେ ।

ଶ୍ୱେତା କେମିତିକା ଆନନ୍ଦବିହୀନ ଲତା ପାଲଟିଯାଇଛି । ଅସଲ କଥା ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ନ ଜାଣିଥିଲେ ବି ରକ୍ତର ସଂପର୍କ ଯୋଗୁ ପ୍ୟାର ଛାପ ତାଙ୍କ ମନରେ ପଡ଼ୁଛି ।

ରୂପସୀ ଦେବୀ କହିଲେ—ଶ୍ୱେତା ଲୋ, ଭାଇ କହୁଛି, ଯା କିଛିଦିନ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ବୁଲି ଆସିବୁ—।

ଯିବାର କିଛି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ । ଶ୍ୱେତା ଭାବିଲା ଅମ୍ବରର ପରୀକ୍ଷା ଖୁବ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ—ସେ ଚାଲିଗଲେ ତାର ପଢ଼ାପଢ଼ି ହୁଏତ ଭଲ ହେବ । ସେ ଥିଲେ ସିନା ଗୋଳମାଳ ହବାର ଅଭିଯୋଗ ଆସିବ—ନ ଥିଲେ ?

କିନ୍ତୁ ଏ ଘର ଛାଡ଼ି ତାକୁ କାହିଁକି ଯିବାକୁ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥିଲା । ଅମ୍ବର ଯେତେ ବିରକ୍ତ ହେଲେ ବି ଅମ୍ବର ତା ପାଖରେ ଅମ୍ବର । ତା'ର ଅନୁପସ୍ଥିତି ସେ କଣ ସହି ପାରିବ ?

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ କହିଲେ—ଚାଲ, ପନ୍ଦର ଦିନ ପରେ ମୁଁ ଆଣି ତତେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଯିବି ।

ଯିବା କଥାହିଁ ସାର ହେଲା । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ, ଲୁନା, ଶ୍ୱେତା ତିନିଜଣ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଗଲେ । ଯିବାବେଳେ ଦାଣ୍ଡ ପିଣ୍ଡାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଥିଲା ଅମ୍ବର । ସ୍ୱତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ଏମାନଙ୍କୁ ବାଟେଇ ଦବା ପାଇଁ ସେ ଷ୍ଟେସନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆସିଥିଲା । ଆଖିରେ ତାର ବ୍ୟଥାର ଛବି—କିନ୍ତୁ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ସେ କିଛି କହିପାରୁ ନ ଥିଲା । ଶ୍ୱେତା ଭାବୁଥିଲା ବ୍ରହ୍ମପୁର ଯିବା ତାର ଅନ୍ୟାୟ ହେଉଛି । ଅମ୍ବର ଯେମିତିକା ଲୋକ—ପୁଣି ଯଦି କିଛି ଭୁଲ ବୁଝି ବସେ······

ଅମ୍ବରବାବୁ, ପରୀକ୍ଷା ସରିଲେ ଥରେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଆଡ଼େ ଆସନ୍ତୁ ।

ଦେଖିବା । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କ କଥାର ଜବାବ ଦେଲା ଅମ୍ବର । ତା'ର ମୁହଁ ଦେଖି ଶ୍ୱେତାର ଗ୍ଳାନି ପଡ଼ୁଥାଏ—ସେ ମୁହଁ ତଳେ ଭରି ରହିଛି ଯେମିତି ବହୁ ଅଭିଯୋଗ—ବହୁ ଅସନ୍ତୋଷ । ତଥାପି ବଡ଼ ଭାଇ ପାଖରେ, ଭାଉଜ ପାଖରେ, ଯେତେ କହିବାର ଥିଲେ ବି ଶ୍ୱେତା ଚୁପ ରହିଲା ।

ଲୁନା କହିଲା—ଅମ୍ବରବାବୁ, ପରୀକ୍ଷା ସାରି ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଆସିବେ । ମୋ ତରଫରୁ ଆପଣଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ରହିଲା ।

ଟିକିଏ ଖାଲି ହସିଲା ସେ—ଶ୍ୱେତାର ଆନତ ଆଖି ଯୋଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସେଇ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଜଣାଉଛି ।

ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବ ବ୍ରହ୍ମପୁର—ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ପାଣିପିଇ ଯାଇଥିବାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଶ୍ୱେତା ଏଇତକ କହିଲା ।

ଅମ୍ବର ଆଗରୁ ଭୁଲିଯାଉଥିଲା ତା'ର ଏମ୍. ଏ. ପରୀକ୍ଷା—ସେ ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲା ଏଇ ଗାଡ଼ିରୁ ଆଉ ନ ଓହ୍ଲାଇ ସିଧା ସେ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଚାଲିଯିବ କି ?

ଇସ୍, କି ଆକର୍ଷଣ !

ଲୁନା କହିଲା—ଅମ୍ବର ବାବୁ । ଆପଣତ ସେଇଠି ଆମ ଘରେ ଅଛନ୍ତି । ଶ୍ୱେତାର ବାହାଘରଟା କରେଇ ଦଉ-ନାହାନ୍ତି ?

ହସିଲା ସେ—କରେଇ ଦେବା ଆଗରୁତ ଆପଣ ତାକୁ ବ୍ରହ୍ମପୁର ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ନା ନା, ବ୍ୟସ୍ତ ହେବେନି—ପରୀକ୍ଷା ସାରି ଆପଣ ଆସନ୍ତୁ, ତାକୁ ପୁଣି ନେଇ ଆସିବେ ।

ବୁଦ୍ଧିମତୀ ଲୁନା ଠିକ୍ ଧରି ପାରୁଥିଲା ଏଇ ଦୁଇଟି ହୃଦୟର ବେଦନା ।

ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅମ୍ବର ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ସେଇ-ଆଡ଼େ—ଆଜି ଖାଲି ଚାରିଆଡ଼ ତାକୁ ଶୂନ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛି । ସେଇ ମହାଶୂନ୍ୟତା ଭିତରେ ହଜି ଯାଉଛି ଯେମିତି ତା'ର ସତ୍ତା ।

—ଛଅ—

ଅମ୍ବର ଏମ୍. ଏ. ପାସ୍ କରି ପୁରୀ କଲେଜର ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇଛି । ଚାକରୀ କରିବା ପାଇଁ ସେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲା । ନିଯୁକ୍ତି ପରେ ସେ ଆସିଥିଲା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଏ ଖବର ଶୁଣି ଭାରି ଖୁସି ହେଲେ ଆଉ ଅଜସ୍ର ଆଶୀର୍ବାଦ ଢାଳିଦେଲେ । ମାତୃରୂପିଣୀ ରୂପସୀ ଦେବୀ ମଧ୍ୟ ନାଚି ଉଠିଲେ ଏଇ ସମ୍ବାଦରେ । ଅମ୍ବର ସେମାନଙ୍କର କେହି ନୁହେଁ—ତଥାପି ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରାଣ ଆଜି କାହିଁକି ଉତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ହୋଇ ଉଠୁଛି ଏଇ ସମ୍ବାଦରେ ।

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଘର ଭିତରେ ଥିଲା । ଅମ୍ବରକୁ ରୂପସୀ ଦେବୀ ଭିତରକୁ ଡାକି ନେଇଗଲେ । ମନର ମାନସୀ ତାର ବସି ବସି କଣ ସିଲାଇ କରୁଥାଏ—ମୁହଁ ଭାରି ଗମ୍ଭୀର । ଜଣା ପଡ଼ୁଥିଲା ଯେମିତି ଅଭିମାନ କରିଛି ।

ରୂପସୀ ଦେବୀ କହିଲେ—ଅମ୍ବର ଆସିଛି, ତା ଖାଇବାର ଯୋଗାଡ଼ କରିଦେ ଶ୍ୱେତା ।

ଅମ୍ବର ନାହିଁ କଲା ଖାଇବନି ବୋଲି । ରୂପସୀ ଦେବୀ ପୁଣି କହିଲେ—ଏ କେମିତିକା କଥା । ତୁ ଏଠିକି ଆସି ନ ଖାଇ ଯିବୁ କେମିତି ? ମୁଁ କଣ ତୋର କେହି ନୁହେଁ ?

ଶ୍ୱେତାର ଗମ୍ଭୀର ମୁଖମଣ୍ଡଳ ତା ମନରେ ଆଣୁଥିଲା ଭାବାନ୍ତର । ଚିନ୍ତାଧାରା ଫେରି ଯାଉଥିଲା କେତୋଟି ଦିନ ତଳକୁ ।

ଏଇ ଘର ତାର ଥିଲା କେତେ ପ୍ରିୟ ! କେମିତି ଏକ ନିଗୂଢ଼ ସ୍ମୃତି ରହିଚି ଏ'ଠି । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ସରସ ବ୍ୟବହାର—ହସଖୁସି-କଥାବାର୍ତ୍ତା ସବୁ ତାର ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ଯାହାର ସ୍ମୃତି ଏତେ ମଧୁମୟ, ସେ ନିଜେ ଆଜି କିଛି କଥା କହୁନାହିଁ କାହିଁକି ? ମନେ ମନେ କେତେ କଥା ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲା ସେ । ଯେଉଁ ଘର ଭିତରେ ଅବାଧ ବିଚରଣ କରି ତାର ସମୟ କଟୁଥିଲା, ସେହି ଘର ଆଜି ତାକୁ ଲାଗୁଛି ନୂଆ, ନୂଆ । ସେ ଯେମିତି ବନ୍ଧୁଙ୍କ କୁଣିଆ ହୋଇ ଆସିଚି ଏଇଠିକି ।

ରୂପସୀ ଦେବୀଙ୍କର ଜବରଦସ୍ତ ଅନୁରୋଧକୁ ଏଡ଼ି ପାରିଲା ନାହିଁ ସେ । ଏଣୁ ତେଣୁ ଜଳଖିଆରୁ ଟିକିଏ ସେ ଖୁଆଇଲେ । ଖାଇସାରି ସେ ବଗିଚା ଭିତରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ଥରେ ବୁଲି ଆସିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ କହିଲେ—ଆଜି ରାତିରେ ଏଇଠି ରହି କାଲି ସକାଳେ ପୁଣି ଯିବ ।

ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କର ଅନୁରୋଧ ଏଡ଼ି ଦେବାର କ୍ଷମତା ତାର କାହିଁ ? ରାତିଟି ସେଇଠି କଟେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେ ନିଜେ ଜାଣେନି ଏଇ ରାତି ମଧୁମୟ ହେବ କି ବିଷାକ୍ତ ହେବ ?

ପଢୁଥିବାବେଳେ ସେ ଯେଉଁ ଘରଟିରେ ରହୁଥିଲା, ସେ ଚାଲିଗଲା ପରେ ସେଇ ଘରଟି ଖାଲି ପଡ଼ିଥିଲା । କେତେବେଳେ କେମିତି କେହି ବନ୍ଧୁ ବୁଲି ଆସିଲେ ସେଇଠି ରହୁଥିଲେ, ନୋହିଲେ ନାହିଁ । ବଗିଚାରୁ ବୁଲି ଆସି ସେ ଦେଖିଲା ସେଇ ଘରେ ତା' ପାଇଁ ବିଛଣା ପ୍ରସ୍ତୁତ—ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ରହିଚି ଖଣ୍ଡେ ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା । ଅମ୍ବର ସେଇ ଘର ଭିତରେ ବସି ପତ୍ରିକାଟିର ପତ୍ର ଲେଉଟାଇଲା ।

ଶ୍ୱେତା ମନ କେଉଁଠି ହେଲେ ଥୟ ହେଉନାହିଁ । ମନର ଅଭିମାନ ତା'ର ମିଳେଇ ଯାଉଚି କୁଆଡ଼େ । ଅମ୍ବର ତାର କେତେ

ପ୍ରିୟ, ସେ ଆଜ ଅଧ୍ୟାପକ । ଆଖିରେ ପୁଣି ସୁନେଲି ଚଷମା ଦେଲିଣି । ନାକତଳେ ଗ୍ଲେଟ୍ ନଶଟି ତାକୁ ବେଶ୍ ମାନୁଛି ।

ବଗିଚୁ ଆଡ଼କୁ ଥରେ ଚାହିଁ ପୁଣି ଥରେ ଚାହୁଁଛି ସେ ଅମ୍ବର ବସିଥିବା ଘରକୁ । ମନର ମୀନ ତାର ଚଞ୍ଚଳ ଗତି ତୋଳି ଖାଲି ଏପାଖ ସେପାଖ ହେଉଛି । ସର୍ବ ଦେହରେ ତାର ଅସ୍ଥିରତା । ଏଇ ଅସ୍ଥିର ମନପ୍ରାଣକୁ ସ୍ଥିର କରିବା ପାଇଁ ସେ ଯାଇଁ ଖଟରେ ଆଶ୍ରୟ ନେଲା । ବାଆଁକୁ ଆଉ ଡାହାଣକୁ ବହେ ଗଡ଼ି ପୁଣି ଉଠି ବସିଲା ।

ରୂପସୀ ଦେବୀ ଆସି କହିଲେ—ଅମ୍ବର ସେଠି ଏକାଟିଆ ବସିଛି, ତତେ କଣ ଆଉ ଶୋଇବାକୁ ସମୟ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ନାଇଁ ମା, ଦେହଟା କେମିତି ଖରାପ ଲାଗୁଛି ।

ଭୁତ ମା' ଦେହପ୍ରତି ଟିକିଏ ନଜର ଦଉନ । ଏମିତି ଲାଗିଲା ହେଲେ କଣ ଚଳିବ ? ଆଉ କଣ ବୟସ ଆସୁଛି ଏକଥା ଶିଖିବାକୁ ?

ଉଠି ଠିଆ ହେଲା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା—ରୂପସୀ ଦେବୀ ତାଙ୍କର ନିତ୍ୟ ଆହ୍ନିକ ଶେଷ କରିବାକୁ ପୂଜାଘର ଭିତରକୁ ପଶିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଖାଣ୍ଟି ଗୋଟିଏ ଘଣ୍ଟା ତାଙ୍କର ପୂଜାରେ କଟେ ।

ଶ୍ୱେତା ଘର ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସିଲା । କଣ୍ଠର ଆବାଜ ଦେଇ ଅମ୍ବର ବସିଥିବା କୋଠରୀ ଆଗରେ ପାଦ ଘଷି ଘଷି ଚାଲିଗଲା । ଅମ୍ବର ମନର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ସାରିଥିଲା ସେତେବେଳକୁ । ସେ ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁ ଡାକିଲା—ଶ୍ୱେତା !

ଶ୍ୱେତା ଅଟକିଗଲା । ଆଉ ଆଗକୁ ସେ ଯାଇ ପାରେନା ।

କ'ଣ ?

ଗ୍ଲାସେ ପିଇବା ପାଣି । ସ୍ୱାଭାବିକ ଗଳାରେ କହିଲା ଅମ୍ବର ।

କାଚ ଗ୍ଲାସରେ ଗ୍ଲାସେ ପାଣି ନେଇ ଖୁବ ଧୀରେ ପାଦ ଟିପି ଟିପି ଭିତରକୁ ଯାଇ ଗ୍ଲାସଟି ସେ ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ଅମ୍ବର ହାତକୁ । ଡାହାଣ ହାତରେ ଗ୍ଲାସ ନେଉ ନେଉ ବାଁ ହାତ ବଢ଼ାଇ ଶ୍ୱେତାର ପଣତ କାନଟି ଧରି ନେଲା ସେ ।

ବସ ।

ଶ୍ୱେତାର ମୁଖ କାନ୍ତି ଜଳୁଛି । ତାର ରୂପ ପୁଣି ନୂଆ କରି ମାଦକ ଭରିଲା ଅମ୍ବର ପ୍ରାଣରେ । ଆଖି ତାର ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଏଇ କେତେଦିନ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପନା କରି ଢେର ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କି ସେ ଦେଖିଚି କିନ୍ତୁ ଏ ରୂପ······ । ତାର ଦେହରେ ବିଜୁଳି ତାରର ସ୍ପର୍ଶ ସେ ପାଉଥିଲା । ଉଭୟ ଉଭୟଙ୍କ ମୁହଁକୁ ହଂସ୍ର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗୃହୁଁଥିଲେ । କେତୋଟି ମିନିଟ ନୀରବ ଭାବର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନରେ କଟିଗଲା ପରେ ନୀରବତା ଭଙ୍ଗ କରି ଅମ୍ବର କହିଲା—

ତମେ ମୋ ଉପରେ ଭାରି ରାଗିଯାଇଛ ନା ଶ୍ୱେତା ?

ଶ୍ୱେତା ମୁହଁରେ ଗୋଲାପି ହସ । ସବୁ ଅଭିମାନ ସେ ଯୀ ଭିତରେ କୁଆଡ଼େ ଭୁଲିଗଲାଣି । ସେ କହିଲା—ରାଗିବି ନାହିଁ ? ପରୀକ୍ଷା ଦେଇ ଯେ ଗଲଣି, ଛ'ମାସ ହେଲା, ଯୀ ଭିତରେ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ବି ଦେଇ ପାରିଲ ନାହିଁ ? ତମେ ଏତେ ଶୀଘ୍ର ଭୁଲିଯାଇ ପାର ବୋଲି ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି ।

ଦୋଷ ହୋଇଚି । କ୍ଷମା କରିବ । ତମେ ତ ଜାଣିଚ କେଡ଼େ ଦରିଦ୍ର ମୁଁ । ଘରେ ମୋର ବୁଢ଼ୀ ମା । ପରୀକ୍ଷା ପରେ ଗାଆଁକୁ ଫେରି ଜଞ୍ଜାଳର ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲ ଘେରି ଭିତରେ ପଶି ପେଶି ହୋଇ ଯାଇଥିଲି ମୁ ।

କିନ୍ତୁ ରେଜଲ୍ଟ ବାହାରିଲା ପରେ···

ତମେ ବଡ଼ଲୋକ । ମୁଁ ତ ତମ ଆଗରେ ବାମନ । କେଉଁ ସାହସ ଆଉ ଅଧିକାରରେ ତମ ପାଖକୁ ଚିଠି ଦେଇଥାନ୍ତି କହିଲ ?

ଯେଉଁ ସାହସରେ ଆଜ ଆସିପାରିଲ, ସେଇ ସାହସରେ ଦେଇ ପାରିଥାନ୍ତ । ନା, ପୁରୀର ସମୁଦ୍ରକୂଳ ଆଉ ନୂତନ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖି ମତେ ଭୁଲିଗଲ ?

ଛି, ଶ୍ୱେତା, ଏମିତି କହନ୍ତ ? ସ୍ତ୍ରୀ ଯେ ସବୁବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀ । ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟାର ସମ୍ପର୍କ ପାଖରେ ଅନ୍ୟ କିଛି ଭାବନା ରହିବା ଉଚିତ କି ?

ଆହା, କଥାଟି ଯେତେ ବନେଇ କହିପାରୁଛ, ତାହା ମାନୁଛ ନା ? ମୁଁ ପଢୁଥିବାବେଳେ ସେଇ ଯେ ତରୁଣ ଅଧ୍ୟାପକ ମୋ ଆଡ଼କୁ କଣେଇ କଣେଇ ଚାହୁଁଥିଲେ—ତମକୁ ମୁଁ କହିଥିଲି ସେ କଥା । ତମେ ଶୁଣି କହିଥିଲ—ତାଙ୍କୁ କ୍ଷମା ଦବାକୁ ।

କିନ୍ତୁ ତୁମେ ତ ମତେ ଜାଣ ଶ୍ୱେତା ! ପ୍ରେମ କଣ ମୁଁ ତ ଆଜେଇଁ ଜାଣେନା । ବଡ଼ ଉଦାସିଆ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଚାହିଁ ରହିଲା ଶ୍ୱେତା ମୁହଁକୁ ।

ଶ୍ୱେତା କହିଲା—'ଏଥର ତ ଅଧ୍ୟାପକ ହେଲ, ଆଉ ତ କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ମା ସେଦିନ ମୋ ବାହାଘର କଥା ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ପକେଇଥିଲା । ବାପା 'ଦେଖିବା' କହି ଚୁପ୍ ରହିଲେ ।

ମୁଁ କଣ ଯାଇ ନିଜେ ପ୍ରସ୍ତାବ ପକାଇବି ?

ସେଥିରେ କ୍ଷତି କଣ ?

ସେମାନେ ମୋଠୁ ବୟସରେ ବଡ଼—ଗୁରୁଜନ । ନିଜେ ମୁଁ କହି ପାରିବି ନାହିଁ ଏ କଥା । ମୋ ମା'କୁ କହି ପ୍ରସ୍ତାବ ପକେଇବି ।

ଦୀର୍ଘ ନିଃଶ୍ୱାସ ପକେଇଲା ଶ୍ୱେତା । ସମୟ ଯେତିକି ଗଡ଼ି ଯାଉଛି—ମନ ପ୍ରାଣ ତାର ଉଦ୍‌ବେଳ ହୋଇଉଠୁଚି ସେତିକି ।

ଆଜି ଆଉ ପାଖରେ ବସିଲେ ତମର କିଛି ଗୋଳମାଳ ହେଉନାହିଁ ତ ? ମୃଦୁ ହସି ପଚାରିଲା ଶ୍ୱେତା ।

ପାଖରେ ବସିଲେ ତ ହେଉନାହିଁ ବରଂ ନ ବସିଲେ ନାନା ପ୍ରକାର ଚିନ୍ତା ଆସି ମନ ଭିତରେ ଗୋଳମାଳ ସୃଷ୍ଟି କରୁଚି । ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ ତମେ ମୋ ଘରକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କର । ଆଦର୍ଶ ନାରୀ ହୋଇ ତୁମ ବାପାଙ୍କ ବଂଶ, ମୋ ବାପାଙ୍କ ବଂଶକୁ ଆଲୋକମୟ କର ।

ମଥା ନଇଁ ମୁଁ ତମର ଆଶୀର୍ବାଦ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି । ତମର ଏଇ ସ୍ନେହ ଚିରଦିନ ମୋ ଉପରେ ଥାଉ ।

ଶ୍ୱେତାର ନତ ମଥା ଉପରେ ଚୁମ୍ବନ ଦେଲା ଅମ୍ବର—ଜୀବନରେ ଏଇ ପ୍ରଥମ ଥର କବରୀର ସ୍ନିଗ୍ଧ ଗନ୍ଧ ତା' ପ୍ରାଣକୁ ମତୁଆଲା କଲା । ସେ କହିଲା—ତମ ଦେହର ଆକର୍ଷଣ ମତେ ଆଜି ପାଗଳ କରୁଛି । ମୁଁ ସବୁ ଭୁଲି ଯାଉଛି । ମୁଁ କିଏ ? କାହିଁକି ବା ଏଠିକି ଆସିଛି ? ତୁମେ କିଏ ? ଆଉ କଣବା ଆମର ସଂପର୍କ ? ସବୁ ଯେମିତି ଗୋଟାଏ ଯାଦୁଖେଳ ପରି ପ୍ରତୀୟମାନ ହେଉଛି । କାମାକ୍ଷାନଗରୀର ରାଜକୁମାରୀ ପାଖରେ ଦରିଦ୍ର ବଂଶୀବାଦକ ଯେମିତି ବନ୍ଦୀ ।

ତମେ ଅଧ୍ୟାପକ । ଭାଷା ଭଣ୍ଡାର ଉପରେ ତୁମର ଦଖଲ ଅଛି । କଥାରେ ତୁମେ ଛୁଟାଇ ପାରୁଛ ସାହିତ୍ୟର ବନ୍ୟା । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଅତି ନୀରସ—ମତେ ଭଲ କଥା କହି ଆସେନା—ଭଲ ହସି ଆସେନା, ନୁହେଁ ?

କିଏ କହୁଛି ଏକଥା ? ତୁମେ ନିଜକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଓଜନ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ତମର କଥା—ତମର ହସ ମତେ ଯେ ଆଜି ପାଗଳ କରୁଛି ଶ୍ୱେତା ।

ପାଗଳ କରୁଛି ଯଦି, ଚିରଦିନ ଏଇମିତି ତମେ ମୋର ରୂପ-ପାଗଳ ହୁଅ ।

ଏ କଣ ତମର ଅଭିଶାପ ନା ଆଶୀର୍ବାଦ ?

କଣ ଏ ? ଶ୍ୱେତା କିଛି ଆଉ ଜବାବ ଦେଲା ନାହିଁ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଦାଣ୍ଡ ଘରୁ ଅମ୍ବରକୁ ଡାକଲେ । ଅନେକ ଦିନ ପରେ ସେ ଆସିଥିବାରୁ ତା ସହିତ ବସି ଦି' ଗୁଟିପଦ କଥା ହେବେ ।

ଉଠୁ ଉଠୁ ସେ କହିଲା—ଦେଖୁଚ ଶ୍ୱେତା, ତମ ବାପା କେମିତି ଆମର ସୁଖ କଥାବାର୍ତ୍ତାକୁ ମାଟି କରି ଦେଲେ ।

ଯାଅ, ଆସିଛ ଏତେ ଦିନ ପରେ, ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଟିକିଏ କଥାଭାଷା ହୁଅ । ନୋହିଲେ ସେ ମନରେ ଖରାପ ଭାବି ପାରନ୍ତି ।

ଅମ୍ବର ଚାଲି ଆସିଲା ଦାଣ୍ଡ ଘରକୁ । ଆଜି ସେ ଶ୍ୱେତାର ଭାରି ବାଧ୍ୟ । ସେ ଚାଲି ଆସିଲା ପରେ ଶ୍ୱେତା ବସି ରହିଲା ସେହି ଘରେ । ବ୍ରାକେଟରେ ଟଙ୍ଗା ହୋଇଥିବା ଅମ୍ବରର ଶାର୍ଟ ଆଣି ତା' ଭିତରେ ଥିବା କାଗଜ ପତ୍ରକୁ ଦେଖୁଥିଲା । ନାରୀ ମନ ବଡ଼ ସନ୍ଦେହୀ । କୁଆଡ଼େ ପକେଟରେ ଆଉ କାହାର ଚିଠି ଥିବ । କିନ୍ତୁ କିଛି ନ ଥିଲା ।

ଅମ୍ବର ପାଇଁ ଯେଉଁ ବିଛଣା ହୋଇଥିଲା ତାରି ଉପରେ ଶୋଇଗଲା ସେ । ତାର ମୁଣ୍ଡର ତେଲ ଗନ୍ଧରେ ଚକିଆ ହୋଉ-ଥିଲା ଗନ୍ଧଯୁକ୍ତ ।

ବିରହ ଆଉ ସହି ହୁଏନା ।

ଶ୍ୱେତା ପାଖରେ ବିରହ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲା ଦୁର୍ବହ ।

—ସାତ—

ଅମ୍ବର ଆଜ ଶ୍ୱେତାର ବଶମ୍ବଦ ହୋଇ ଯାଇଛି । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁ ଓ ରୂପସୀ ଦେବୀ ଦୁହେଁ ଅମ୍ବରର ଗୁଣରେ ପ୍ରୀତ ଥିଲେ ଏବଂ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ମନ ବୁଝିଥିଲେ । ତେଣୁ ବିନା ଆପତ୍ତିରେ ସେମାନେ ଏହି ବିବାହ କରାଇଦେଲେ ।

ଅମ୍ବରର ମୋଫସଲ ଗାଁଟି ସହରଠାରୁ ବହୁତ ଦୂରରେ, ପ୍ରକୃତି ରାଣୀର ଅନୁପମ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଭରି ରହିଛି ସେଠି । ଗାଁ ପାଖ ଦେଇ ବହି ଯାଉଛି ଗୋଟିଏ ଛୋଟିଆ ଅଖ୍ୟାତ ନଦୀ । ପଲ୍ଲୀର ଏଇ କୁଟୀରରେ ଅମ୍ବରର ମା' ରହୁଥାଏ—ମାତ୍ର ତେରମାଣ ଜମି ଗାଆଁରେ । ତାହାର ଫସଲରୁ ବୁଢ଼ୀର ଦିନ ବେଶ୍ ଚଳିଯାଏ । ଅଭାବରେ କାହାର ପାଖରେ ସେ ହାତ ପତାଇ ନାହିଁ—ଅମ୍ବରର ବାପ ମରିଯିବାଠାରୁ ବୁଢ଼ୀ ଏଇ ଜମିବାଡ଼ିର ଗୃହବାସ ଦେଖାଶୁଣା କରେ । ବିବାହ ପରେ ପରେ ନବଦମ୍ପତି ଏଇ ପଲ୍ଲୀର କୁଟୀରରେ କିଛିଦିନ ରହିଥିଲେ । ଶ୍ୱେତା ସହରରେ ବଢ଼ିଛି । ମୋଫସଲର ମାଟି ସେ ଆଗରୁ ମାଡ଼ି ନ ଥିଲା—ଦେଖି ନ ଥିଲା ପ୍ରକୃତି କେମିତି ତାର ଅକପଟ ସ୍ନେହ ଢାଳି ପଲ୍ଲୀବାସୀଙ୍କ ମୁଗ୍ଧ ବିଭୋର କରେ । ତାକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା ଗାଁ ଗହଳର ଏହି ଶାନ୍ତ ପରିବେଶ ।

ପାଠୋଇ ବୋହୂ—ସାଇପଡ଼ଶାରେ ବହୁ ଝିଅବୋହୂ ଏଇ ବୋହୂକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସିଲେ । ବି. ଏ. ପାସ୍ କରି ଆସିଛି—ଦୂର ଦୁରନ୍ତରେ ଥିବା ମୋଫସଲରେ ଏ ଏକ ନୂଆ କଥା । ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ୁଆ ବୋହୂ କେମିତି କଥା କହେ, କେମିତି ଲୁଗା ପିନ୍ଧେ, ଗୋଡ଼ରେ କେମିତି ଚଟି ମାଡ଼େ ଏ ସବୁ ଦର୍ଶନୀୟ ବସ୍ତୁ ।

ଯେଉଁମାନେ ଶ୍ବେତାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ ସେମାନେ ବରଂ ତା କଥାକାଣ୍ଡାରେ ପ୍ରୀତ ହୋଇ ଫେରି ଯାଉଥିଲେ ।

ମୋଫସଲରେ କିଛିଦିନ ରହିଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା—ଏଠି ଏକ ନୂଆପ୍ରକାର ଜୀବନ ! ପାଠ ପଢ଼ି ସମସ୍ତେ ଯେ ସହରରେ ରହିବେ, ଏମିତି କିଛି ଧରାବନ୍ଧା ନିୟମ ନାହିଁ ।

ଅମ୍ବର ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ତାର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ପୁଣି ସହରକୁ ଫେରି ଆସିଲା । ମୋଫସଲରେ ଅନ୍ତତଃ କିଛିଦିନ ଶ୍ବେତା ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ । ମା' ବୁଢ଼ୀ ମନରେ ନୋହିଲେ କଷ୍ଟ ହୋଇପାରେ । ଶ୍ବେତା । ମଧ୍ୟ ସ୍ବତଃପ୍ରବୃତ୍ତ ହୋଇ ମୋଫସଲରେ ଆଉ କିଛିଦିନ ରହିବାକୁ ରାଜି ହେଲା ।

ବିବାହବେଳେ ସ୍ନେହୀ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଗୋଟିଏ ରେଡ଼ିଓ ଦେଇଥିଲେ । ଅବସର ସମୟରେ ଶ୍ବେତା ଏଇ ରେଡ଼ିଓ ବଜାଏ —ଆଖପାଖ ଭାୟାର ଘରର ଝିଅମାନେ ଏଇ ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣିବାକୁ ଆସନ୍ତି । ପଲ୍ଲୀର ଏଇ ଝିଅମାନଙ୍କର ଅକପଟ ବ୍ୟବହାରରେ ସେ ଭାରି ଖୁସି ହୁଏ । ଭାରତବର୍ଷରେ ସହର ସଂଖ୍ୟା ଅତି ନଗଣ୍ୟ—ପଲ୍ଲୀ ହେଉଛି ଏ ଦେଶର ପ୍ରାଣ । କିନ୍ତୁ ପଲ୍ଲୀଝିଅ-ମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଦୀକ୍ଷା ନାହିଁ । ସେମାନେ ଯେଉଁ ଅନ୍ଧାରରେ ଥିଲେ, ଆଜ ସ୍ବାଧୀନତା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେଇ ଅନ୍ଧାରରେ ରହିଛନ୍ତି ।

ଅମ୍ବର ଘରକୁ ଲାଗି ଆଉ ଜଣେ ଭାୟାର ଘର । ସେହି ଘରର ଝିଅ ମାଳତୀ । ବୟସ ହେବ ଚଉଦ ପନ୍ଦର । ବାହା ହୋଇ ନାହିଁ । ସେହି ଆସି ସବୁ ସମୟରେ ଶ୍ବେତା ପାଖରେ ବସାଉଠା କରେ । ରେଡ଼ିଓ ବଜାଇବା ବି ଶିଖିଗଲାଣି ଯା ଭିତରେ ।

ସେ ଦିନ ଦୁଇ ପହରେ ଖାଇ ସାରି ଶ୍ବେତା ଶୋଇ ଶୋଇ 'ଜନ-ସାହିତ୍ୟ' ଖଣ୍ଡେ ପଢ଼ୁଥିଲା—ଜ୍ଞାନେନ୍ଦ୍ର ବର୍ମାଙ୍କ

'ଜୀବନର ଛନ୍ଦ' । ମାଳତୀ ଆସି ସେହି ପଲଙ୍କ ଉପରେ ବସିଲା ।
ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ମାଳତୀ, ତମେ ଅନେକ ସମୟରେ ଅଯଥା ସମୟଗୁଡ଼ାକ ବସି ବସି କଟେଇ ଦେଉଛ । ମୁଁ ତ ଢେର ପ୍ରକାର ବହି ଆଣିଛି—ତାକୁଇ ନେଇ ମଝିରେ ମଝିରେ ପଢ଼ୁନାହିଁ ?

ମାଳତୀ ହସିଲା—ତମେ ଢେର ବହି ଆଣିଛ ନୂଆବୋହୂ ? କାହିଁ ଦେଖି ?

କ ବହି ନେବ ?

କ କ ବହି ଅଛି ଆଗେ କୁହ ।

କଂଶଧୀର ଭୂୟାଁଙ୍କ 'ଅସତ୍ୟ ସହର', ଜଗଦୀଶ ମହାନ୍ତିଙ୍କ 'ଇନ୍‌କଲାବ୍', ଯଦୁନାଥ ଦାଶ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ପ୍ରେମର ପ୍ରଥମ ସମ୍ବୋଧନ'—କଣ ନବ ?

ମାଳତୀ ଦେଖିଲା ଖୁବ୍ ଚକ୍‌ଚକଆ ବହି । କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ଶୁଖେଇ ସେ କହିଲା—

ନୂଆବୋହୂ, ମୁଁ କଣ ପଢ଼ି ଶିଖିଚ ଯେ ବହି ନେଇ ପଢିବ ?

ବିସ୍ମୟାଭିଭୂତ ହୋଇ ଗୃହିଁଲା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା—କଣ ତମେ କହୁଛ ମାଳତି, ତମେ ପଢ଼ି ଶିଖିନାହିଁ ? ବାଜେ କଥା ।"

ଆହୁରି ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ମାଳତୀ କହିଲା—ସତ ନୂଆବୋହୂ, ମୁଁ ପଢ଼ି ଜାଣେ ନାହିଁ । ମୋଫସଲରେ ତ ଆମେ ରହିଛୁ; ଏଠି ସ୍କୁଲ ଅଛି ଯେ ଆମେ ପଢି ଶିଖିବୁ ?

ଶ୍ୱେତା ଯେମିତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲା ।

ଯେତେ ସବୁ ଝିଅବୋହୂ ଏଠିକି ଆସୁଛନ୍ତି, କେହି କଣ ତେବେ ପଢି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ?

ନା, କେହି ପଢି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଶ୍ୱେତା ଭାବୁଥିଲା—ଆମ ଦେଶର ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଯଦି ଏଇପରି ହୁଏ, ତେବେ ଏ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ କଣ ?

ସେହିଦିନଠାରୁ ମାଳତୀର ପାଠପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ନିଜର କାମଦାମ ସାରି ଦି'ପହରରେ ମାଳତୀ ଆସେ—ସ୍ଲେଟ୍ ଉପରେ ଶ୍ୱେତା ତାକୁ "ଅ, ଆ, କ, ଖ" ଲେଖା ଶିଖାଏ । ମାଳତୀର ପାଠପଢ଼ା ଦେଖି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ହୋଇ ଦଶବାରଜଣ ଝିଅ ପଢ଼ାର ଗ୍ରୁପ୍ ହୋଇଗଲେ ଜମା ମାସ, ଦୁଇ ତିନିଟାରେ ।

ଶ୍ୱେତା ଅନେକପ୍ରକାର ସିଲାଇ ଜାଣେ । ସାୟା, ବ୍ଲାଉଜ୍, ଗେଞ୍ଜି, ମନିବେଗ ଇତ୍ୟାଦି ବହୁତ ପ୍ରକାର ସିଲାଇ । ପାଠପଢ଼ା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହି ଝିଅମାନେ ନିଜ ହାତରେ ସାୟା, ବ୍ଲାଉଜ୍ କାଟି ସିଲାଇ କରିବା ମଧ୍ୟ ଶିଖିଲେ । ଶ୍ୱେତାର ଶାଶୁ ବୁଢ଼ୀ ତାକୁ ଭାରି ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି—ଆଦର ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ଘରକୁ ଯିଏ ଆସେ ସେ ବୁଢ଼ୀ ମୁହଁରୁ ତାର ପ୍ରଶଂସା ନ ଶୁଣି ଫେରେ ନାହିଁ । କେବେ, ବୁଢ଼ୀ କହେ—ପଦ୍ମ'ଟି ମୋର ଲକ୍ଷ୍ମୀ—ଇମିତିକା ଗୁଣର ବୋହୂ ପାଇବା ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ହୁଏ ।

କୌଣସି କଥାରେ ବୁଢ଼ୀ ଯେତେବେଳେ ବିରକ୍ତ ହୁଏ ଶ୍ୱେତା କଅଁଳ କଥା କହି ଶାନ୍ତ କରାଇ ଦିଏ । ବୁଢ଼ୀ ଭାବେ—ବୋହୂ ମୋର ହାକିମି ପାଠ ପଢ଼ିଛି—ଯାହା କହୁଛି ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ କଥା ହୋଇଥିବ ! ବୋହୂର ଗୁଣ ଗାରିମା ଗାଁସାରା ଜଣା ପଡ଼ିଗଲାଣି—ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ତାର ପ୍ରଶଂସା ।

ଏମିତି ପ୍ରାୟ ଗାଁଆର ଅଧେ ଝିଅବୋହୂ ନିଜର ହାତତିଆରି ଜାମା ନିଜର ସ୍ୱାମୀ, ପୁଅ, ଭାଇଙ୍କୁ ପିନ୍ଧାନ୍ତି । ନିଜେ ବି ସେମାନେ ଏଣିକି ସାୟା, ବ୍ଲାଉଜ୍ ବ୍ୟବହାର କଲେଣି ।

ଶ୍ୱେତା କହେ—ପୂର୍ବରୁ ସିନା ଲୋକେ ହାତକଟା ସୂତାରେ ବୁଣାଲୁଗା ପିନ୍ଧୁଥିଲେ, ସେ ଲୁଗା ମୋଟା ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଆଜିକାଲି ସେ ମୋଟା ଲୁଗା ଆଉ ମିଳୁ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ମିଲ୍‌ଲୁଗା ପିନ୍ଧିବାକୁ ବାଧ ହେଉଛନ୍ତି । ଏ ପତଳା ଲୁଗାକୁ ଖାଲି ଦେହରେ ପିନ୍ଧିବା ଅସମ୍ଭବ···

ଅମ୍ବରର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଘରଟି ଖାଣ୍ଟିମତ ଗୋଟାଏ ସ୍କୁଲରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା । ସେଦିନ ଅମ୍ବର ଆସିଥିଲା ପୁରୀରୁ । ତା ଘରର ଏ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ସେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଲା । ବାସ୍ତବିକ୍ ଶ୍ୱେତା ତ ଦେଶ ସେବିକା ପାଲଟି ଯାଇଛି । ତାକୁ ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲା— ତୁମେ ମହତ୍ ଶ୍ୱେତା ! ମୁଁ ଜାଣି ନ ଥିଲି ତୁମ ଦେହରେ ଏମିତି ଗୁଣ ପୂରି ରହିଥିଲା ବୋଲି । ବଡ଼ଲୋକ ଘରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ, ସହର ଭିତରେ ସମସ୍ତ କଟାଇ ଏଇ ଧୂଳିଧୂସରିତ ମୋଫସଲକୁ ତମେ ଏତେ ଆପଣାର କରି ପାରିଲ କେମିତି ?

ଅମ୍ବର ମୁହଁରୁ ଏ ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣି ସେ ଇତସ୍ତତଃ ହୁଏ— କେଉଁ ଭାଷାରେ ଉତ୍ତର ଦେବ ଖୋଜି ପାଏ ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ବାଡ଼ିପାରିର ଗୋଟିଏ ପଥର ଉପରେ ବସି ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ମେଘମୁକ୍ତ ଆକାଶକୁ । ଅମ୍ବର ଯାଇ ସେଇ ପଥର ଉପରେ ବସିଲା ।

ଅନେକ ଦିନ ତ ଏଇ ଗାଁଆରେ ରହିଗଲ ଶ୍ୱେତା ! ଏଇଥର ଫେରି ଚାଲ । ମୁଁ ମାଆକୁ କହୁଛି ତୁମ ଯିବା କଥା ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଭିତରେ ଏଇ ଗାଁ ପ୍ରତି ତାର କେମିତି ଗାଢ଼ ଅନୁରକ୍ତି ଆସି ଯାଇଛି । ଏଇଠି ରହି ସହରକୁ ସେ ଭୁଲି ଯିବାକୁ ବସିଲାଣି ।

ଅମ୍ବର ପୁଣି ପଚାରିଲା—କଣ କହୁଛ ?

ନା, କହିବି ଆଉ କଣ ? ଆଉ କିଛିଦିନ ଯାଉ ।

ଅମ୍ବର ଚୁପ ରହିଲା । ଶ୍ୱେତା ଖୁବ୍ ଆସ୍ତେକରି ତା’ କାନ ପାଖରେ କଣ କହିଦେଲା ।

ନାରୀ ଜୀବନରେ ଯାହା ଘଟିବା ସ୍ୱାଭାବିକ ତାହାହିଁ ଘଟିଛି । ଅମ୍ବର ଶ୍ୱେତାର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗକୁ ବାରମ୍ବାର ଗୁହୁଁଥିଲା—ଏହାର ଭିତରେ କେଉଁଠି ଲୁଚି ରହିଛି ତା’ର ଭାବୀ ସନ୍ତାନ ।

ମାଳତୀ ଆସି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ କହିଲା—ନୂଆବୋହୂ, ଭାଇ କଣ ଆସିଛନ୍ତି ତମକୁ ସାଙ୍ଗରେ ପୁଣି ନେଇଯିବେ ବୋଲି ?

ହଁ, କହିଲା ଶ୍ୱେତା ।

ନା, ତା’ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତମେ ଆଉ କିଛିଦିନ ଏଇଠି ରୁହ । ତମେ ଯଦି ଏଇକ୍ଷଣି ଚାଲିଯିବ, ଆମେ ସବୁ କଣ କରିବୁ ?

କାହିଁକି ? ତମେ ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଢି ଶିଖିଲଣି—ସିଲେଇ କରିବାରେ ତ ଧୁରନ୍ଧର ହୋଇଯାଇଛ, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଭଲ ହୋଇନାହିଁ, ତାଙ୍କୁ ତମେ ଶିଖେଇବ । କ୍ଷତି କଣ ?

ନା ନା, ତମେ ଏଇକ୍ଷଣି ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ପାଗଳି, ବାହାଘର ପରେ ସ୍ୱାମୀ ସେବା ପରା ମୋର ପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତମ ଭାଇ ଚାହାନ୍ତି ମତେ ନେଇ ଯିବାକୁ । ମୁଁ କଣ ମନା କରିବି ?

କାହିଁକି ମନା ନ କରିବ ? ଆଉ ଦି’ଟା ମାସ ଯାଉ ।

ମୁଁ ତ ସ୍ୱାମୀର ଅବାଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ତମେ ଯେତେବେଳେ ବାହାହେବ, ତମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ଅମାନ୍ୟ କରି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବ ନାହିଁ ।

ତା ପରେ ଶ୍ୱେତାର ସମସ୍ତ ଛାତ୍ରୀ ଆସି ଅମ୍ବର ଘରେ ହାଜର ହେଲେ । ଶ୍ୱେତା ଯଦି ଯିବାକୁ ବସେ ସେମାନେ ହୁଏତ

ଷ୍ଟ୍ରାଇକ୍ କରିବେ । ଅମ୍ବର ଏକଥା ଦେଖି ରକ୍ତ ତାର ପାଣି । ଶ୍ୱେତା ଏଠାକୁ ଆସି ତାର ଟେର କେତେ ଭିତରକୁ ନେଇ ଗଲାଣି । ତା ପରେ ପରେ ପାଖ ଆଖରେ ପୁରୁଷ ଲୋକ ଆସି ମଧ୍ୟ ଅମ୍ବର ପାଖରେ ଆପତ୍ତି କଲେ—ବୋହୂ ଆଜ କଣ୍ଟୁଦନ ଏ ଗାଁରେ ରହନ୍ତୁ । ପୁଅ ତ ଯେବେହେଲେ ଯିବେ, ସେଥିପାଇଁ ଏତେ ଗୁନଆ କାହିଁକି ?

ପୁରୁଣା ଲୋକେ ଆସି କହିଲେ—ବୋହୂଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେ ଅବସ୍ଥା ଏଥିରେ ନଈନାଳ ପାର୍ ହୋଇ, ରେଲଗାଡ଼ି ଚଢ଼ି ବିଦେଶକୁ ଯିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଦେଶପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଏହା ବାରଣ ଅଛି ।

ଛୁଟି ପୂରିଗଲା ପରେ ଅମ୍ବର ଫେରିଗଲା ତାର କର୍ମସ୍ଥଳକୁ । ଆଜ କଣ୍ଟୁଦନ ଯାଉ । ଗାଁର ମୁରବୀ ଲୋକମାନଙ୍କ କଥାକୁ ଅମାନ୍ୟ କରି କିଛି କରି ପକାଇବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ସମାଜରେ ରହି କେତେକ ସାମାଜିକ ନିୟମ ତ ମାନିବାକୁ ହୁଏ ।

ଶ୍ୱେତାର କର୍ମମୁଖର ଜୀବନ ଗଡ଼ିଚାଲିଲା ଆଗକୁ ।

—ଆଠ—

ଦୁଇମାସ ହେବ ଶ୍ୱେତାର କୋଳ ପୁରାଇ ହସି ଉଠିଛି ଶିଶୁ ଜୟନ୍ତ । ତାକୁ ଖୁସିରେ ସେ 'ଆଜାଦ୍' ବୋଲି ଡାକେ । ରନ୍ଧାବଢ଼ା କାମ ନିଜ ହାତରେ ସାରି ଶାଶୁ ଓ ଜୟନ୍ତର ସେବା ପରେ ଆହୁରି ଅନେକ ସମୟ ମିଳେ ତାକୁ । ସେଇ ସମୟ ଭିତରେ ପଢ଼ଣା ଝିଅ ବୋହୂଏ ଆସିଲେ ତାଙ୍କୁ ସେ ପଢାଏ, ନୋହିଲେ

ବସି ବସି ପତ୍ର ପତ୍ରିକା ବହି ପଢ଼ିବା କମ୍ବା ସିଲାଇ କରିବା କମ୍ବା ରେଡ଼ିଓ ଶୁଣିବା ଆଦି କାମରେ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ରୁହେ ।

ଅମ୍ବରର ଜଣେ ଖୁଡ଼ୁତା ପୁଅ ଭାଇ ଉଦୟ । ଅଳ୍ପଦିନ ହେଲା କଟକରୁ ବି. ଏସ୍.ସି ପାସକରି ଫେରିଛି । ଘରେ ବାପର ପ୍ରଚୁର ସମ୍ପତ୍ତି । ତେଣୁ ଚାକିରୀ ପାଇଁ ତାକୁ ମଥା ଘୂରାଇବାକୁ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ଗାଁରେ ତା ସହିତ କଥା କହିଲାଭଳି ଲୋକ ଆଉ ନ ଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ପ୍ରାୟ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ସେ ଆସି ବସେ ଭାଉଜ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ପାଖରେ ।

ଗପକରେ । ତା' କଲେଜ ଜୀବନର କଥା କହେ । ଶ୍ୱେତା କହେ—ତମେ ଏବେ ବାହା ହେଇପଡ଼ ଉଦୟ ।

ଉଦୟ ହସେ । ନୂଆବୋହୂ ! ତମରି ଚେହେରାର ଝିଅଟିଏ ମିଳିଲେ ମୁଁ ବାହାହେବି । ତମର ଆଉ କେହି ଭଉଣୀ ନାହାନ୍ତି ନା ?

ଶ୍ୱେତା ତାକୁ ନିରାଶ କରେ । ବାପ ମା'ର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ସେ । ଭଉଣୀ ଆଉ ତାର ନାହାନ୍ତି ।

ଉଦୟ କହେ—ତାହାହେଲେ ମୋ ବାହାହବା କଥା ଏଇଠି ଥାଉ । ଏବେ ତୁମେ ଭାଇଙ୍କି କେମିତି ଫାନ୍ଦରେ ପକେଇଲ, ସେଇକଥା କହିବଟି ।

ଫାନ୍ଦରେ ପକେଇଲ ? ତମ ଭାଇ କଣ ପଶୁ ନା ପକ୍ଷୀ, ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଫାନ୍ଦରେ ପକାଇବି ? ତମ ଭାଇଙ୍କି ମୁଁ କଣ ଫାନ୍ଦରେ ପକାଇବି, ଓଲଟି ସେ ପରା ମତେ ଫାନ୍ଦରେ ପକାଇ ହଇରାଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ନୂଆବୋହୂ, ସବୁ ଶିକ୍ଷିତା ଝିଅଙ୍କଠାରୁ ତମେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ।

ଶ୍ୱେତା ଆତ୍ମପ୍ରସାଦ ଅନୁଭବ କରେ । ଉଦୟ ହସେ ।

ଗଲାଗଲା ଆହୁରି ଦୁଇମାସ ।

ଶ୍ୱେତା ସେତେବେଳେ ଭାତ ଗାଳସାରି ତରକାରୀ ବସାଉ-ଥାଏ । ଗାଁର ଝିଅମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ତାର କରିବାର କଥା ସେତିକ ସେ କରିସାରିଛି । ଏବେ ନିର୍ଦ୍ଦନ୍ଦରେ ସେ ପୁରୀ ଯାଇପାରେ । ଶିଶୁ ଆଜାଦକୁ କୋଳରେ ଧରି ସ୍ୱାମୀ ଅମ୍ବରକୁ ପାଖରେ ବସାଇ ପୁରୀ ସମୁଦ୍ର କୂଳର ହାଓ୍ୱା ସେବନ କରିବାକୁ ମନ ଭିତରେ ତାର ଆକାଂକ୍ଷା ଜାଗୁଛି ।

ଟେଲିଗ୍ରାମ ନିଅନ୍ତୁ ।

ରୋଷାଇଶାଳରୁ ଥାଇ ଶ୍ୱେତା ଶୁଣିଲା ପୋଷ୍ଟମ୍ୟାନର କଂଠ । ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଗଲା ସେ । କେଉଁଠୁ କି ଟେଲିଗ୍ରାମ ଆସିଲା ? ତରତରରେ ତାହାକୁ ଖୋଲି ସେ ଦେଖିଲା—ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କଟକରୁ ଟେଲିଗ୍ରାମ କରିଛନ୍ତି—ଅମ୍ବରର ଦେହ ବିଶେଷ ଅସୁସ୍ଥ, କଟକ ମେଡ଼ିକାଲରେ ସେ ଅଛି । ଶୀଘ୍ର ଯିବାକୁ ହେବ । ପଢ଼ିସାରି ପ୍ରଥମେ ଥକ୍କା ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲା ସେ । ଶାଶୁ ଗାଧୋଇ ଫେରୁଥିଲେ ପୋଖରୀରୁ । ବୋହୂକୁ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ସେ । ଶ୍ୱେତା ସବୁକଥା କହିଲା । ମାତୃ ହୃଦୟ ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ରର ଏ ଦୁଃଖ ସମ୍ବାଦରେ ଫାଟି ଯାଉଥିଲା ଯେପରି ।

ସେହିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଏପାରି ସେପାରି ପଡ଼ୋଶୀର ଜଣେ ଖୁଡୁତାଶୁରଙ୍କୁ ଘରର ଜିମାଦେଇ ବୁଢ଼ୀ, ବୋହୂ, ଆଜାଦ୍ ଓ ଗ୍ରାମର ଟୋକା ଗୋପିଆ କଟକ ବାହାରିଗଲେ । ଶ୍ୱେତା ଭାବିଥିଲା ସିଧା ଷ୍ଟେସନରୁ ଓହ୍ଲାଇ ମେଡ଼ିକାଲ ଯିବ; ମାତ୍ର ଜିନିଷପତ୍ର ଧରି ଗଲେ ଅସୁବିଧା ହେବ ଭାବି ସିଧା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ ଗଲା । ମାଆ ରୂପସୀ ଦେବୀ ତାକୁ ଦେଖି ଭେଁ ଭେଁ କି କାନ୍ଦି ପକାଇଲେ । ଶ୍ୱେତା ମନେ ମନେ କେତେକଣ ଆଶଙ୍କା କଲା । ସେ ବି ତା ମା ସହିତ କାନ୍ଦଣାରେ ଯୋଗଦେଲା । ତା ଶାଶୁ ମଧ୍ୟ ଏଥିରୁ ବାଦ୍

ଗଲେ ନାହିଁ । ଏହି ତିନି ଜଣଙ୍କ କାନ୍ଦଣାରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘର ଉଚ୍ଛୁଳି ପଡ଼ିଲା । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଏହି କାନ୍ଦ ଶୁଣି ଧାଇଁ ଆସିଲେ । ମେଡ଼ିକାଲରୁ କଣ କିଛି ଦୁଃସମ୍ବାଦ ଆସିଲା କି ? ସେ ଆସି ଦେଖିଲେ ଶ୍ୱେତା ଓ ତାର ଶାଶୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ରୂପସୀଦେବୀଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ସେ କହିଲେ, ଓଃ, ଏଇଥିପାଇଁ କାନ୍ଦଣାର ସୁଅ ଉଚ୍ଛୁଳି ପଡ଼ିଲା । ପିଲାଙ୍କ ଭଳି କଣ ତମେମାନେ ସବୁ ହେଉଛ ? ଦେହ ହେଉଛି, ରୋଗ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ?

କିଛି ସମୟ ପରେ ଘରର ଅବସ୍ଥା ଶାନ୍ତ ହେଲା । ମହେନ୍ଦ୍ର ବାବୁଙ୍କ କାର୍‌ରେ ଶ୍ୱେତା ତାର ଗ୍ଲେଟ ପରିବାରଟିକୁ ନେଇଗଲା ମେଡ଼ିକାଲ । ମନ ଭିତରେ ତାର ଅତୀତ ସ୍ମୃତି ପହଁରି ବୁଲୁଥାଏ । ଦୁର୍ଗାପୂଜା ଭିଡ଼ରେ ହୋଇଥାଏ ଆକ୍‌ସିଡ଼େଣ୍ଟ—ଅମ୍ବର ଥାଏ ଏଇ ମେଡ଼ିକାଲରେ, ଶ୍ୱେତା ଆସୁଥାଏ ଏମିତି । ସେ ଦିନ ଆଉ ଆଜି ଭିତରେ ତଫାତ୍ ଆଉ କଣ ? ତଫାତ କିନ୍ତୁ ରହିଛି ଢେର ।

ଡାକ୍ତରମାନେ ମତ ଦେଇ ସାରିଛନ୍ତି—ରୋଗ ହେଉଛି 'କ୍ୟାନ୍‌ସର୍' । କ୍ରମଶଃ ଖରାପ ଦିଗକୁ ଗତି କରୁଛି ଅମ୍ବରର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ । ତେଜହୀନ ହୋଇ ଆସିଛି ଦେହେର । ଏତେ ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ଦେହେର ଏତେ ଖରାପ ହୋଇଗଲା କେମିତି ?

ରୋଗୀ ଅମ୍ବର ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରିୟତମା ଶ୍ୱେତା, ସ୍ନେହମୟୀ ମାତାଙ୍କୁ ଦେଖି ହସି ଉଠିଲା । ଶ୍ୱେତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲା ସେ ହସ ଯେମିତି କେଉଁ ପାତାଳପୁରୀରୁ ଆସୁଛି ।

ତମେ ସମସ୍ତେ ଚାଲି ଆସିଛ ? ଧୀର କଣ୍ଠରେ ପଚାରିଲା ଅମ୍ବର ।

ମାଙ୍କ ଆଖିରୁ ଝରୁଚି ଲୁହ । ଶିଶୁପୁତ୍ର ଆଜାଦକୁ ଦେଖି ଅମ୍ବରର ବାତ୍ସଲ୍ୟ-ମମତା ଜାଗି ଉଠିଲା । ପିଲାଟି ମୁହଁରେ ସେ

ଢାଳ ଦେଲା ଅଜସ୍ର ଚୁମ୍ବନ । ଆଜାଦ କାନ୍ଦ ଉଠିଲା । ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ଅଚହ୍ଲା କରୁଛୁ ।

ତା ଗୋଡ଼ ପାଖରେ ବସି ମା' ତାର ଗୋଡ଼ରେ ହାତ ବୁଲାଇଲେ । ମା' ହାତର ସ୍ପର୍ଶରେ ତାକୁ ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଥିଲା । ସଂସାରରେ ମା' ଏମିତି ଜିନଷ, ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଡାକ୍ତର ଆସି ହାତରୁ ପୁଣି ଥରେ ରକ୍ତ ନେଇଗଲେ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ । ଘନ ଘନ ଏମିତି ପରୀକ୍ଷା ଚାଲିଛି । ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ ନେଇ ନେଇ ଅମ୍ବରର ଦେହ ସାରା ବଥା ହୋଇଗଲାଣି ।

କେତେଗୁଡ଼ାଏ ରକ୍ତ ନେଇଗଲେ ଡାକ୍ତର । ମାଙ୍କ ଆଖି ବୁଜି ହୋଇଗଲା । ଏଇ ରକ୍ତରେ ତାଙ୍କର ରକ୍ତ ବି ଅଛି । ଦେହ ତାଙ୍କର ଶିତେଇ ଉଠିଲା । ସେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ହେଇଗଲେ ।

ନର୍ସ ଦଉଡ଼ି ଆସି ପାଣି ସିଞ୍ଚାସିଞ୍ଚି କରି ତାଙ୍କର ଚେତନା ଫେରାଇ ଆଣିଲା । ଅମ୍ବର କହିଲା—ମା, ତୁ ବୁଢ଼ୀଲୋକ, ଏସବୁ ଜାଗାକୁ ଆସିଲୁ କାହିଁକି ? ଘର ପାଖରେ ପରା ଅଣ୍ଡିରା କୁଆଁଟେ ନାହିଁ । ପର ହାତରେ ଘର ଦୁଆର ଛାଡ଼ି ଆସିବାଟା ଉଚିତ ହେଲା ନାହିଁ ତୋର ।

ମା ଖାଲି କାନ୍ଦୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପୁଅ ଦେହରୁ କେତେ ରକ୍ତ ଡାକ୍ତର ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏମିତି ଯଦି ସେମାନେ ରକ୍ତ ନଅନ୍ତି, ପୁଅ ଆଉ ଭଲ ହେବ କପରି ?

ଘଣ୍ଟାଏ କାଳ ମେଡ଼ିକାଲରେ ରହି ସେମାନେ ଫେରିଗଲେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରକୁ । ଶ୍ୱେତାକୁ ଆଉ ଭାତ ରୁଚିଲା ନାହିଁ । ସେ ଜାଣେ କ୍ୟାନ୍‌ସର କେଡ଼େ ସାଂଘାତିକ ରୋଗ—ଏ ରୋଗ ହେଲେ ଏଥିରୁ ଭଲ ହେବା କ୍ୱଚିତ ଦେଖାଯାଏ । କିଏ ଜାଣେ କଣ ତା' ଭାଗ୍ୟରେ ଅଛି !

ସାତଟି ଦିନ ଏହା ଭିତରେ ବିତିଗଲା । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଜୀବନ-ମୃତ୍ୟୁ ଲଗିଛି ଅମ୍ବରର ସେବାରେ ।

ଅମ୍ବର ମା' ଓ ଗୋପିଆ ଘୁକର ଫେରିଗଲେ ଗାଁକୁ । ବୁଢ଼ୀ ସୁନା ପିଣ୍ଡିଟିକୁ ନେଇ ଫେରି ଆସିଲେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଅନୁରୋଧରେ; ମାତ୍ର ଆତ୍ମା ତାଙ୍କର ରହିଗଲା ଅମ୍ବର ପାଖରେ । ତାଙ୍କ ଗୁଡ଼ିରେ ସେତେବେଳେ କପର ବିଷନଆଁ ଜଳୁଥିଲା, ତାହା ଏପରି ଅସାଧ ରୋଗରେ ପଡ଼ିବା ଏକମାତ୍ର ପୁଅର ବୃଦ୍ଧା ଜନନୀ କେବଳ କହିବ ।

ନିଷ୍ଠୁର ନିୟତିର କୁଟିଳ ହସ ସହିତେ ବଢ଼ି ଥିବ୍ର । ଆହୁରି ମାସେ ବିତିଗଲା । ଅବସ୍ଥା ଯଥା ପୂର୍ବଂ ତଥା ପରଃ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ତାଙ୍କର ଆରୋଗ୍ୟ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରୁଥିଲେ— ମେଡ଼ିକାଲରେ ଅମ୍ବର ରହୁଥିବାରୁ ଶ୍ୱେତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଣରେ ସ୍ୱାମୀ ସେବା କରି ପାରୁ ନଥିଲା । ଶେଷରେ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଅମ୍ବରକୁ ନେଇ ଆସିଲେ ନିଜ ଘରକୁ । କ୍ୟାନ୍‌ସର ରୋଗୀ ପାଇଁ ଭଲ ପୁଷ୍ଟିକର ଖାଦ୍ୟ ଦରକାର । ଘରେ ରହିଲେ ଚିକିତ୍ସା ଏବଂ ଖାଦ୍ୟପେୟର ସୁବିଧା ହେବ ।

ଅମ୍ବର ମେଡ଼ିକଲରୁ ଚାଲି ଆସିବା ପରେ ଶ୍ୱେତାର ଆଉ ତର ନାହିଁ । ନିଜ ଖାଇବା ପିଇବା ସେ ଭୁଲି ଗଲାଣି ।

ଅନୁଚ୍ଚ ସ୍ୱରରେ ଶ୍ୱେତାକୁ ଡାକି ଡାକି ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲେ ରୂପସୀ ଦେବୀ । ପୃଥୁଳ ଶରୀର ତାଙ୍କର ସୁନା ଗହଣା ଓଜନରେ ସତେ ଯେମିତି ଆହୁରି ଭାରି ହୋଇ ଯାଇଛି । ଗୃହିଣୀର ସ୍ୱରେ ସ୍ୱରେ ଝରି ପଡୁଛି ସନ୍ତାନ ବାତ୍ସଲ୍ୟର ପୀୟୂଷ । ଦେଖିଲେ ମନେହୁଏ ଯେପରି ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ କରୁଣା ସେ ।

ଶ୍ୱେତା ଆଖିରୁ ଝରୁଥିବା ଲୁହ ଦୁଇଟୋପା ନିଜ ପଣତରେ ପୋଛି ଦେଇ ତାର ଅଲସ ବାଳ ସାଉଁଳାଉ ସାଉଁଳାଉ ନିଜର

ଖୁଣ୍ଟ ଉପରକୁ ମଥାଟି ତାର ଆଉଜାଇ ଆଣି ଆର୍ଦ୍ର କଣ୍ଠରେ କହିଲେ, ମାଆଟି ପରା, ଟିକିଏ ଖାଇ ଦେଇ ଆସିବୁ । ଦଶଟା ବେଳେ ତ ଖାଇନୁ, ଏମିତି ନ ଖାଇ ଶୁଖିଲେ ସେଇ ଅମ୍ବରର ସେବା କେମିତି କରିବୁ କହନ ? ମୋ ରାଣ, ସୁନାଟି ପରା, ଚାଲ ।

ଏକ ପ୍ରକାର ଜୋର କରି ରୂପସୀ ଦେବୀ ଜଳଖିଆ ଖୋଇବାକୁ ନେଇ ଆସିଲେ ଝିଅକୁ ।

ଏଣୁ ତେଣୁ ଖାଇବା କଥା—ମନର ପଦ୍ମକୋରକକୁ କୀଟ ଦଂଶନ କରୁଛି । ଖାଇବା ପିଇବା ପଣ୍ଡ ।

ରୋଗୀ ଅମ୍ବର ସହିତ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ମଧ୍ୟ ରୋଗୀ ପାଲଟିଯାଇଛି । ଅଣିମା ବାବୁ ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ଆସିଛନ୍ତି—ସାଥିରେ ଲୁନା ଓ ଝିଅ ମାଳା ମଧ୍ୟ ଆସିଛି । ଅଣିମାବାବୁଙ୍କର ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ ବଦଳି ହୋଇ ଯାଇଛି ଫୁଲବାଣୀ—ସେଠାରେ ବସା ସୁବିଧା ନାହିଁ । ଅଣିମାବାବୁ କିଛି ଦିନପାଇଁ ଲୁନାକୁ କଟକରେ ରଖି ଦେଇ ଯିବେ ବୋଲି ଆସିଛନ୍ତି । ଫୁଲବାଣୀରେ ବସା ଠିକ୍ କରି ପରେ ଅସି ଲୁନାକୁ ନେଇଯିବେ ।

ଲୁନା ଏଥର ଆଉ ପୂର୍ବ ଲୁନା ନାହିଁ । କଥା କଥାରେ ତାର ବଡ଼ଲୋକୀ ଭାବ । ଏ ଘରେ ଶ୍ୱେତା ଆଉ ରୋଗୀ ଅମ୍ବରର ଉପସ୍ଥିତି ତାକୁ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । ଏ ଘରର ସମ୍ପତ୍ତିରୁ ଅମ୍ବର ପିଛା ଅଜସ୍ର ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ ହେଉଛି—ଲୁନା ଆଖିରେ ତାହା ସାଉନାହିଁ ।

କଣ କରିବ ? ମୁହଁ ଖୋଲି ସେତ ଆଉ କାହାରିକି କିଛି କହି ପାରିବନାହିଁ !

ଶ୍ୱେତା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଚି ନବାଗତ ଏଇ ତରୁଣୀର ଅଜବ୍-ଭାବ । ତାର ପୋଷାକ, ବେଶ ପରିପାଟୀ ସବୁଥିରେ ଯେମିତି

ବିଷାକ୍ତ ଆବହାଓ୍ୱା । ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ଗନ୍ଧରେ ଯେମିତି ସେ ଏଥର ଦଳ ଦେବ । ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ତ ଦୂରର କଥା, ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ଦୁଇଜଣ ଯେ ଏ ଘରେ ଅଛନ୍ତି, ତାହା ବି ସେ ଭୁଲି ଯାଇଛି ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କାହାର ସ୍ୱାଧୀନତା ଉପରେ ସହଜରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ବୁଝିଛନ୍ତି—ଦି'ଦିନ ପାଇଁ ବୋହୂ ଆସିଛି, ପୁଣି ଚାଲିଯିବ । ଏ ଘର ସହିତ ତାର ସଂପର୍କ କଣ ? ପୁଅ ଚାକିରି କରି ଆଜୀବନ ବାହାରେ ରହିବ । ବୋହୂ ବି ରହିବ ତା ସହିତ । ସେ କାହିଁକି କାହାକୁ କିଛି କହିବେ ? ଯାହାର ଯାହା ଇଚ୍ଛା ହେଲା କରିବ । ସେଥିରେ ତାଙ୍କର କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନା । ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ ଭକ୍ତି କରିବା ତ ଶିଖେଇ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ କାହାରିକି । ଆଉ ବୋହୂ ବି ତ ତାଙ୍କର ପିଲା ନୁହେଁ ।

ଲୁନା ଯେମିତି ଏ ଘରେ ଦି'ଦିନ ପାଇଁ ଅତିଥି । ରୂପସୀ ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ ତା'ର ଖୁବ କମ ସଂପର୍କ ଥାଏ । ପ୍ରତିଦିନ ଚାରିଟା ବେଳେ ଝିଅ ମାଲାକୁ ଚାକରାଣୀ ପାଖେ ଜମା ଦେଇ ସେ କାର୍ ନେଇ ବୁଲିବାକୁ ଯାଏ—ସିନେମା ଥିଏଟର ଯାଏ । ମନ ଇଚ୍ଛା ଫେରି ଖାଇ ତା' ଘରଟିରେ ଯାଇ ଶୋଇପଡ଼େ । ଘରର କୌଣସି କାମ ସହିତ ତାର ସଂପର୍କ ନଥାଏ । ସେ ଯେମିତି ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଶରୁ ଖସି ଆସିଥିବା ଏକ ହରିଣୀ···ଅଥବା ପଦ୍ମଦେଶର ଏକ ଭ୍ରମରୀ । ଧୂଳିମାଟିର ପୃଥିବୀ ସହିତ କିଛି ସଂପର୍କ ନାହିଁ ତା'ର । ମଣିଷ ଜୀବନର ଦୁଃଖ ଦୈନ୍ୟ ଅଭାବ ଅଭିଯୋଗଠୁ ସେ ବହୁତ ଦୂରରେ, କାହିଁ କେଜାଣି ଲକ୍ଷ ଯୋଜନ ସେପାରିରେ । ଶ୍ୱେତା ଅନେକ ସମୟରେ ଭାବି ବସେ ଏଇ ଭାଉଜଟି କଥା । ଭାବନାର ଅଳକୂଳ କିଛି ମିଳେ ନାହିଁ ତାକୁ ।

—ନଅ—

ଶ୍ରାବଣର ଗୋଟିଏ କ୍ଳାନ୍ତ ମଧୁର ସନ୍ଧ୍ୟା । ଚକୋଲେଟ୍ ରଙ୍ଗର କାର ଖଣ୍ଡେ ଆସି ଠିଆ ହେଲା ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ବଗିଚା କୋଠାର ଫାଟକ ପାଖରେ । ନିଜକୁ ଯଥାସାଧ୍ୟ ସଜାଇ ନେଇ ବହୁ ସମୟ ଧରି ସେଇ କାର୍‌ଟିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲା ଲୁନା । କାର୍‌ଟି ଠିଆ ହେବା ମାତ୍ରେ ସେ ଭ୍ୟାନଟି ବେଗରେ ହାତରେ ଧରି, ଚପଲକୁ ପକ୍କା ଚଟାଣରେ ଘୋଷାରି ଘୋଷାରି—ଇଭିନିଂ-ଇନ-ପାରିସର ସୁରଭିରେ ଚାରିଦିଗ ମହକାଇ, ରଙ୍ଗମରା ସରୁ ଓଠରେ ମୃଦୁ ହସର ଲହରୀ ଖେଳାଇ କାର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା ।

ଶ୍ୱେତା ଝରକା ପାଖକୁ ଚେୟାର ଟାଣି ତାରି ଉପରେ ବସି ବାହାରକୁ ଅନାଇଥିଲା ଅତି ଉନ୍ମନା ହୋଇ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଲୁହ ତାର ଆଖିତଳୁ ବହି ଆସି ଗୁଡିଏ ଲୁଗା କେତେବେଳେ ଓଦା ହୋଇ ଯାଇଛି ସେ ମୋଟେଇ ଜାଣେନି । ଅମ୍ବର ଶୋଇଯାଇଛି । ହଠାତ୍ ଚପଲ ଘୋଷରା ଶବ୍ଦରେ ଚମକି ପଡ଼ି ସେ ଚାହିଁଲା ।

କାର୍ ପଛ ସିଟ୍‌ର କବାଟ ଖୋଲି ଧରି ଠିଆ ହୋଇଛି ଜଣେ ସୁଦର୍ଶନ ଯୁବକ । ଲୁନା ତା ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିବାରୁ ସେ ଡାହାଣ ହାତ ବଢ଼ାଇ ହେଣ୍ଡସେକ୍ କଲା । ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲା ଲୁନା—ପାଖରେ ଆଉ କେହି ଅଛନ୍ତି କି ? କାହାରିକୁ ନ ଦେଖି ଭୟଶୂନ୍ୟା ହରିଣୀ ଚକ୍ଷୁର ଡୋଳା ଯୋଡ଼ିକ ପୁଣି ଫେରି ଆସିଲା ସେଇ ଯୁବକଟି ଉପରକୁ । ଯୁବକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲା ସିଟ୍‌ରେ ବସିବା ପାଇଁ । ଲୁନା ଜାଣି ଜାଣି ଏତେ ବେଶୀ ସେ ଯୁବକଟି ଦେହରେ ଘଷି ହୋଇ କାର୍ ଭିତରକୁ ଗଲା ଯେ ବନ୍ଧୁରିତ ବକ୍ଷ ତାର ପେଷି ହୋଇଗଲା ଯୁବକର ବକ୍ଷରେ—କବାଟ ବନ୍ଦ କରିବା ଆଳରେ ଯୁବକଟି ଚିପି ଦେଲା ଲୁନାର ରକ୍ତକରବୀ ଅଧର ।

ଘୃଣାରେ ମୁହଁ ଫେରାଇ ନେଲା ଶ୍ୱେତା । ଅମ୍ବର ଶୋଇଛି— କଙ୍କାଳସାର ଦେହରେ ତାର ଘୋଡ଼ା ହୋଇଛି ଗୋଟିଏ ଧଫେଦ ଚଦର । ଆଖି ପତା ତଳେ ପରିଷ୍କାର ବାରି ହେଉଛି କଳା କଳା ଦାଗ ଦୁଇଟି । ସେଇ ରୋଗ ପାଣ୍ଡୁରିତ ମୁହଁ ଟିକ ଚାହିଁ ଶ୍ୱେତା ଓଲଟାଇଗଲା ଅତୀତର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପୃଷ୍ଠା ।

ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ଭଳି ଚମକି ଉଠିଲା ଅମ୍ବର । ତଳେ ଶୋଇଛି ଆଜାଦ । ଶ୍ୱେତା ଭାବୁଥିଲା ଏଇଠି ଏମିତି କେତେ ସଂଧ୍ୟାରେ ଅମ୍ବର ସହିତ ସେ କାର୍‌ରେ ବୁଲିଯାଇଛି ମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ସେ ଥିଲା ଅବିବାହିତା । ବିବାହ ପରେ ଏ ସବୁ କରିବା କଥା ସ୍ୱପ୍ନରେ ସେ ମଧ୍ୟ ଭାବି ପାରେନା ।

ଖୁବ୍ କଷ୍ଟ ହେଉଛି ଅମ୍ବରର । ଶ୍ୱେତାର ମୁହଁରେ ହାତ ବୁଲାଉ ବୁଲାଉ ସେ କହିଲା—ବହୁତ ସେବା ତୁମେ ମୋର କଲଣି ଶ୍ୱେତା । ଦୁଃଖ ରହିଗଲା, ଜୀବନରେ ତମକୁ ସୁଖୀ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ । ମୋର ଆୟୁଷ କ୍ରମେ କ୍ରମେ କ୍ଷୟ ହୋଇ ଯାଉଛି । କଣ ଘଟିବ କିଏ ଜାଣେ ? ମୁଁ କଣ ଆଉ ଭଲ ହେବି ? ଯାହାହେଉ ତୁମେ ଶିକ୍ଷିତା, ସୁଯୋଗ୍ୟା ମଧ୍ୟ । ମୋର ଆଜାଦଟି ଯେପରି ପ୍ରକୃତ ମଣିଷଟିଏ ହୋଇ ଦୁନିଆ ଆଗରେ ଠିଆ ହେବ । ସେଥିରେ ତୁମେ ତ୍ରୁଟି କରିବନି କଦାପି । ମାଆ, ତାର ବି ଦିନ ସରି ଆସିଲାଣି । ଏ ବୟସରେ ସେ ଆଉ କେତେଦିନ ? ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନରେ ସବୁ-ଠାରୁ ବଡ଼କାମ ହେଉଛି ସତ୍‌କର୍ମ । ଲକ୍ଷ ବାଧା, ବିପଦ, ପ୍ରଲୋଭନକୁ ଏଡ଼ି ସବୁବେଳେ ତୁମେ ସତ୍‌ବାଟରେ ଥିଲେ ପାଦରେ କଣ୍ଟା ଲାଗିବ ନାହିଁ । ତୁମେ ଯେ ଧୈର୍ଯ୍ୟହୀନା ନୁହଁ, ଏହାର ପ୍ରମାଣ ମୁଁ ଯଥେଷ୍ଟ ପାଇ ସାରିଥିଲେ ବି ପୁଣିଥରେ କହୁଛି ... ମନ୍ତ୍ରରେ ତମକୁ ପ୍ରଥମ

ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ—ଦୁନିଆ ପଥରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇରହିଛି କାହିଁ କେତେ ଆବର୍ଜନା……।

ଶ୍ୱେତା କାନ୍ଦୁଥିଲା । ଅମ୍ବରର ଆଜି କଣ ହେଇଚି ? ଧୈର୍ଯ୍ୟ-ବନ୍ଧ ତାର ଭାଙ୍ଗି ପଡୁଥିଲା । ଶୋକାତୁରା ପ୍ରେୟସୀକୁ ନିଜ ଉପରକୁ ଆଉଯାଇ ଆଣି ପୁଣି କହିଲା ଅମ୍ବର—

ଛି ଶ୍ୱେତା, ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ତୁମେ ଏମିତି ଭାଙ୍ଗି ପଡୁଛ ? ଜୀବନଯୁଦ୍ଧର ମହାମହା ବିପଦରେ ସମ୍ଭାଳି ରହିବ କେମିତି ? ଦୂରକୁ ଚାହିଁ ଦେଖ—ପଡ଼ି ରହିଛି ବିରାଟ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ତୁମପରି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇ ମୁଁ ଧନ୍ୟ ହୋଇଥିଲି ।

ବାହାରର ହେମାଳିଆ ପବନ ଗଙ୍ଗଶିଉଳୀ ଗନ୍ଧରେ ଉନ୍ମନ ହୋଇ ଦମକାଏ ପଶିଆସିଲା ଘର ଭିତରକୁ । ଦେହ ଶୀତେଇ ଉଠିଲା ଦୁହିଁଙ୍କର । ଶ୍ୱେତା ଉଠିଲା ଝରକା ବନ୍ଦ କରିବାପାଇଁ । ତା' ହାତଧରି ଅଟକାଇ ବାରଣ କଲା ଅମ୍ବର—ବସ । ଖୋଲାଥାଉ ଝରକା । କେତେଦିନ ଆଉ ରୁଦ୍ଧ ଘର ଭିତରେ ଅଟକେଇ ରଖିବ ମତେ ? ଆତ୍ମା ମୋର ମହାଶୂନ୍ୟରେ ଯେତେବେଳେ ଉଡ଼ି ବୁଲିବାକୁ ଚଞ୍ଚଳ ହେଲାଣି, ସ୍ଥୂଳ ଶରୀରଟାକୁ ଆଉ କେତେଦିନ ଅଟକାଇ ରଖିପାରିବ ତୁମେ ? ଭଙ୍ଗୁର ଜୀବନରେ ଭାଙ୍ଗିଯିବା ଚିରନ୍ତନ ନିୟମ ।

ଆଖିରୁ ଆଉଥରେ ପଣନ୍ତ କାନରେ ପୋଛି ଦେଇ ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ଛିଃ, ଆଜି ତମର କଣ ହେଇଚି । ଇମିତି କାହିଁକି ଏଣୁ-ତେଣୁ ଗୁଡ଼ାଏ ବକୁଛ କୁହନି ?

ମିଛ ନୁହେଁ, ଖାଣ୍ଟି ଅପ୍ରିୟ ସତ୍ୟ ଏ ଶ୍ୱେତା !

ପାଟିରୁ କଥା ଛଡ଼ାଇ ବାହାରି ଯାଇଥିବା ଚଦର ଭଲରକମ ଅମ୍ବର ଉପରେ ଢାଙ୍କି ଦେଉଁ ଦେଉଁ ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ହଉ, ଥାଉ ।

ଆଉ ବେଶୀ କଥା କୁହନା । କଷ୍ଟ ହେବ । ଆଖି ବୁଜି ଟିକିଏ ଶୋଇପଡ଼ ।

ହଠାତ୍ ବାହାରେ ଶୁଭିଲା ମାଳାର କାନ୍ଦଣା । ଶ୍ୱେତା ବାହାରକୁ ଚାଲି ଆସି ଦେଖିଲା ନାଳୁଆ ପାଖରେ ଲାଗିଥିବା ଶିଉଳରେ ଗୋଡ଼ ଖସିଯାଇ ପଡ଼ିଯାଇଛି ମାଳା । ଉପର ଓଠରେ ଦାନ୍ତ ଗଳିଯାଇ ରକ୍ତଗୁଡ଼ାକ ଲାଳ ସଙ୍ଗରେ ମିଶି ଟୋପା ଟୋପା ଖସି ପଡୁଛି ତଳେ । ତା' ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଥିବା ଚାକରାଣୀ ନାହିଁ । ତରତରରେ ସେ ମାଳାକୁ କାଖେଇ ପକାଇ ଆଗେ ଥଣ୍ଡା ପାଣିରେ ତା' ମୁହଁକୁ ପରିଷ୍କାର କରି ଧୋଇଦେଲା । ତା' ପରେ ନିଜ ଲୁଗା କାନିରେ ପୋଛି ଦେଇ ଏଣେ ତେଣେ ଟିକିଏ ବୁଲେଇ ଆଣି ଦିଖଣ୍ଡ ଲୁଚି ଦେଲା ତା ହାତରେ । ଲୁଚି ଖଣ୍ଡିକ ପାଟିରେ ଖାଇ ସେ ପୁଣି ଲାଗିଗଲା ତା ଖେଳରେ । ରୂପସୀ ଦେବୀ ବାହାରୁ କୁଆଡୁ ଆସୁଥିଲେ । ଶ୍ୱେତା ପଚାରିଲା—ମା, ନୂଆବୋହୂ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଛନ୍ତି କି ?

ସେ ତ ପ୍ରାୟ ଏତିକିବେଳେ ଧାଈ ଜିମାରେ ଛୁଆଟିକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ କୁଆଡ଼େ ଯାଏ ଯେ ଫେରେ ରାତି ଦ ଘଣ୍ଟିରେ । ପ୍ରସନ୍ନେନ୍ଦୁ ବାବୁଙ୍କ ପୁଅ କୁଆଡ଼େ ତାର ଭାଇଲେଖା ହୁଏ । ତାହାର ସାଙ୍ଗରେ କାର୍‌ରେ ତ ଯାଏ । କଣ ଗୋଟେ ସଂଘ ଗଢ଼ିଛନ୍ତି ସବୁ ସେମାନେ ।

ଏ ସବୁ ଭଲ ନୁହେଁ ମା, ତୁମେ ନୂଆବୋହୂଙ୍କୁ ହୁଏତ ମନା କରିଦିଅ । ଚାକରାଣୀ ଜିମାରେ ପିଲାଟିକି ଏପରି ଛାଡ଼ିଦେଇ ଦୀର୍ଘ ଏତେ ସମୟ ଧରି ବାହାରେ ରହିବା କଣ ତୁମେ ଭଲ ମନେ କରୁଛ ?

ଶ୍ୱେତାର କଥା ନ ସରୁଣୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ସୁଧୀ । ସେ ଶୁଣି ପାରିଛି ସବୁ ! ଛପିରହି ଶୁଣିବା ତାର ଅଭ୍ୟାସ । କିଛି ନ ଜାଣିଲା ପରି ଦଉଡ଼ି ଆସି ମାଳା ହାତରୁ ଲୁଚି ଦ'ଖଣ୍ଡ ଛଡ଼ାଇ ଫିଙ୍ଗିଦେଲା ସେ ବାହାରକୁ । ମାଆ ଆସିଲେ ମତେ କଣ ବଞ୍ଚେଇବେ ଆଜ ? ଏତେବଡ଼କଟେ ପିଲାଟେ ଲୁଚି ଖାଇବ ? ଏତେ ଏତେ ମଣିଷ ଗୁଡ଼ାଙ୍କର କି ଅକ୍‌କଲ ?

ସବୁ ଶୁଣି କିଛି ନ ଜାଣିଲା ପରି ରୂପସୀ ଦେବୀ ବାଁଆରେଇ ହୋଇ ତେଣିକି ଚାଲିଗଲେ । ଶ୍ୱେତାକୁ ସୁଧୀର କଥା କୋତାମାଡ଼ ପରି ଲାଗିଲା । ସେ ବୁଝିଲା—ବଡ଼ ଲୋକର ଝିଅ-ଶିକ୍ଷିତା, ଏକମାତ୍ର ପୁଅର ସୋହାଗିନୀ ସ୍ତ୍ରୀ—ତେଣୁ ମାଆ ବୋହୂକୁ କିଛି କହିପାରୁ ନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏ ଚାକରାଣୀ, ସୁଧୀ'କୁ ଅନ୍ତତଃ ଏ କ୍ରୂର ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ କହି ପାରନ୍ତେ ତ । ବୋହୂ ମନରେ ଦୁଃଖ ହେବ—କାରଣ ବୋହୂଙ୍କର ଏ ଯେ ଅତି ପ୍ରିୟ ଚାକରାଣୀ । ତେଣୁ ମା ଚାକରାଣୀର ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ବି ସହି ଯାଉଛନ୍ତି ନୀରବରେ ।

ଶ୍ୱେତା ଭାବୁଛି—ବେଶୀଦିନ ରହିବାରୁ ବୋଧେ ତାର ସମ୍ମାନ-ଆଦର କମିଯାଉଛି ଏଠାରେ । କାହିଁକି ସେ ଏତେଦିନ ରହିଥାନ୍ତା । ଭାଗ୍ୟ ବିଡ଼ମ୍ବନାରୁ ସିନା । ଅନ୍ୟର ହାତ ଧରିଲା ପାଖରୁ ବାପଘର ବନ୍ଧୁଘର—ବନ୍ଧୁଘରେ ବେଶୀଦିନ ରହିଲେ ଯାହାହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ ତାହାହିଁ ହୋଇଛି ।

ଲୁନା ଫେରି ଆସିବା ପରେ କଥାକୁ ଅତିରଞ୍ଜିତ କରି ଶ୍ୱେତା ନାଁରେ ଢେର କଥା ଚାକରାଣୀ କହିଛି । ସବୁକଥା ଶୁଣିଲା ଉତ୍ତାରୁ ଲୁନା କ୍ରୁଦ୍ଧା ଫଣିନୀ ପରି ଭିତରେ ଗର୍ଜୁଥାଏ ଖାଲି । ସୁଯୋଗ ପାଇଲେ କେତେବେଳେ ବିଷ ଢାଳିଦେବ ଶ୍ୱେତା ଉପରେ ।

ସେଦିନ ରୂପସୀଦେବୀ ଡ୍ରାଇଭରକୁ ଡାକି ଗୁଡ଼ାଏ ଟଙ୍କା ଦେଲେ ଆଜାଦ୍ ପାଇଁ ଗୋଟେ ଜଣ ଟେଲର୍ ଆଣିବାକୁ । ସେହିବାଟେ ଦେଇ ଯାଉଥିଲା ଲୁନା । ଫେରିପଡ଼ି କଣ୍ଠରେ ଟିକିଏ ଦୃଢ଼ତା ଫୁଟାଇ କହିଲା—ମାଆ ଆଜି ମତେ ଶହେଟା ଟଙ୍କା ଦେବେ ।

ନରମ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ ରୂପସୀ ଦେବୀ—କଣ ହେବ ?

ଆମ ସଙ୍ଘପାଇଁ ଚାନ୍ଦା । ମୋ ଉପରେ ତ ଦୁଇଶହ କରି-ଥିଲେ । କୁମାର ନନା କହିକରି କଟାଇ ଦେଲେ ଶହେ ।

ମୋ ପାଖରେ ଟଙ୍କାର ଭାରି ଅଭାବ ବର୍ତ୍ତମାନ । ଘରେ ଜଣେ ରୋଗୀ—ତା' ପିଛେ ଆଠହଜାର ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲଣି ! ଏତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ଭିତରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଟଙ୍କା କାହିଁ ? ତୋ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ କହ, ସେ ଯଦି ଦେବେ ।

ଜଳନ୍ତା ନିଆଁ ଦେହରେ ରୂପସୀ ଦେବୀ ଘିଅ ଢାଳିଦେଲେ ।

ଆପଣ ସେ କଥା ବହୁତ ପୂର୍ବରୁ ତ ମତେ ଜଣାଇ ପାରିଥାନ୍ତେ । ଆପଣଙ୍କୁ ଆଉ ବୃଥା ଖର୍ଚ୍ଚରେ ନ ପକାଇ ଆମେ ମାଆଝିଅ କେଉଁଦିନରୁ ଯାଇ ସାରନ୍ତୁଣି ଏଠାରୁ । ଆମେ ତ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆପଣଙ୍କର କୌଣସି ଉପକାର କରି ପାରିବୁ ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ କରିବେ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅବା ଆପଣ ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି । ମନ ଭିତରେ ଆପଣଙ୍କର ଏତେ କଥା ଥିଲା ବୋଲି ମୁଁ ତ ତିଳେମାତ୍ର ଜାଣେନା । ବେଶ୍, ସେଇକଥା, ଆଜି ଅଶ୍ୱିନୀ ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ମୁଁ ଲେଖୁଛି, ତାଙ୍କର ଯଦି ଆମ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାର କ୍ଷମତା ନାହିଁ—ଡାଇଭୋର୍ସ କରି ଦିଅନ୍ତୁ ସେ ମୋତେ । ମୋର ନିଜ ଦାୟିତ୍ୱ ନେବାର ଶକ୍ତି ଯଥେଷ୍ଟ ଅଛି ।

ଅତି କର୍କଶ ଭାବରେ ଏଇତକ କହିଦେଇ ଦମଦମ ହୋଇ ନିଜ ଶୋଇବା କୋଠରୀକୁ ଚାଲିଗଲା ଲୁନା । ରୂପସୀଦେବୀ

କିଂକର୍ତ୍ତବ୍ୟବିମୂଢ଼ ଅବସ୍ଥାରେ ଠିଆ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ନିଜର ଶିକ୍ଷିତା ବୋହୂ ପାଖରୁ ସ୍ବାମୀ ବାକରଙ୍କ ସାମନାରେ ସେ ଏପରି ଭାବରେ ଅପମାନିତା ହେବେ ବୋଲି କଳ୍ପନାଇ କରି ନଥିଲେ । ଆଖିରୁ ତାଙ୍କର ଦୁଇଧୋପାଲୁହ ଝରି ପଡ଼ିଲା । ଚଣିତ କାନରେ ଆଖିର ଲୁହକୁ ପୋଛି ଦେଇ ପଛକୁ ଫେରି ଚାହିଁଲେ ସେ—କବାଟକୁ ଧରି ସ୍ଥାଣୁ ଭଳି ଠିଆ ହୋଇଛି ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ।

ସେ ନିଜେ ଝିଅ ଜନ୍ମ କରିଛନ୍ତି—ବୋହୂଠାରୁ ତାକୁ ଆହୁରି ବେଶୀ ଶିକ୍ଷିତା କରାଇଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ କାହିଁ ସେ ତ କେବେହେଲେ କାହାରି ମୁହଁ ଉପରେ ପଦେ ବୋଲି କଥା କହେ ନାହିଁ । ଏ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ଭିତରେ ଏତେ ତଫାତ୍ କାହିଁକି ?

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ବାହାରୁ ବୁଲି ଫେରିଲା ବେଳକୁ ରୂପସୀ ଦେବୀ ସେମିତି କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି—ଆଜି ଆଘାତ ପାଇଛନ୍ତି ମ୍ଳାଣେ ପ୍ରାଣେ । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଶ୍ୱେତାଠାରୁ ସବୁ କଥା ଶୁଣିଲେ ।

ନା, ଆଉ ବେଶୀ ନୁହେଁ । ବ୍ୟବହାରର ମାତ୍ରା ସୀମା ଟପି ଯିବାକୁ ବସିଲାଣି । ସେହିଦିନ ରାତିରେ ମନର ଆବେଗରେ ସେ ଲେଖିଲେ ଅଶ୍ୱିନୀ ପାଖକୁ ଚିଠି । ସେ ଶୀଘ୍ର ଆସି ବୋହୂକୁ ନେଇ ଯାଉ । ଏଠି ରହି ସେ ଯେଉଁ ଅଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରୁଚି ତାହା ଆଉ ସହିହେବ ନାହିଁ । ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ବୋହୂର ତିଳେ ହେଲେ ଭୟ-ଭକ୍ତି ନାହିଁ, ସେମିତିକା ବୋହୂ ନ ରହିବା ହିଁ ଉଚିତ ।

ସେ ଦିନ ରାତିରେ ସାରା ପରିବାର ଉପରେ ଦେଇ ମରୁଭୂମିର ଝଂଜା ବହିଥିଲା ।

—ଦଶ—

ମଝିରେ ଦିନ ପାଞ୍ଚଟା ଯାଇନାହିଁ ଘେର ଗାଡ଼ିରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ । ବଡ଼ ଗମ୍ଭୀର—କାହାରିକୁ କଥା କହୁ ନ ଥାନ୍ତି । ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାଗାଡ଼ିରେ ସେ ଚାଲିଯିବେ ଲୁନାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି । ଲୁନା ଜିନିଷପତ୍ର ସଜାଡ଼ିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ—ଦି' ପହର ଖାଇବା ଶେଷ କରି ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଖଟ ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି, ଆଦରିଣୀ ମାଳା ଆସି ତାଙ୍କ ଉପରେ ଲୋଟି ପଡ଼ିଲା । ହସରୁ ତାର ଝରି ପଡ଼ୁଥିଲା କୋଟିଏ ଯୁଗର ପୀୟୂଷ ଭରା ଲହରୀ । ଛାତିରେ ତାକୁ ଚାପି ଧରି ଗୋଟି ଗୋଟି ଗୋଲାପି ଗାଲରେ ତାର ସ୍ନେହମୟ ପିତା ବସାଇ ଦେଲେ ଅସଂଖ୍ୟ ବାତ୍ସଲ୍ୟ ସ୍ନେହର ଚୁମ୍ବନ । ମାଳାର ଗୁଲୁଗୁଲୁ ନୂଆ କଥା ତାଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଆମୋଦ ଦେଉଥାଏ ।

ମାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଜନ ଜାଗାକୁ ଡାକିନେଇ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ପଚାରିଲେ—ମାଆ ଘଟଣା କ'ଣ ? କଣ ହେଇଚି କହନି । ବାପା ଏମିତି ବିରକ୍ତ ହେଇ କାହିଁକି ମୋ ପାଖକୁ ଚିଠି ପଠେଇଲେ ?

ରୂପସୀ ଦେବୀ ଯାହା ଘଟିଥିଲା ସବୁ ଠିକେ ଠିକେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଗଲେ । ସବୁ ଶୁଣିସାରି ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ପୁଣି କହିଲେ—ଆଚ୍ଛା ମା', ଶ୍ୱେତା ଉପରେ ତାର ଏତେ ରାଗ କାହିଁକି ?

କାହା ଉପରେ ରାଗ ନୁହେଁ ? ସବୁବେଳେ ନିଜ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ସେ କାମ କରୁଛି । ପ୍ରତିଦିନ ଚାରିଟାବେଳେ ରାଧୀ ଜମାରେ କୁଆଡ଼ାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ କୁଆଡ଼େ ଯେ ଯାଏ, ଆସେ ପୁଣି ରାତି ଆଠଟା ବେଳେ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ—କୁଆଡ଼କୁ ଯାଏ ?

ଲେଖାପୋଖାରେ ଭାଇ ଜଣେ କିଏ ତାର ଅଛି, ତାହାର ସାଥିରେ ତ ଯାଏ । ଏଠି ପୁଣି ସେମାନେ କଣ ଗୋଟାଏ ସଙ୍ଘ

ଗଢ଼ିଛନ୍ତି । ସେଇ ସଙ୍ଗର ଗୃହାପାଇଁ ଶହେ ଟଙ୍କା ସେ ମତେ ମାଗୁଥିଲା । ମୋ ପାଖରେ ନାହିଁ ବୋଲି ଯେମିତି ମୁଁ ମନା କରି ଦେଇଛି, ଆଜି ତାକୁ ସମ୍ଭାଳେ କିଏ ?

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ନୀରବରେ ଶୁଣୁଥିଲେ ସବୁ । ଶ୍ୱେତା ତ ପାଠ ପଢ଼ିଚି—କିନ୍ତୁ ତା ଭିତରେ ଆଉ ଲୁନା ଭିତରେ ଆକାଶ ପାତାଳ ପ୍ରଭେଦ । ଶିକ୍ଷା ଲୁନାକୁ ଏତେ ତଳକୁ ଖସେଇ ନେଇଛି ? ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର, ଗୁରୁଜନ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି କିଛି ନାହିଁ । ସେ ନିଜ ଭାଗ୍ୟକୁ ନିନ୍ଦା କରୁଥିଲେ । ସେ ବଡ଼ ଅଶୁଭ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଲୁନାକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲେ ସିନା । ସେତେବେଳେ ତ ଲୁନାର ଏ ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ନ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ଝିଅର ମା ହେଇ ଏ ସବୁ ବଦ୍‌ଗୁଣ ସେ ଶିଖିଲା କେଉଁଠୁ ?

ସେ ଗମ୍ଭୀର ହେଇ କହିଲେ—ମା, ତମମାନଙ୍କୁ ଲୁଚେଇ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ମୁଁ ବାହା ହେଇଥିଲି, ଆଜି ତାର ଫଳ ହୋଇଛି ଖରାପ । ଯା'ହଉ ମୁଁ ତାକୁ ଆଜି ନେଇ ଯାଉଛି । ତାର ସବୁ ଦୋଷ ପାଇଁ ତାକୁ କ୍ଷମା କରିବୁ ମା' । ତା'ପରେ ଭଉଣୀ ଶ୍ୱେତାକୁ ଡାକିଲେ ସେ—ସ୍ନେହର ଭଉଣୀ ଆସି ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା । ତା'ର ରୂପ ଦେଖି ତାଙ୍କର ପ୍ରାଣ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା । ସୁନାପରି ଦେହର ରଙ୍ଗ ଦିନ କେଇଟାରେ କଳାକାଠ ପଡ଼ିଗଲାଣି । ଆର ଘରେ ଶୋଇଛି ଅମ୍ବର—ଅସାଧ୍ୟ ରୋଗରେ ସେ ପୀଡ଼ିତ । କ'ଣ ହେବ ତା'ର କେବଳ ଭଗବାନହିଁ ଜାଣନ୍ତି । ଶ୍ୱେତା ଆଡ଼କୁ ଚାହିଁ ସେ କହିଲେ—ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରକୃତିରେ ପ୍ରାୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସେନି । ତୋ ନୂଆବୋହୂର ବ୍ୟବହାରରେ ତୁ ନିଶ୍ଚୟ ମନ କଷ୍ଟ କରିଥିବୁ । ଆମ ବଂଶର ଯୋଗ୍ୟା କୁଳବଧୂ ସେ ନୁହେଁ । ଯାହାହେଉ ସେ ସବୁ ଦୋଷ ମୋର । ମୁଁ ତାକୁ ନେଇ ଯାଉଛି ଏ ଘରେ ଶାନ୍ତି ଆଣିବା

ପାଇଁ—କାହାର ପ୍ରତି କିଛି ଖରାପ ମନୋଭାବ ଆଣି ନୁହେଁ । ଅମ୍ବରକୁ ଭଗବାନ ଆରୋଗ୍ୟ କରି ଦିଅନ୍ତୁ । ଯେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ ସବୁ ଏଇ ଘର ପଇସାରୁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ । ସେଥିପାଇଁ ତୁ ଚିନ୍ତା କରିବା ଦରକାର ନାହିଁ ।

ସେତେବେଳକୁ ଶ୍ୱେତାର ଆଖି ତଳେ ଜକେଇ ଆସୁଥିଲା ଲୁହ । ରୁଗ୍ଣ ଅମ୍ବର ଡାକ ଛାଡ଼ିଲା । ଶ୍ୱେତା ଚାଲିଗଲା ତା ପାଖକୁ । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ଫେରି ଆସିଲେ ନିଜ ଶୋଇବା ଘରକୁ । ଲୁନା ସେତେବେଳକୁ ପଡ଼ିଶାର ଜଣେ କିଏ ବନ୍ଧୁ ଘରକୁ ଯାଇ-ଥାଏ । ସେ ଯାଇ ପଲଙ୍କ ଉପରେ ଶୋଇ ରହି ଭାବୁଥିଲେ ଏଇ ଲୁନା କଥା ।

କିଛି ସମୟ ଏପାଖ ସେପାଖ ଗଡ଼ି ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ ସେ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ । ଟେବୁଲ ପାଖକୁ ଗଲେ ଖଣ୍ଡେ ବହି ଆଣିବା ପାଇଁ । ମାତ୍ର ଟେବୁଲ ଉପରେ ଭଲ ବହି ନ ଦେଖି ଡ୍ରୟର ଖୋଲିଲେ । 'ମଦର ଇଣ୍ଡିଆ' ବହି ଖଣ୍ଡିକୁ ହାତରେ ଧରି ପୃଷ୍ଠା ଲେଉଟାଇଲେ ସେଇଠି ଠିଆ ହୋଇ । ଗୋଟିଏ ଏନଭଲପ ଖଣ୍ଡେ ଖସି ପଡ଼ିଲା ତଳେ । ସେ ଖଣ୍ଡିକୁ ତଳୁ ସେ ଉଠାଇ ଆଣିଲେ—ମନ ତଳେ ସନ୍ଦେହ ମଥା ପିଟିଲା । କମ୍ପିତ ହାତରେ ଖୋଲିଲେ ଚିଠିଟି—ସେଥିରେ ଲେଖାଅଛି—

ଆଦରର ମୋର,

ଏପରି ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରି ଭଲ କଲ ନାହିଁ । ଥରେ ଭାବିଛ କି ତୁମେ ଚାଲିଗଲେ ମୋର ଏ ଅନ୍ତର ସାହାରା ପାଲଟି ଯିବ ସିନା । କିପରି ବଞ୍ଚିବି ମୁଁ ? ନହାତ ଯଦି ଟଙ୍କା ପାଉନଥିଲ, ମୋତେ କହିଥିଲେ ତୁମ ପାଇଁ ଚାରି ଶହେଟା ଟଙ୍କା ମୁଁ କଣ ଦେଇ ପାରି ନ ଥାନ୍ତି ? ଅମାବାସ୍ୟାର ଆଲୋକ ଗୋ ମୋର, ତୁମର

ସେଇ ରକ୍ତ କର ପଲ୍ଲବରେ ମୋର ଜୀବନର ସବୁ ପର୍ବ ଅଜାଡ଼ି ଦେଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଖାଲି ସବୁଠି ଦେଖୁଚି ତୁମର ମୂରତି । ଶୟନେ, ସ୍ୱପନେ, ଜାଗରଣେ ତମେ ମତେ ପାଗଳ କରୁଛ । ଭାବି ପାରୁନାହିଁ ମୁଁ ତୁମେ ଚାଲିଗଲେ କପରି ବଞ୍ଚିବି । ଯାହାହେଉ ମୁଁ ପୁଣି ଆମର ନବପଦମୟ ଦୀର୍ଘ ମିଳନର ଚେଷ୍ଟାରେ ଲାଗୁଛି । କିନ୍ତୁ ଶେଷଥର ଆମର ସେଇ ନିତ୍ୟ ପରିଚିତ ସୁନେଲି ଗୋଧୂଳିକୁ ସ୍ୱାଗତ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବ । ମୁଁ ନିତି ଯେତେବେଳେ କାର୍ ନେଇ ଯାଏ, ଯିବି । ସାକ୍ଷାତରେ ଯାହା । ଗାଡ଼ି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲଣି ଯିବ ବୋଲି । ମୋର ଲକ୍ଷ କୋଟି···ନେବ ।

ତୁମର

ଚିର "କୁମାର"

ଚିଠିଟି ପଢିସାରି ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ତାଙ୍କ ମଥା ଭିତରେ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ବୃଶ୍ଚିକର ଦଂଶନ । ପୃଥିବୀ ବକ୍ଷରେ ସଂଖ୍ୟାତୀତ ରକ୍ତବୋଳା ବର୍ଚ୍ଛା ମାରି ମାରି ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବ ଖସି ଯାଉଥିଲେ ତଳରୁ ତଳକୁ । ଚିଠିଟିକୁ ନିଜ ଶାର୍ଟ ପକେଟରେ ରଖି ସେ ଘରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ । ଠିକ୍ ସେତିକବେଳେ ଲୁନା ଫେରି ଆସିଛି । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହେଉଥିଲା ସେହିକ୍ଷଣରେ ତାକୁ ଏ ଘରୁ ବାହାର କରି ଦେବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଏଠାରେ ପରିସ୍ଥିତି ଯାହା, ସେଥିରେ ଆଉ କଥାକୁ ବଢ଼ାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ବାହାହୋଇ ବାପ ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ଦୋଷୀ । ପୁଣି ଏ ସବୁ ଯଦି ଏଠାରେ ପ୍ରଘଟ ହୁଏ ସେ ନିଜେ ବାପ ମା'ଙ୍କୁ ଆଉ ମୁହଁ ଦେଖାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲେ କର୍ମସ୍ଥଳକୁ ଫେରିଗଲେ ଲୁନାକୁ ସେ ଉଚିତ ଶିକ୍ଷାଦେବେ । ଶାସନ କେମିତି କରିବାକୁ ହୁଏ, ତା' ସେ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣନ୍ତି । ନିଜେ ଡେପୁଟୀ ମାଜିଷ୍ଟ୍ରେଟ୍ ହୋଇ

ଶାସନର ଦଣ୍ଡ ହାତରେ ଧରିଛନ୍ତି । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସେ ଶାସନ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ ନା ? ନିଶ୍ଚୟ କରି ପାରିବେ ।

ବାହାର ପାଖ ବାରଣ୍ଡାରେ ପଡ଼ିଥିବା ଆର୍ମ ଚେୟାର ଉପରେ ଆସି ସେ ବସିଲେ । ଚିନ୍ତାରେ ଲାଲ ପଡ଼ିଯାଇଛି ତାଙ୍କ ମୁହଁ । କାର୍‌ଟିଏ ଆସି ଫାଟକ ବାହାର ପାଖରେ ଠିଆ ହେଲା ।

ସରୁ ନାଲି ଓଠରେ କୁଙ୍କୁମ ହସର ରେଖା ଫୁଟାଇ ଲୁନା ଆସି ଅଶ୍ୱିନୀ ବାବୁଙ୍କୁ କହିଲା—ସବୁ ଜିନିଷପତ୍ର ମୁଁ ବନ୍ଧାବନ୍ଧି କରି ଠିକ୍ କରି ଦେଇଛି । କୁମାର ନନା କାର୍ ଆଣିଛନ୍ତି । ଆଜି ଆମ କ୍ଲବ୍‌ଘରେ ଗୋଟେ ମିଟିଂ ଅଛି । ମୁଁ ଟିକେ ଯାଉଛି । ସାତଟା ଭିତରେ ଫେରି ଆସିବି । ଆମ ଗାଡ଼ି ତ ଯାଇ ସାଢ଼େ ନଅଟାରେ ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ମୁହଁରେ ହସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି କହିଲେ—କେଉଁ କୁମାର ନନା ଆସିଛନ୍ତି ? କାହିଁ ଏଠିକି ଆସୁ ନାହାନ୍ତି ?

ଲୁନା ସାହସ ପାଇ କହିଲା—ଡାକିବି ତାଙ୍କୁ ଏଠିକି ?

ଚାକରକୁ ପଠେଇ ଦିଅ ଡାକିଆଣୁ ।

ଲୁନା ଚାକରକୁ ଡାକି ପଠେଇ ଦେଇ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟେ ଚେୟାର୍‌ରେ ନିଜେ ବସିଲା । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ପାଣିପିଇ ଆସୁଛନ୍ତି କହି ଉଠିଆସି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପୁଣି ଫେରିଗଲେ ।

ନମସ୍କାର ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ! ପିଣ୍ଡା ଉପରକୁ ଉଠୁ ଉଠୁ ସୁଦର୍ଶନ ଯୁବକଟି ହାତଯୋଡ଼ି ନମସ୍କାର କଲା ।

ଲୁନା କହିଲା—ଏ ହେଉଛନ୍ତି ଆମ ସାହିତ୍ୟ ସଂଘର ସେକ୍ରେଟେରୀ କୁମାର ନନା । ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ସ୍ୱାଙ୍କ ଘର । ମୋ ବାପାଙ୍କ ଭଳି ସ୍ୱୟଂ—ଏଇଠି ବ୍ୟବସାୟ କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସହିତ ସାହିତ୍ୟ ଚର୍ଚ୍ଚା ବି କରୁଛନ୍ତି ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ କହିଲେ—ବଡ଼ ସୁଖୀ ହେଲି କୁମାର ବାବୁ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ଏ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ପରିଚୟରେ । ଲୁନା, କୁମାର ବାବୁଙ୍କ ପାଇଁ ଚା' ତିଆରି କରିବାକୁ କୁହ । ଚାଲନ୍ତୁ ଘର ଭିତରକୁ ଯିବା ।

କୁମାର କହିଲା—ଏଇମାତ୍ର ଆଜ୍ଞା ଚା' ଖାଇ ଆସିଲି । ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନ ଖାଇବି ନାହିଁ । ତେଣେ ଆମ ସଂଘର ଜରୁରୀ ବୈଠକ ଆଜି । ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ଚାହିଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିବେ ।

ଦଶ ମିନିଟି ରହିବାକୁ ହେବ । ଆସିଛନ୍ତି, ଚା ଟିକିଏ ଖାଇ ଯିବେ ନାହିଁ ? ଲୁନା ମଧ୍ୟ ଚା' ଖାଇବାକୁ ବାଧ୍ୟ କଲା । ଅଶ୍ୱିନୀ-ବାବୁଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ତିନିହେଁଯାକ ଘର ଭିତରକୁ ଆସିଲେ ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କ ଗହଣରେ କୁମାରକୁ ଦେଖି ଶ୍ୱେତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ହେଲେ କାହାକୁ କଣ ବା ସେ କହିବ ?

ଘର ଭିତରେ ବସି ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ପଚାରିଲେ—ଆପଣଙ୍କର ସଂଘର କାମ କଣ ଆଜ୍ଞା ?

ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟକୁ ଲୋକପ୍ରିୟ କରିବା ଆଜି କାଲି ସାହିତ୍ୟ ସମାଜଠୁ ବହୁତ ଦୂରେଇ ଯାଉଛି ।

ଆଜି କି ବୈଠକ ଅଛି ?

ଲୁନାକୁ ଆଜି ବିଦାୟ ଦିଆଯିବ ।

ଚା' ଖିଆ ସରିବା ପରେ ଲୁନା କହିଲା—ହଉ, ଏବେ ମୁଁ ଶୀଘ୍ର ଆସୁଛି—ସେମାନେ ସବୁ ଆମକୁ ଚାହିଁ ବସିଥିବେ ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ କହିଲେ—ମୁଁ ତମ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାରେ ତମର କିଛି ଆପତ୍ତି ଅଛି କି ଲୁନା ?

ନା ନା, ଅନିମନ୍ତ୍ରିତ ଭାବରେ ତମେ ସେଠିକି କାହିଁକି ଯିବ ? ମୁଁ ଯାଉଛି—ଖୁବ୍ ଶୀଘ୍ର ଫେରି ଆସିବି ।

କୁମାର ସେତେବେଳକୁ ଚେୟାର ଛାଡ଼ି ଠିଆହେଲାଣି । ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ କହିଁଲେ—ଲୁନା, ତୁମେ ଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଲୁନା ପ୍ରତିବାଦ କଲା ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ପକେଟ ଭିତରେ ରଖିଥିବା ଚିଠିଟି କାଢ଼ି କୁମାରକୁ ଦେଖାଇ କହିଲେ—ଏ କାହାର ଚିଠି ? ତମର ଆଜି ଏଇ ମିଟିଂ ଅଛି ତ ?

କୁମାର କାଠ ପିତୁଳା ପାଲଟି ଯାଇଥିଲା ସେତେବେଳକୁ । ଲୁନାର ମୂର୍ଚ୍ଛା ହେବା ଅବସ୍ଥା ।

ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ପୁଣି କହିଲେ—ଶୟତାନ, ତତେ ଆଜି ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା ଦଉଛି । ପକେଟ୍ ଭିତରୁ ଚାବୁକଟିଏ ବାହାର କରି କୁମାରକୁ ଛ’ ସାତ ପାହାର ପକେଇଲେ । ତା’ପରେ ଲୁନାକୁ ଚାହିଁ ହସି କହିଲେ—କେମିତିକା ? ତମ ମନ ମାନିଲା ତ ? ନା ଆହୁରି ମାରିବି ? କୁହ ।

ପୁଣି ଛ’ ସାତ ପାହାର ।

ଏବେ ଯାଅ । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆଉ କେଉଁଠି ଏମିତି ଦୁଃସାହସ କରିବ ନାହିଁ । ଭୟ, ଅପମାନ, ଲାଞ୍ଛନାରେ ଜର୍ଜ୍ଜରିତ ହୋଇ ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ଫେରି ଆସିଲା କୁମାର । ଲୁନାର ନିତମ୍ବଚୁମ୍ବି ସର୍ପିଳ ବେଣୀର ମୃଦୁ ଦୋଳାୟିତ ଛନ୍ଦକୁ ଘୃଣା ଆଉ ବିରକ୍ତି ମିଶା ଆଖିରେ ଅନାଇ ରହିଥିଲେ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ । ଲୁନା ଗଛ କାଟିଲା ପରି ତାଙ୍କର ପାଦତଳେ ପଡ଼ି କହିଁ କହିଁ କାନ୍ଦିଲା—

ତମେ ମତେ କ୍ଷମା କର । ମୁଁ ମହା ଅପରାଧିନୀ । ମଣିଷ ମାତ୍ରେଇ ଭୁଲ ହୁଏ—ଆଜ ଏମିତି ଭୁଲ ମୁଁ ଜୀବନରେ କରିବ ନାହିଁ । ତମେ ମୋର ସ୍ୱାମୀ—ତମେ ମୋର ଦେବତା । ମତେ ତୁମେ କ୍ଷମା କର ।

ଲୁନାର ଏ ଭାବ ଦେଖି ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁଙ୍କ ଆଖିରୁ ମଧ ଲୁହ ଝରିପଡ଼ିଲା । ପାଦ ଖସିଯିବା ମଣିଷର ଧର୍ମ । ସେ ତାକୁ ଉଠାଇ ନେଲେ ଖଟ ଉପରକୁ—ତମର ଆଗରେ ଶ୍ୱେତାକୁ ତ ଦେଖୁଛ, ତମଠୁ ସେ ବେଶୀ ପାଠ ପଢ଼ି ବି ତାର ମହତ୍ତ୍ୱ ବଜାୟ ରଖିଛି ।

କ୍ଷମା କର ଏଇ ଥରକ ।

ସେହିଦିନ ରାତି ଗାଡ଼ିରେ ଅଶ୍ୱିନୀବାବୁ ତାଙ୍କ କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିବାରଟିକୁ ନେଇ ଗ୍ଳଲିଗଲେ କର୍ମସ୍ଥଳକୁ ।

—ଏଗାର—

ଜନ୍ମ ମାତ୍ରେଇ ମନୁଷ୍ୟ ମରଣକୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାଏ । ଏ କଥା ଅତି ନିଷ୍ଠୁର ସତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣିମଧ ମାନବର ଜୀବନ ପ୍ରତି କି ମାୟା ସତେ ? ଅମ୍ବରର ପ୍ରାଣାନ୍ତକ ଯନ୍ତ୍ରଣା । କ୍ୟାନ୍‌ସର—ଇସ୍ କି ଯନ୍ତ୍ରଣାପ୍ରଦ ରୋଗ । ଏଇମିତିକା ରୋଗ ସାଙ୍ଗରେ ଲଢ଼ି ଲଢ଼ି କେତେଦିନ ଆଉ ଅମ୍ବର ତିଷ୍ଠି ପାରନ୍ତା ? ପଥର ଦେବତାର ପାଦତଳେ ଦୁଃଖିନୀ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର କରୁଣ ନିବେଦନ ବିଫଳ ହେଲା । କୁମାର ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାର ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଏ ପାରର ସବୁ ମାୟା ମମତାର ଡୋରି କାଟି ଅମ୍ବରର ଆତ୍ମା ପରମାତ୍ମାର ପାଦତଳେ ପ୍ରଣତି ଜଣାଇଲା । ଅମ୍ବରର ସ୍ଥୂଳଶରୀର ପଡ଼ି ରହିଲା କ୍ଷୟଶୀଳ ଧରଣୀ ଉପରେ ।

ମୂର୍ଚ୍ଛିତା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନସଞ୍ଚାର ହେବାବେଳକୁ ସବୁକାମ ସରି ଯାଇଥାଏ ।

ଏହା ଭିତରେ ମା'ବାପର ବାରଣ ନ ମାନି ଗାଁକୁ ଫେରି ଆସିଛି ସେ । ତାର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା—ବାପଘର ସିନା ଜନ୍ମପୀଠ—ଶ୍ୱଶୁରଘର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିବାହିତା ନାରୀର କର୍ମପୀଠ । ଆଜାଦର ପ୍ରତି ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗରେ ସେ ଦେଖୁଛି ଅମ୍ବରର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗର ପ୍ରତିଛବି । ଦୁଃଖିନୀର ଏକଇର ବଳ। ଏଇ ଆଜାଦ । ବୁଢ଼ୀ ଶାଶୁଙ୍କର ଏଣିକି ଅଧାପାଗଳ ଅବସ୍ଥା । ବୋହୂର ବିଧବା ବେଶ ତାଙ୍କ ସ୍ମୃତିରେ ନିଆଁ ଜାଳିଦିଏ । ଶ୍ୱେତା ସବୁବେଳେ ଚେଷ୍ଟା କରେ ତାଙ୍କ ମନ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ । ନିଜ ସ୍ମୃତି ତଳେ ବହୁଥିବା ତରଳ ଲାଭାସ୍ରୋତକୁ ବନ୍ଦ ରଖି ଶାଶୁଙ୍କ କୋଳରେ ଶିଶୁ ଆଜାଦକୁ ଗୁଞ୍ଜି ଦେଇ ଏଣୁ ତେଣୁ କେତେ କଥା ସେ କହେ । ବେଳେ ବେଳେ ଠାକୁରମା'—ନାତି ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପଠାଇଦିଏ ଗାଁରେ କାହା ଘରେ ବୁଲି ଆସିବାକୁ । ଟିକିଏ ଅବା ପଛକଥା ମନରୁ ଭୁଲିଯିବେ । କେହି ନଥିବା ବେଳେ ତାର ଭାବନାର ବୁଢ଼ିଆଣି ଜାଲ ମେଲେ ମନ ଭିତରେ । ଅମ୍ବରର ସେଇ ଶେଷ କଥା କେଇପଦ ଯେପରି ତାକୁ ଆଗେଇ ନବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ— 'ସବୁବେଳେ ସତ୍ ମାର୍ଗରେ ଚାଲିଲେ ଗୋଡ଼ରେ କଣ୍ଟା ଲାଗିବ ନାହିଁ ।'

ଶାଶୁଙ୍କ ଦେହ କ୍ରମେ କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଏଡ଼େ ଯୋଗ୍ୟ ପୁଅର ମୃତ୍ୟୁରେ ସେ ପୂରା ଭାବରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ସେଦିନ ହଠାତ୍ ବୁଢ଼ୀ ସକାଳୁ ଉଠିବାକ୍ଷଣି ତାଙ୍କୁ ଲଗ ଲଗ ତିନି ଚାରିଟା ଝାଡ଼ା ଆଉ ବାନ୍ତି ହୋଇଗଲା । ଡରିଗଲା ଶ୍ୱେତା ।

ମୋଫସଲ ଗାଁରେ ପାଖରେ ତ ଡାକ୍ତର ନାହାନ୍ତି । ଡାକ୍ତରଖାନା ପାଞ୍ଚ ପାଞ୍ଚ ମାଇଲ ରାସ୍ତା ।

ଉଦୟ ଆସି କହିଲା—ନୂଆବୋଉ, ଖୁଡ଼ୀଙ୍କର କଣ ହୋଇଛି କି ?

ଶ୍ୱେତା ଯେମିତି କୁଣ୍ଢେ ବଳ ପାଇଲା । ସବୁକଥା ଠିକେ ଠିକେ କହି ତାହାକୁହିଁ ଅନୁରୋଧ କଲା ସାଇକେଲରେ ଯାଇ ଡାକ୍ତର ଡାକି ଆଣିବାକୁ । ଶୁଣିଲା ମାତ୍ରେ ଉଦୟ ଶାର୍ଟ ଖଣ୍ଡେ ଦେହରେ ଗଳେଇ ପକେଇ ସାଇକେଲ ଛୁଟେଇ ଦେଲା । ଶ୍ୱେତାର କୌଣସି କାମ କରି ପାରିଲେ ସେ ଯେପରି ମନଚାଲେ ପାଏ ଉଦୟ ଗବ ।

ଡାକ୍ତର ଆସିଲେ—ଯଥାମତ ଔଷଧ ଦିଆଗଲା । ମାତ୍ର ପୁତ୍ରହରା ବୃଦ୍ଧା ଜନନୀ ବୋହୂର ବିଧବା ବେଶ ଦେଖିବାକୁ ଆଉ ରହିଲେ ନାହିଁ । ଶ୍ୱେତା ଜାଣିଲା ଶାଶୁ, ଯେ କି ମାଆଠାରୁ ବଳି ତାକୁ ଆଦର କରୁଥିଲେ ସେ ଆଉ ନାହାନ୍ତି ।

ନୂଆବୋଉ, ନୂଆବୋଉ ! ପଦ୍ମାର ବର୍ତ୍ତୁଳ ବାହୁ ଧରି ହଲାଇ ଦେଲା ଉଦୟ । ସାଦା ମାର୍ବଲର ମୂର୍ତ୍ତି ଭଳି ଠିଆ ହୋଇଥାଏ ସେ ।

ଛି, ନୂଆବୋଉ ! ଏପରି ହେଲେ ଚଳିବ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ଘରର ପୁରା ଦାୟିତ୍ୱ ପଡ଼ି ତୁମ ଉପରେ । ଖୁଡ଼ୀ ବୁଢ଼ୀ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ, ଚାଲିଗଲେ । ତା'ଠୁ ବଡ଼ ଦୁଃଖକୁ ତ ସହି ରହି ପାରିଲ । ଆଜାଦ୍‌କୁ ତୁମେ ପରା ମଣିଷ କରିବ !

ଆଜାଦ ନାଁ ଶୁଣି ଶ୍ୱେତାର ଚେତନା ଫେରି ଆସିଲା । କୁଆଡେ଼ ଗଲା ଆଜାଦ ? ଗୋପିଆ ତାକୁ ନେଇ କୁଆଡେ଼ ଯାଇଥିଲା, ଫେରି ନାହିଁ ଏ ଯାଏ । ଅନେକବେଳୁ କିଛି ଖାଇନାହିଁ ।

ଆଖିର ଲୁହକୁ ଚାପି ରଖି—ଛାତିରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ପଥର ବାନ୍ଧି ସେ କହିଲା—ଆଜାଦକୁ ନେଇ ଗୋପିଆ କୁଆଡେ଼ ଗଲା ଦେଖିଛ ?

ଏଇଠିକ କୁଆଡ଼େ ଯାଇଥିବ । ମୁଁ ନେଇ ଆସୁଛି । ଉଦୟ ଏତକ କହି ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ଆଜାଦକୁ ନେଇ ଫେରି ଆସିଲା ସେ । ଶ୍ୱେତା ପୁଅକୁ ଦେଖି ଶାଶୁ ମରିବାର ଦୁଃଖ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଭୁଲିଗଲା ।

*　　*　　*　　*

ଉଦୟ ଅଯାଚିତ ଭାବରେ ଶ୍ୱେତାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଅମ୍ବରର ଚାରି ଏକର ଜମି ଶ୍ୱେତା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ।

ଉଦୟ ଆସି ଗପ କରେ । ଭଲ ଭଲ ବହି ଆଣି ପଢ଼ିବାକୁ ଦିଏ । ତାର କାମ କିଛି ନାହିଁ । ଶ୍ୱେତାର ମଧ୍ୟ କାମ ଖୁବ୍ କମ୍ । ଦେଶ କଥା—ରାଜନୀତି ଚର୍ଚ୍ଚା ମଧ୍ୟ ବେଳେବେଳେ ସେମାନେ କରନ୍ତି । ଗାଁରେ ନୂଆ ପୋଷ୍ଟ ଅଫିସ ହେବାଠାରୁ ଉଦୟ ଦୈନିକ ଖବର କାଗଜ ମଗାଏ—ପ୍ରତ୍ୟହ ଶ୍ୱେତା ମଧ୍ୟ ଏହି ଖବର କାଗଜ ପଢ଼େ ।

ତା ଜୀବନରେ ଯେତେବେଳେ ସୁଖର ଜୁଆର ଖେଳୁଥିଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ଗାଁର ଝିଅ ବୋହୂଙ୍କୁ ନେଇ ଏକପ୍ରକାର ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ୍ ବସେଇଥିଲା ତା ଘର ଭିତରେ । ତାପରେ ଯେତେବେଳେ ମଳୟ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆସିଲା ପ୍ରଳୟଙ୍କରୀ ଝଞ୍ଜା ସେତେବେଳେ ତାର କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବନଟି ବ୍ୟସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଆଜି ଝଞ୍ଜା ଥମିଛି—ଆକାଶ ନିର୍ମଳ, ସ୍ତବ୍ଧ, ପ୍ରଶାନ୍ତ । ତେଣୁ ଆଜି ଅମ୍ବରର ଶେଷ କଥାକୁ ରୂପ ଦେବା ପାଇଁ ସେ ଆଜି ସାହସ ବାନ୍ଧୁଛି ମନରେ ।

ଏଇ ଗାଁରେ ସ୍କୁଲ୍‌ଟିଏ ନାହିଁ—ଯଦି ବସାଯାଇ ପାରେ ତେବେ କେଡ଼େ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ! ଏଇ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ସେଦିନ ସେ ଉଦୟକୁ ଗୋପିଆ ହାତରେ ଡକେଇ

ପଠାଇଥିଲା । ଉଦୟ ଆସି ତା' ଶୋଇବା ଘର ଖଟ ଉପରେ ବସିଲା । ଅନ୍ଧାର ହୋଇ ଆସିଲାଣି ସେତେବେଳକୁ । ଶ୍ୱେତା ଲଣ୍ଠନ ଲଗେଇ ଆଣିଲା—ତା'ପରେ ଗୋଟିଏ ଚେୟାରରେ ବସି ପଡ଼ିଲା । ତାର ଶୁଭ୍ର ସୁନ୍ଦର ମୁହଁଟି ଲାଲ ଆଲୁଅରେ ଆହୁରି କମନୀୟ ହୋଇ ଉଠିଥାଏ । ଉଦୟ କହିଲା—ନୂଆବୋଉ, ତମର ଏ ତପସ୍ୱିନୀ ବେଶ ମତେ ଆଉ ଭଲ ଲାଗୁ ନାହିଁ ।

ସେ ତା କଥାର ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା—ସାରା ଜୀବନ ପାଇଁ ମତେ ତପସ୍ୟା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏ ବେଶର ସମାପ୍ତି କାହିଁ ?

ନିକଟରେ ଶିଶୁ ଆଜାଦ ଖେଳ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛି । ଗୋଟିଏ ମାଟିର ବାଘକୁ କାଠ ବନ୍ଧୁକରେ ପକ୍କା ଶିକାରୀ ଭଳି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଠିକ କରୁଥାଏ ମାରିବା ପାଇଁ । ଗୋଟେ ଗ୍ରେଟିଆ 'ଢୋ'ପରି ଶବ୍ଦ—ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମାଟି ବାଘ ତଳେ ଗଡ଼ି ପଡ଼ିଲା—ଠିକ୍ ଚିନ୍ତାରେ କାଠ ବନ୍ଧୁକର ଗୁଳି ବାଜିଛି ତାର । ବିଜୟ ଗର୍ବରେ ନାଚି ଉଠି ଆଜାଦ ଗଲା ଶୀକାର ପାଖକୁ । ଜୋରରେ ହସି ଉଠୁଥିଲା ଉଦୟ । ଇଙ୍ଗିତରେ ନ ହସିବା ପାଇଁ ଉଦୟକୁ ବାରଣ କଲା ଶ୍ୱେତା । ତା ଖେଳ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ।

ତାପରେ ଯେଉଁଥି ପାଇଁ ସେ ଉଦୟକୁ ଡାକିଥିଲା, ସେହି କଥା ଆରମ୍ଭ କଲା ।

ଆଚ୍ଛା ଉଦୟ, ତମେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକ ଏ ଗାଁରେ ଅଛ । କିନ୍ତୁ ଏ ଗାଁରେ ପିଲାମାନଙ୍କର ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ସ୍କୁଲଟିଏ ନାହିଁ । ତୁମେ ତ ସେଥିପାଇଁ ଟିକେ ହେଲେ ଚେଷ୍ଟା କରୁନାହଁ । ଆମର ଏ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ଲୋକେ ଯଦି ଶିକ୍ଷା ନ ପାଇବେ ଦେଶର ଅବସ୍ଥା କଣ ହେବ ?

ଶୁଣୁଥିଲା ଉଦୟ । ଶ୍ୱେତା କହୁଥିଲା—ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଚାଲ ଏ ଗାଁରେ ଗୋଟାଏ ସ୍କୁଲ ବସାଇବା । ତମର ପଇସା ଥିଲା ବୋଲି ସିନା, ତମେ ଯାଇ ବାହାରେ ପାଠ ପଢ଼ି ଆସିଲ; ମାତ୍ର ଯାହାର ପଇସା ନାହିଁ, ସେ କଣ ପଢ଼ିବ ନାହିଁ ? ଅନ୍ତତଃ ବହି ଖଣ୍ଡିଏ ପଢ଼ି ପାରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ସମସ୍ତଙ୍କର ଥିବା ଉଚିତ ।

ମୁହଁରେ ଟିକିଏ ମୃଦୁ ହସି ଉଦୟ କହିଲା—ନୂଆବୋଉ, ମୁଁ ତ ଦେଖୁଛି, ତମେ ଜଣେ ପକ୍କା ଦେଶସେବିକା ପାଲଟି ଗଲଣି । ଏଇ ଦିନଠୁ ଯଦି କାମ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅ, ଆସନ୍ତାଥରକୁ ତମେ ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବ ।

କଥାର ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ତମେ ଏତେ ହାଲ୍କା ଭାବରେ ଦେଖ ନାହିଁ । ଦେଖୁନାହିଁ, ସମାଜର ପ୍ରଗତିକୁ କେମିତି ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ହତ୍ୟା କରି ଦିଆଯାଉଛି । ଆମ ହାତରେ ଆଲୁଅ ଥାଉ ଥାଉ ଆମେ ଯଦି ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ଧାରରେ ପକେଇ ଆଗେଇଯିବା, ସେ ଅପରାଧ କଣ ଆମର ହେବ ନାହିଁ ?

ବିସ୍ମୟରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇ ଚାହିଁଲା ଉଦୟ । ସତରେ କଣ ତା' ନୂଆବୋଉ ସ୍କୁଲ ବସାଇବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟିତ ?

ଶ୍ୱେତା କହିଲା ପୁଣି—ମୁଁ ଥଟ୍ଟା କରୁନାହିଁ ତୁମ ସାଥିରେ । ଆମର ଯେଉଁ ପଡ଼ିଆ ଖଣ୍ଡିକ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ ପଡ଼ିଛି, ସେହି ସ୍ଥାନଟି ସ୍କୁଲ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ । ଘର ତିଆରି ପାଇଁ ଆମର ଓ ନିର୍ମାଣ ଜମି ବିକି ମୁଁ ତିନିହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବି ।

ତୁମର ଏ ମହତ୍ କାମକୁ ମୁଁ ଆନ୍ତରିକ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଉଛି ନୂଆବୋଉ ! ତଥାପି ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ସ୍କୁଲ ବସିବ ସେମାନେ କଣ ସତରେ ଆସିବେ ?

ନିଶ୍ଚୟ ଆସିବେ । ସେଥିପାଇଁ ତୁମେ ଆଦୌ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନା ।
ପିଲା ଆସିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଁ ପୂରାପୂରି ନେଉଛି ।

ତମେ ଯଦି ତିନିହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବ ନୂଆବୋଉ, ମୁଁ ବି
ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବି । ଗାଁଆରେ ସ୍କୁଲ ହେବା ଖୁବ୍ ଜରୁରୀ ।
କାମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲେ କିଛି ଚାନ୍ଦା ମଧ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ହୋଇପାରିବ ।

ଉଦୟ ଦୁଇହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବା କଥା ଶୁଣି ଶ୍ୱେତା
ମୁହଁରେ ଖେଳିଗଲା ଆନନ୍ଦର ଲହରି । ସେ ଗଦ୍‌ଗଦ କଣ୍ଠରେ
କହିଲା—କେଉଁ ଭାଷାରେ ମୁଁ ତମକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବି ଜାଣିପାରୁ
ନାହିଁ ଉଦୟ ! ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ତୁମେ ମନପ୍ରାଣ ଢାଳି ଏହି ଜନ-
କଲ୍ୟାଣ କାମରେ ଲାଗି ପଡ଼ିବ । ତୁମମାନଙ୍କ ଭଳି ଯୁବକ ତ
ଆମ ଏ ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ।

କାଲିଠୁ ମୁଁ କାମରେ ଲାଗିବି । କଥାରେ ଅଛି—
ଶୁଭସ୍ୟ ଶୀଘ୍ରମ୍ । ଏ ସବୁ କାମ ଆରମ୍ଭ କରିବାରେ ମୋଟେ
ଡେରି ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ପ୍ରକୃତରେ ସେହିଦିନ ଶ୍ୱେତାପଦ୍ମା ଘରେ ନୂଆ ବିଦ୍ୟା-
ଳୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉତ୍ସବ ହୋଇଗଲା । ମାସ ତିନିଚାରିଟା ଭିତରେ
ତଳ ପକ୍‌କା, କାନ୍ଥମାଟି ଆଉ ଟିଣ ଛପର ହୋଇ ତିନି ବଖରା ଘର
ଠିଆ ହୋଇଗଲା ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରେ । ଚେୟାର, ଟେବୁଲ, ଆଲମିରା
ଇତ୍ୟାଦି ସ୍କୁଲର କେତୋଟି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକୀୟ ଉପକରଣ କିଣା
ହୋଇ ଆସିଲା । ଶ୍ୱେତା ତା' ରେଡ଼ିଓଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଉଠେଇଦେଲା
ଏଇ ସ୍କୁଲକୁ । ଦୁଇଜଣ ମାଷ୍ଟର ଏଇ ସ୍କୁଲ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ
ହେଲେ । ଶ୍ୱେତା ନିଜେ ଘର ଘର ବୁଲି ପଚିଶ ତିରିଶଟି ପିଲା
ଯୋଗାଡ଼ କଲା । ସ୍କୁଲ ପାଇଁ ଦରମା କିଛି ନାହିଁ—ପିଲାଏ ଖାଲି
ପଢ଼ିବେ । ବହୁତ ଅନୁନୟ ହୋଇ ଆଠ ଦଶଟି ବାଳିକା ମଧ୍ୟ

ଯୋଗାଡ଼ କଲା ପଢିବା ପାଇଁ । ଦିନ କେତୁଟା ଭିତରେ ଗାଁରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା ଗୋଟାଏ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍କୁଲ୍ ।

ଶ୍ୱେତା ପ୍ରତିଦିନ ଏଇ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଇ ଭଲମନ୍ଦ ସବୁ ବୁଝେ । କୌଣସି ପିଲା ଯଦି କେଉଁଦିନ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହେ, ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ତା ଘରକୁ ଦଉଡ଼ ସେ.ନ ଆସିବାର କାରଣ ବୁଝେ । ଏସବୁ ସବୁ କାମରେ ଉଦୟ ତାକୁ ଖୁବ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରେ । ଗାଁର ବୁଝିବା ସୁଝିବା ଲୋକେ କିଛି କିଛି ଚୃନ୍ଦା ମଧ୍ୟ ଦେଲେଣି । ସ୍ୱର୍ଗତଃ ଅମ୍ବରର ପବିତ୍ର ସ୍ମୃତି ଆଜି ତା'ର ଶେଷ ପ୍ରେରଣା ତାକୁ ଆଗକୁ ବାଟ କଢ଼ାଇ ନେଉଛି । ସେ ଭାବୁଛି ଏଇ ହେଉଛି ସତ୍‌ପଥ— ଯେଉଁ ପଥରେ ଚାଲି ଦେଶ ଓ ଦଶର ମଙ୍ଗଳ ସାଧନ କରିହେବ— କେତୋଟି ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନ ପ୍ରାଣୀକୁ ଆଲୋକ ଦେଖାଇ ହେବ ।

—ବାର—

ବୈଶାଖ ମାସର ଏକ ଝାଞ୍ଜିପିଟା ଦ୍ୱିପ୍ରହର । ଆକାଶରୁ ନିଆଁ ଗୁଣ୍ଡ ଖସି ପଡ଼ୁଛି ପରି ଲାଗୁଥାଏ—ରାସ୍ତାର ଗରମ ବାଲିରେ ଧାନ ବୁଣିଦେଲେ ଖଇ ଫୁଟିଯିବ ।

ସ୍କୁଲର ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ଆସି ଶ୍ୱେତାକୁ ଖବର ଦେଲା କଣ୍ଡରା ସାହିର ଗୋଟିଏ ଆଠ ନ ବର୍ଷର ଝିଅ ଛ'ଦିନ ହେଲା ସ୍କୁଲକୁ ଆସୁନାହିଁ । ଏ ଖବର ପାଇ ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯାଇ କଣ୍ଡରା ସାହିରେ ହାଜର ହେଲା ।

ମଧୁ ମହାଲିଙ୍କର ଘର । ଘର ଉପରେ ଅଧେ ଛପର ନାହିଁ । ଘରଦୁଆର ମୁହଁରେ ପହଞ୍ଚି ଶ୍ୱେତା ଶୁଣିଲା—ଘର ଭିତରେ କାନ୍ଦ ବୋବାଳି ପଡ଼ି ଯାଇଛି । ହଠାତ୍ ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ କିଛି ସେ ।

ପାଖ ଦେଇ ଗୋଟିଏ ଧୂଳି ଧୂସରିତ ଲଙ୍ଗଳାଙ୍ଗୁଆ ଗ୍ଳଲ ଯାଉଥିଲା । ତାକୁଇ ଯାଇ ସେ ରେବତୀ କଥା ପଚାରିଲା—ସେ ପିଲାଟି ତାକୁ ଦେଖି ଡରିଗଲା କି କଣ କରୁ ନ କହି ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଲା । ସେ ଆଉ ବାହାରେ ଠିଆ ନ ହୋଇ ସିଧା ପଶିଗଲା ଭିତରକୁ । ତାକୁ ଦେଖି ରେବତୀର ବାପମା' ସ୍ତମ୍ଭୀତ ହୋଇଗଲେ । ଦାଶ ବଂଶର ବୋହୂ ଯେ ଆସି ତାଙ୍କ ଘରେ ଠିଆ ହେବେ, ଧ୍ୟା' ସେ ପ୍ରଥମେ ବିଶ୍ବାସ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଶ୍ବେତା ତାଙ୍କର ଏ ହତମ୍ଭବ ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ପରିସ୍ଥିତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବା ପାଇଁ କହିଲା—ରେବତୀ କାହିଁ ? ତାର କଣ ହୋଇଛି କି ?

କଥା ତାର ପୂରା ସାରିଛି ସରିଛି କି ନାହିଁ ରେବତୀର ବାପ ମା' ଶ୍ବେତାର ଗୋଡ଼ ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇ ବଡ଼ ବିକଳ ହୋଇ କାନ୍ଦି ଉଠିଲେ । କଥା ନାହିଁ, ବାର୍ତ୍ତାନାହିଁ; ସେମାନଙ୍କର ଏ ପ୍ରକାର ଆଚରଣରେ ସେ ଖୁବ୍ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା । ମଧୁ ମହାଳିକ କହିଲା—ମାଆ, ଆପଣ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଆପଣ ଦୟା କଲେ ବଞ୍ଚିବ, ନ ହେଲେ ବଂଶ ସାରା ସେଇ ରେବ ସାଙ୍ଗରେ ମରିବ । ତାକୁ ସାତ ଦିନ ହେଲା ଜର । ଗୁରୁଦିନ ହେଲା ଖାଲି ଏଣୁ ତେଣୁ ବକୁ ଥିଲା । ଆଜି ସକାଳ ପହରୁ ଚେତ୍ ନାହିଁ କି ପାଟିରେ ପାଣି ଯାଉନି । ଡାହାଣୀ ମାଡ଼ ବସିଲା କି କିଏ ବାଣ ବାଉଛି ମେଶିଲା. ମାଆ, ମୁଁ କିଛି ବୁଝି ପାରୁନି ।

ଗ୍ଳଲ ଗ୍ଳଲ, ସେ କେଉଁଠି ଶୋଇଛି ।

ମଧୁ ମହାଳିକ ତାକୁ ରେବ ଶୋଇଥିବା ଘରକୁ ନେଇଗଲା । ଅଧା ଅନ୍ଧାର ଅଧା ଆଲୁଅ । ଗ୍ଳୋଟ ଦରଜାଟିକୁ ଗ୍ଳାଡ଼ିଦେଲେ ସେ ଘରେ ପବନର ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ । ଘରର ତଳ ଅସମ୍ଭବ ରକମର ସନ୍ତସନ୍ତିଆ । ମୋଟ ଉପରେ ମନୁଷ୍ୟ କଥା ଗ୍ଳାଡ଼,

ପଶୁ ରହିବା ଉପଯୋଗୀ ଘର ବି ସେ ନୁହେଁ । ରେବତୀ ବିଛଣାରୁ ଗୋଟାଏ କି ପ୍ରକାର ଉତ୍କଟ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଥାଏ । ସତେ କି ସ୍ୱାମୀମାନ ଜୀବନ ଏମାନଙ୍କର । ମଧୁ ମହାଳିକ ଗୋଟି ଗୋଟି କରି ସବୁ କଥା ଶ୍ୱେତା ଆଗରେ କହିଗଲା । ସେ ଦେହରେ ହାତ ମାରି ଦେଖିଲା ଉତ୍ତାପ ଖୁବ୍ କମ । ମଧୁର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିବାଦ କଲା ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ ନିଆଁ ଆଣି ରେବତୀର ସର୍ବାଙ୍ଗ ସେକିବାକୁ ।

ଡାକ୍ତର ତୁରନ୍ତ ଦରକାର । ସେ ତରତରରେ ଡାକ୍ତର ପାଖକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଉଦୟ ପାଖକୁ ଖଣ୍ଡେ ଚିଠି ଲେଖି ମଧୁ ହାତରେ ପଠାଇ ଦେଲା ।

ରେବତୀ—ବଡ଼ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଇଛି ତାର ଚେହେରା । ତାର ଶ୍ରେଷ୍ଠିଆ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଶ୍ୱେତାର ସର୍ବାଙ୍ଗ ଥରି ଉଠୁଥାଏ । କଣ ହେବ ତାର ଅବସ୍ଥା ? ମା ଦୁର୍ଗା, ତୁମେଇ କେବଳ ଭରସା ।

ରେବତୀର ମା ଗୋଟାଏ ପାତ୍ରରେ ନିଆଁ ନେଇ ଆସିଲା । ତାକୁ ଗୋଟାଏ ଗୋଡ଼ ସେକିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ ଅନ୍ୟ ଗୋଡ଼ଟି ସେ ନିଜେ ସେକି ବସିଲା ।

ଏ କଣ କରୁଛନ୍ତି ମା ! ଆମେ ଯେ ଜାତିରେ କଣ୍ଡରା ।

ମଧୁ ଇତିମଧ୍ୟରେ ଚିଠିଟି ଉଦୟକୁ ଦେଇ ଫେରି ଆସିଛି ।

ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ଆମେ ସଭିଏଁ ତ ମଣିଷ—ଏକ ଭଗବାନଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି । ତୁମେ କଣ୍ଡରା ବୋଲି ତୁମ ଦେହରେ କେଉଁଠି ଲେଖା ଅଛି ଦେଖି । ମୁଁ ଜାତିରେ ଉଚ୍ଚ, ଭଗବାନ ମୋତେ ଯେତିକିଟି ଅଙ୍ଗ-ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଦେଇଛନ୍ତି, ତୁମେ ଜାତିରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେଲ ବୋଲି, କୌଣସି ଅଙ୍ଗ କଣ ତୁମର ଊଣା କରି ଦେଇଛନ୍ତି ? ଏ ସବୁ ଖାଲି ଆମର ମନଗଢ଼ା ।

ମଧୁ ମହାଳକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏବଂ ବିସ୍ମୟରେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି । ଯାହା ସେ କେବେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ବି ଭାବିନାହିଁ ଆଜି ତାହା ଘଟୁଛି ତା ଆଖି ଆଗରେ ।

ସାଇକେଲର ଘଣ୍ଟି ବଜାଇ ଠିକ୍ ସମୟରେ ଡାକ୍ତର ଓ ଉଦୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । କାଳ ବିଳମ୍ବ ନ କରି ରୋଗିଣୀକୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ଡାକ୍ତର ଲାଗିଗଲେ ଚିକିତ୍ସାରେ । ଗୋଟିଏ ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ ଦେଇସାରି ଦେଢ଼ ଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କଲା ପରେ ରୋଗିଣୀ ଝିଅର ଅବସ୍ଥା ଟିକିଏ ଭଲ ଆଡ଼କୁ ଗତି କଲା । ବନ୍ଦ କରିଥିବା ଆଖିପତା ଅଳପ ଟେକି ବଲବଲକ ସେ ଚାହିଁଲା ଚାରିଆଡ଼କୁ । ନବଜୀବନ ଯେମିତି ପାଇଲା ସେ । ଶୋଷରେ ତାର ତଣ୍ଟି ଶୁଖି ଯାଉଥିଲା । ମୁହଁରେ କିଛି ନ କହି ପାଣି ଟୋପାଏ ପିଇବି ବୋଲି ସେ ଆଁ କଲା । ଶ୍ୱେତା ନିଜେ ତା ପାଟିରେ ପାଣି ଟିକିଏ ଦେଲା । ସେ ସେତିକି ପିଇଦେଇ କଡ଼ ଲେଉଟାଇ ଶୋଇଲା ।

ଡାକ୍ତର ବାବୁଙ୍କ ଭିଜିଟ୍ ବାବଦ ଓ ଇଞ୍ଜେକ୍‌ସନ, ଔଷଧ ବାବଦ ଦଶଟିଟଙ୍କା ଶ୍ୱେତା ଦେଇଦେଲା । ଡାକ୍ତରବାବୁ ଖାଲି ଔଷଧ ଟଙ୍କା ନେଇ ଭିଜିଟ୍ ବାବଦ ଟଙ୍କା ନେବେ ନାହିଁ ବୋଲି ମନାକଲେ । ମାତ୍ର ଉଦୟ କହିଲା—ଡାକ୍ତର ବାବୁ, ମୋ ଡାକରା ମାତ୍ରେ ଆପଣ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଆସି ଜଣକର ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ଯାହାର ଜୀବନ ରଖିଲେ ତା' ବାପମାର ଅବସ୍ଥା ତ ସ୍ୱଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ! ସେମାନେ ଆପଣଙ୍କୁ କୁଟାଖିଏ ସୁଦ୍ଧା ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ନୂଆବୋଉ ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ଦେଉଛନ୍ତି, ଆପଣଙ୍କ ପରିଶ୍ରମ ତୁଳନାରେ ତା' ଅତି ସାମାନ୍ୟ କିନ୍ତୁ ଆପଣ ତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଲୋକ, ନେବେନାହିଁ କାହିଁକି ?

ଡାକ୍ତର ଉଠି ଠିଆ ହୋଇ ସାରିଥିଲେ । ସେ କହିଲେ—ଯାହାର ତ କାମ କଲି, ତାର ତ ସମ୍ବଳ ନାହିଁ ଟଙ୍କା ଦେବାର, ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କଠାରୁ ନେବି କାହିଁକି ? ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର ଶ୍ରମ କେବେ ବ୍ୟର୍ଥ ଯାଏ ନାହିଁ । ଆଜିକାର ଉପକାର କରି ଟଙ୍କା ନ ପାଇଲେ କାଲି ନିଶ୍ଚେ ଭଗବାନ ଦେବେ । ଆପଣଙ୍କ ନୂଆବୋଉ ଜଣେ ସେବିକା—ତାଙ୍କଠୁ ଟଙ୍କା ମୁଁ ନେବି ନାହିଁ । ସେହି ଟଙ୍କା ଅନ୍ୟ ଲୋକର ସେବା କାମରେ ଲାଗୁ ।

ଭିଜିଟ୍ ଟଙ୍କା ନ ନେଇ ଡାକ୍ତର ଚାଲିଗଲେ ଆଉ ଯିବା-ବେଳେ ଉଦୟକୁ କହି ଗଲେ ପୁଣି ଯଦି ଦରକାର ପଡ଼େ, ଖବର ଦେଲେ ସେ ଆସିବେ । ଶ୍ୱେତା ମନେ ମନେ ଏଇ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସଦ୍‌ଗୁଣର ଭୂରି ଭୂରି ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲା । ଆମ ଏ ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶରେ ଡାକ୍ତରମାନେ ଏହିପରି ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ସେମାନେ ମଣିଷର ସେବକ ନ ହେଲେ ରୋଗ କଷ୍ଟରେ ସଡ଼ି ଯାଉଥିବା ଲୋକର ନିସ୍ତାର ନାହିଁ । ମଧୁ ମହାଳିକର ହୃଦୟ ଯେ କି ଆନନ୍ଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଉଛି ତାହା ସେ ପ୍ରକାଶ କରି ପାରୁନାହିଁ । ଏ ଯେ ସାକ୍ଷାତ୍ ମା' ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତା ଘରେ ବିରାଜମାନ କରିଛନ୍ତି । କେଉଁ ଶୁଭକ୍ଷଣରେ ତା ଘରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଇଁଥିଲା କେଜାଣି—ତା ଆଦରର ଝିଅଟି ପୁଣି ନବଜୀବନ ପାଇଲା । ଡାକ୍ତର ଚାଲିଯିବାରୁ ଶ୍ୱେତା ରୋଗିଣୀଥିବା ଘରୁ ବାହାରି ଆସି ଅଗଣାରେ ବସିଲା । ମଧୁ ମହାଳିକର ସ୍ତ୍ରୀ ସପଟିଏ ପାରି ଦେଲା । ଶ୍ୱେତା ସେମାନଙ୍କ ଘରର ଭଲ ମନ୍ଦ କଥା ବୁଝିଲା—ସେମାନେ ଯେ କେତେ କଷ୍ଟରେ କାଳଯାପନ କରନ୍ତି ତାହା ସବୁ ଶୁଣିଲା । ସତରେ କି ଯନ୍ତ୍ରଣାମୟ ଜୀବନ ଏମାନଙ୍କର । ଭାତ ଦୁଅଟି ଯାହା ଖାଆନ୍ତି—ତରକାରି କଣ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ଭାତ ସାଙ୍ଗରେ ତେନ୍ତୁଳି ଖଟା କିମ୍ବା କଇଁଥ ଚଟଣୀ—

ଏଯ୍ଯା ସେମାନଙ୍କର ଖାଦ୍ୟସାର । ଖରା ବର୍ଷା ଶୀତ ସବୁ ଋତୁରେ ସେଇ ଛିଣ୍ଡା ମଶିଣା ଖଣ୍ଡିକ ଉପରେ ସେମାନେ ଶୁଅନ୍ତି । ଦେଶ-ବିଦେଶର କଥା କିଛି ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ଯଥା ଭିତରେ ଇଂରେଜ ଯେ ଆମ ଦେଶରୁ ଚାଲି ଗଲେଣି, ଯଥା ବି ଅନେକ ଲୋକ ହୁଏତ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ଖବର୍‌କାଗଜ କି ଜିନିଷ ତାହା ସେମାନଙ୍କର କଳ୍ପନାର ବାହାରେ । ଶ୍ୱେତା ଆଜିକାଲିକା ଜଗତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଢେର କଥା କହିଲା । ମଧୁ ମହାଲିକ ଓ ତା ସ୍ତ୍ରୀ ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧା ଭଳି ସବୁକଥା ଶୁଣୁଥାନ୍ତି । ଉଦୟ ମଧ ପାଖରେ ବସିଥାଏ । ଶ୍ୱେତା ମୁହଁରେ ବାଟୁଳି ବାଜୁ ନାହିଁ ।

କଥା ଶେଷରେ ସେ ମଧୁ ମହାଲିକର ସ୍ତ୍ରୀକୁ ତା ଘରକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଗଲା । ସଙ୍କୋଚ ମିଶା ସ୍ୱରରେ ମଧୁ ମହାଲିକ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲା—ଆପଣ ହେଲେ ବେଶି ପାଠ ପଢ଼ୁଆ ମଣିଷ । କେତେ ନା କେତେ ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି । ଆଉ ଆମେ ଆପଣଙ୍କ କଉଁ ଗୁଣକୁ ସରି ହବୁଁ । ଆପଣ ଯେ ଆଜି ଏଠିକି ଆସିଲେ, ଆମ ଘର ତ ପବିତ୍ର ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଅଛୁଆ—ଜାତିରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ଆପଣଙ୍କର ଘରକୁ ଯାଇ ଆପଣଙ୍କୁ ଅପରାଧରେ ବୁଡ଼ାଇବି କାହିଁକି ? ଆମକୁ ଛୁଇଁଲେ ଆପଣଙ୍କ ପିଣ୍ଡା ମାରା ହେବ—ଆମ ଛାଇ ପଡ଼ିଲେ, ଆପଣଙ୍କ ଦେହ ଅପବିତ୍ର ହେବ । ଆମ ଘରକୁ ଯେ ଆପଣ ଦଉଡ଼ି କରି ଆସିଲେ ସେ ମହାପାପ ଆମର ।

ଏତିକି କହି ମଧୁ ମହାଲିକର ସ୍ତ୍ରୀ ଲମ୍ବତମ୍ବ ହୋଇ ତା' ପାଦ-ତଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ଶ୍ୱେତା ଉଠି ପଡ଼ି ତାକୁ ଉଠାଇ ବସାଇ ଦେଲା ।

ଏ କଣ କରୁଛ ତୁମେ ? ମୋଠୁ ପରା ବୟସରେ ତୁମେ କେତେ ବଡ଼ । ତମ ମୋ ଭିତରେ କିଛି ତଫାତ୍ ନାହିଁ । ମଣିଷକୁ ମଣିଷ ଛୁଇଁଲେ ଲୁଗା କେଉଁଠି ମାରା ହୁଏ ? ମଣିଷ କଣ ବିରାଡ଼ିଠୁଁ

ବି ଆହୁରି ଶ୍ରେଷ୍ଠ । କାହିଁ ବିଗାଡ଼ିକି ଛୁଇଁଲେ ଆମ ଲୁଗା ମାରି ହେଉ ନାହିଁ । ତମେମାନେ ନିଜକୁ ନିଜେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାବି ପ୍ରକୃତିରେ ନିଜେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହୋଇ ଯାଉଛ । ଅନ୍ୟମାନେ ତମ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରିବାକୁ ସୁବିଧା ପାଉଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଦେଶ କେତେ ବାଟରେ ଆଗଉଛି—ସେଥିରେ ଏସବୁ ଛୁଆଁ ଅଛୁଆଁ ଭାବ କେତେ ପୁରୁଣା ହୋଇଗଲାଣି । ଖବରଦାର, ଆଉ କେବେ ସେ ସବୁକଥା କହିବ ନାହିଁ ।

ମଧୁ ମହାଳିକ କହିଲା—କାହିଁ ମା, ଶାମନ୍ତଆଉ ତ ଆମକୁ ଛୁଉଁ ନାହାନ୍ତି । ଆମକୁ ଦେଖିଲେ ଦୂରେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ବୁଝିଲ ମଧୁକକା, ସେମାନେ ନିଜେ ହେଉଛନ୍ତି ପଶୁ । ମଣିଷ ହୋଇ ଅନ୍ୟ ମଣିଷକୁ ଯିଏ ମଣିଷର ସମ୍ମାନ ନ ଦିଏ, ସେ ନିଜେ ମଣିଷ ନୁହେଁ, ସେ ପଶୁ ।

ମଧୁକକା ? ଦାଣଘର ବୋହୂ କଣ ପାଗଳ ହୋଇଗଲାଣି ? ମଧୁ ମହାଳିକର କଳ୍ପନା ଶକ୍ତି କାଠ ପାଲଟି ଯାଇଛି । ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଉଚ୍ଚ ଜାତିରେ ଜନମ ଦେଇଛନ୍ତି—ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ ଖୁବ୍ ଟାଣ ସେଇମାନଙ୍କ ଘର ବୋହୂ ଆଜି ସାମାନ୍ୟ ମଧୁ ମହାଳିକକୁ ମଧୁକକା ବୋଲି ଡାକୁଛି ।

ଶ୍ୱେତା ପୁଣି କହିଲା—ତମେମାନେ ଜାତିରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେଲେ କଣ ହେବ, ସମସ୍ତଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ତୁମ୍ଭେମାନେ ବହୁତ କଷ୍ଟ କାମ କରୁଛ । ସେବା କରି କରି ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଯାଉଛି । ତୁମ୍ଭେମାନେ ମହତ୍—ଏଣିକି ଆଉ ନିଜକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ଭାବିବ ନାହିଁ । ବଡ଼ ମଣିଷ ହେଉଛି ସେହି ଲୋକ ଯା'ର ମନ ହେଉଛି ବଡ଼ । ଯେ ଅନ୍ୟକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି ଭାବେ ସେ ନିଜେ ହଉଛି ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ତୁମ୍ଭେମାନେ ପାଠ ନ ପଢ଼ି ମୂରୁଖ ହୋଇ ରହିଛ

ତୋଲ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅତ୍ୟାଗ୍ରହର ସହ୍ଵ ଯାଉଛ । ପାଠ ପଢ଼ । ଦେଶ ବଦେଶର କଥା ଜାଣ । ଆମ ଏଇ ଦେଶ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେଉଁଠାରେ ଏ ଉତ୍କଟ ଜାତି ଭେଦ ନାହିଁ । ଆମ ଦେଶର ପିତା ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଘର ହରିଜନ ବସ୍ତିରେ ବୁଲି ସେହିମାନଙ୍କର ସେବା କରୁଥିଲେ । ସେ କେବେହେଲେ ହରିଜନଙ୍କୁ ଘୃଣିତ ଆଖିରେ ଦେଖୁ ନଥିଲେ । ଜାତିଭେଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସବୁବେଳେ ସେ ଯୁଦ୍ଧ କରିଛନ୍ତି । ତା'ପରେ ଆମ ଦେଶରେ ଏତ ନୂଆ ନୁହେଁ । ପୁରୀ ବଡ଼ ଦେଉଳର ପ୍ରସାଦ କଣିକା ପାଖରେ ଛୁଆଁ ଅଛୁଆଁ ର ଭେଦ ତ କିଛି ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ସେଠି ସମାନ ।

ମଧୁ ମହାଳିକ ଓ ତା' ସ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ୱେତା ମୁହଁରୁ ଏହିସବୁ କଥା ଶୁଣି କୃତକୃତ୍ୟ ହେଉଥିଲେ । ବାସ୍ତବିକ୍ ଦେବୀ ଯେ ଖାଲି ସ୍ୱର୍ଗରୂପୀ ଏକ ମାୟା ଭୂମିରେ ଜନ୍ମ ନିଅନ୍ତି ତା ନୁହେଁ, ଏଇ ମର୍ତ୍ତ୍ୟମଣ୍ଡଳରେ ମଧ୍ୟ ଦେବଦେବୀ ମଣିଷରୂପରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଦେବୀ ରୂପିଣୀ ଏଇ ନାରୀ ନିକଟରେ ଦୁଇଟି ଭାଗ୍ୟହୀନ ମଣିଷଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଆପେ ଆପେ ନଇଁ ଯାଉଥିଲା ।

କିଛି ସମୟ ସେଠାରେ ଅତିବାହିତ କରି ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ଉଦୟ, ଏବେ ଯିବା ଚାଲ ।

ଉଦୟ ଯେମିତି ତା' ମୁହଁର ଏଇତକ କଥାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିଲା । ସେ କହିବା ମାତ୍ରେ ସେ ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଉଠି ଠିଆ ହେଲା । ଶ୍ୱେତା ପୁଣି ମଧୁ ମହାଳିକକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲା—ଦେଖ, ରେବତୀ ଭଲ ହୋଇଗଲେ ସ୍କୁଲଯିବା ତାର ଯେମିତି ବନ୍ଦ ନ ହୁଏ ।

ସେମାନେ 'ହଁ' ଭରିଲେ ।

ଉଦୟ ଓ ଶ୍ୱେତା ଫେରି ଆସିଲେ ।

ଏ ଏକପ୍ରକାର ନୂଆ ଜୀବନ । ଅମ୍ବରର ସ୍ମୃତି ମନରେ ପଡ଼ି ଶ୍ୱେତା ଛଟପଟ ହୁଏ । ତେଣୁ କର୍ମ ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ରହିଲେ ସେଥିରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିବ । ତେଣୁ ସେ ବାଛି ନେଇଛି ଏହି କର୍ମ ।

—ତେର—

ଗାଁଟା ବର୍ତ୍ତମାନ ହୁଲସ୍ଥୁଲ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଶ୍ୱେତାର କାମକୁ ସମସ୍ତେ ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲେ ମାତ୍ର ଗାଁର ମୁଖିଆ ମୁଖିଆ ଲୋକେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାବିଲେଣି ସେ ଯେମିତି ସୀମା ଟପି ଯାଉଛି । ଅଳ୍ପ ବୟସର ବିଧବା—ଇଂରେଜୀ ପାଠ ପଢ଼ିଛି । ଗାଁଆ ଗାଁଆ ଯାଇ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ବୁଲୁଛି । ସାଙ୍ଗରେ ପୁଣି ଆଉ ଜଣେ ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ୁଆ ଟୋକା । କେତେଲୋକ ମଧ୍ୟ କେତେ ପ୍ରକାର ଖରାପ କଥା କହିଲେଣି, ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀ ଲୋକେ ଶ୍ୱେତା ଆଉ ଉଦୟର ସଂପର୍କକୁ ଖରାପ ଭାବରେ ଚିତ୍ରିତ କଲେଣି । କେହି କେହି କହିଲେଣି—ଟୋକାଟାକୁ ଏ ଟୋକି କମିଆ କଲଣି, ନୋହିଲେ ସେ ବାହା ହେଉନାହିଁ କାହିଁକି ? ଆଉ କେହି କେହି କହୁଛନ୍ତି—ଆଜିକାଲିତ ବିଧବା ବିବାହ ପ୍ରଚଳିତ ହେଲଣି । ଏ ଟୋକାଟା ୟା'କୁ ବାହା ହେଇ ପଡ଼ିବା ଉଚିତ ।

ପଢ଼ଶାଘରର ଜଣେ ପ୍ରୌଢ଼ବ୍ୟକ୍ତି— ନାମ ତାଙ୍କର ଅଗଣି । ଉଦୟର ସେ ଲେଖାରେ ଗୋଷବାପ ହୁଅନ୍ତି । ସେ ଦିନ ଉଦୟକୁ ଡାକି କହିଲେ—ଉଦୟ, ବାପମା ତତେ ପାଠ ପଢ଼ାଇ ଥିଲେ ଶେଷରେ ଏଇ ବୁଦ୍ଧି କଲୁ ନା ! ଘରର ବୋହୂକୁ ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାର କରି ତା' ସାଙ୍ଗରେ ବୁଲୁଛୁ । ଗାଁର ଲୋକେ କଣ ଭାବୁଛନ୍ତି ? ଏମିତି ନ ହେଇ ତୁ ବାପ ବାହା ହେଇ ଘର ସଂସାର କର । ତାର

ତ କପାଳ ପୋଡ଼ି ଯାଇଛି । ବୟସ ଅଛି, ରୂପ ଅଛି, ତୋତେ ସେ ଫାଶରେ ପକାଇବ ବୋଲି ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ବାପ, ସାବଧାନ ଥା' । ବିଧବାମାନେ ନାଗୁଣୀ ?

ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଏଇକଥା ଶୁଣି ଉଦୟର ମୁହଁ ଫିକା ପଡ଼ିଗଲା । ଏ ସବୁ କଣ ଶୁଣୁଛି ସେ ଆଜି ? ନୂଆବୋଉ ତାକୁ ଫାଶରେ ପକାଇବେ ? ଛି ଛି, ଲୋକଗୁଡ଼ାକ କେଡ଼େ ଖରାପ ସତେ ? ଭଲ ଦହିରେ ବି ସେମାନେ ପୋକ ପକାଇ ଦେବେ ।

ସେ କିଛି ନ କହି ଚୁପ୍ ରହିଲା । କହିବାକୁ ବୋଧହୁଏ ଭାଷା ଖୋଜି ସେ ପାଉ ନ ଥିଲା । ମନ ଭିତରେ ତାର କେମିତିକା ଗୋଟାଏ କଷ୍ଟକର ଭାବନା ଜନ୍ମିଲା ।

ଶ୍ୱେତା ପ୍ରତି ତା ମନରେ କଣ କିଛି ଖରାପ ଭାବ ରହିଛି ? ସେ ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କା ସୁନ୍ଦରୀ ଯୁବତୀ, ପୁଣି ବିଧବା । ସାଧାରଣ ନାରୀମାନଙ୍କ ପରି ତା ହୃଦୟରେ କଣ ସେହି ଆଦିମ ଭାବନା ଜାଗୁ ନ ଥିବ ? ବାହାରେ ଯେତେ କଠିନହେଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଣ ଭିତରଟା କ'ଣ ତାର ହାହାକାର କରୁ ନ ଥିବ । ଜୀବନ ମରୁପଥରେ ଆଗର ବାଲି ଦେଖି ସେ କଣ ଚମକି ଉଠୁ ନ ଥିବ ? ସେ କଣ ଲୁବ୍ଧ ନ ଥିବ ଗୋଟିଏ ସୁଦୃଶ୍ୟ ଯୁବକର ପ୍ରୀତିଭେଲା ପରଶ, ତାର ଅନ୍ତର ଉଜୁଡ଼ା ପ୍ରେମ ?

ଉଦୟ ଭାବି ଯାଉଥିଲା—ଭାବନାର ପକ୍ଷୀ ଉଡ଼ି ଉଡ଼ି ଯାଉଥିଲା ଦୂରକୁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ତ ସେ କେବେ ତା ପ୍ରତି ଖରାପ ଚିନ୍ତା କରିନାହିଁ । ତା' ସହିତ ତାକୁ ଗଳ୍ପ କରିବାକୁ ଭଲ ଲାଗେ । ତାର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ତାକୁ ଭଲ ଲାଗେ, ଏଇତ ? ଯା ଛଡ଼ା ଆଉ କଣ ହୋଇପାରେ ?

ମନଭିତରୁ ତାର ଉତ୍ତର ଆସେ—ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ତେବେ ଆଜି ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏ ଆନ୍ଦୋଳନ କାହିଁକି ? ନା ଲୋକ ଚରିଜ ହେଉଛି ଏଇୟା । ଅନ୍ୟର ଶିରୀ କେହି ଦେଖି ସହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଖରାପ ଦିଗରୁ ଭାବିବା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟର ପ୍ରକୃତିଗତ ଅଭ୍ୟାସ ।

ଖାଲି ଅଗଣି ଗୋଷବାଡ଼ ନୁହେଁ, ଏହିପରି ଆଉ ଦୁଇ ଚାରି ଜଣଙ୍କଠାରୁ ସେ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିଛି । ତା'ମୁଣ୍ଡ ଏକାବେଳକେ ଗୋଳମାଳ ହୋଇ ଯାଉଛି । କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ନିର୍ଜନତା ତାର ଲୋଡ଼ା । ଏକାକୀ ଯାଇ ସେ ତାର ଶୋଇବା ଘର ଭିତରେ ଶୋଇ ରହିଲା । ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ବହୁ ଭାବନା ମନ ଭିତରେ । ଚିନ୍ତା ନିଆଁ ଭିତରେ ତାର ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗ ଯେମିତି ଜଳି ଯାଉଥିଲା ।

* * * *

ପ୍ରିୟତମ ଅମ୍ବର କଥା ଆଜି ଶ୍ୱେତାର ମନେ ପଡ଼ୁଛି । ଏମିତିଆ ଅନେକ ଲୋକ ଅଳ୍ପାୟୁ ହୋଇ ସଂସାରରେ ଜନ୍ମ ନେଇଥାନ୍ତି । ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ମାୟାଜାଲ ରଚନା କରି ଅନ୍ୟକୁ ଫାନ୍ଦରେ ପକାଇ ଦେଇ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଟିକଟ କାଟନ୍ତି । ଧରାର କୌଣସି ବନ୍ଧନ ତାଙ୍କ ଯାହାକୁ ବନ୍ଦ କରିପାରେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ତ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି କିନ୍ତୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଯାହାକୁ ଫାନ୍ଦରେ ପକାଇ ଦେଇ ଯାଇଥାନ୍ତି ସେ ସାରା ଜୀବନ ଡହଳବିକଳ ହୋଇ ମରେ ।

ଶ୍ୱେତାର ଅବସ୍ଥା ଠିକ୍ ଏହି ପ୍ରକାର । ଅମ୍ବର ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ କି ମାୟା ମମତା ଲଗାଇ ନ ଗଲେ । ମଣିଷ ମାତ୍ରକେ ଯଦି ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ ଦେଖିଥାନ୍ତା, ତେବେ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଦୁର୍ଘଟଣାକୁ ବନ୍ଦ କରାଯାଇ ପାରନ୍ତା । ବିବାହ କରି ବିବାହ କି ଜିନିଷ ଜାଣି ପାରିବା ପୂର୍ବରୁ ବିବାହର ରଙ୍ଗୀନ କଳ୍ପନାର ଅବସାନ ଘଟେ ।

ଶ୍ୱେତା ଜୀବନରେ ଘଟିଛି—ସେ ସେହି ସ୍ମୃତିକୁ ମନରେ ଧରି ଦୁଃଖିନୀ ପ୍ରାୟ ସାରା ଜୀବନ କଟେଇଦେବ ।

ବାହାରର ପ୍ରକୃତି ବେଶ୍ ସୁନ୍ଦର ରୂପ ଧାରଣ କରିଛି । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପ୍ଲାବିତ ଧରଣୀ । ମୃଦୁ ମନ୍ଦ ପବନରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଯେମିତି ନୂଆଜୀବନ ପାଉଛି । ଘର ଅଗଣାରେ ଆସି ବାଣ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛି ଟିକିଏ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଲୋକ । ସେହି ଆଲୋକକୁ ଚାହିଁ ଚିନ୍ତାମଗ୍ନା ହୋଇ ବସି ରହିଥିଲା ଶ୍ୱେତା । ଗଲା ଜୀବନର କେତେ ଅପାସୋରି ସ୍ମୃତି ପଡୁଥିଲା ତାର ମନରେ । ଏମିତି ଏକ ଜହ୍ନରାତିରେ ତାଙ୍କ ବାଡ଼ ବଗିଚାରେ ସେ ଓ ଅମ୍ବର ଦୁହେଁ ବସିଥିଲେ । ଜହ୍ନ ସହିତ ଲୁଚକାଳି ଖେଳୁଥିଲା ମେଘ । ଶ୍ୱେତା ଅମ୍ବର କୋଳରେ ମୁହଁ ରଖିଥିଲା । ଅମ୍ବର ପଚାରିଲା—ଶ୍ୱେତା, ମୁଁ ଅତି ଦରିଦ୍ର, ତଥାପି ତୁମେ କାହିଁକି ମତେ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ଭଲପାଅ ?

ସେ ନୀରବ ରହିଥିଲା । ତାର ସେଇ ନୀରବତା ଅମ୍ବର ପ୍ରାଣରେ ଗୁରୁ ଆଘାତ ଦେଇଥିଲା । ସେ ପୁଣି ଜିଦ୍ କରି ପଚାରି-ଥିଲା—କୁହ, ମତେ ବାହାହୋଇ ସୁଖସ୍ୱପ୍ନକୁ ଧୂଳିସାତ୍ କରି ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଛ କାହିଁକି ? ମୁଁ କଣ ତୁମକୁ ସୁଖ ଦେଇପାରିବି ?

ଶ୍ୱେତା ଟିକିଏ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲା—ଏହି କଥାର ଉତ୍ତର କେତେଥର ଦେବି ?

ନା, ନା, ମୁଁ ଆଉ ପଚାରିବି ନାହିଁ, ଏଇଥରକ କୁହ ।

ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ପ୍ରଦୀପର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ଦେଖି ପତଙ୍ଗ ତା ପାଖକୁ ଧାଇଁଯାଏ । କାହିଁକି ଧାଇଁ ଯାଏ ? ଧ୍ୱଂସ ହେବା ପାଇଁ ତ ?

ଏହା ତାର ଥିଲା ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି । ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି କଲେ ଆନନ୍ଦ ମିଳେ । କିନ୍ତୁ ସେହି ବ୍ୟଙ୍ଗୋକ୍ତି ଆଜି ତା ଜୀବନରେ

ସତ୍ୟ ହୋଇଛି । ପ୍ରଦୀପର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳଶିଖା ଦେଖି ପତଙ୍ଗ ପରି ଧାଇଁ ଆସି ସେ ଧ୍ୱଂସ ହୋଇ ଯାଇଛି ।

ଆଜାଦ ଚିତ୍କାର କରି ଉଠିଲା । ସେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଯାଇ ନିଜର ସ୍ତନ୍ୟ ଦେଇ ତାକୁ ଶୁଆଇ ପକାଇ ଗାଲରେ ତାର ଢାଳି ଦେଲା ଅସଂଖ୍ୟ ଚୁମ୍ବନ । ଆଜି ଯଦି ଅମ୍ବର ଥାନ୍ତା । ବାପା ମା ଉଭୟଙ୍କ ଗରମ ଛାତି ତଳେ ଶିଶୁ ଆଜାଦ ନିଦ୍ରା ଯାଉଥାନ୍ତା । ଏହାକୁ ନେଇ ବାପ ମା କଳ୍ପନା କରନ୍ତେ କେତେ ନା କଣ ? ଆକାଶ ଚୁମ୍ବି ପ୍ରାସାଦ ପରି ଆଶାର ଅଟ୍ଟାଳିକା କେତେ ରଚନା କରି ଯାଇଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ସବୁ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇ ଯାଇଛି । ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇ ଯାଇଛି ତାର ଜୀବନ, ଯୌବନ ରୂପ ସମ୍ଭାର । ଯେଉଁ ରୂପକୁ ଦିନେ ନିଜେ ଦେଖି ସେ ଚମକି ପଡୁଥିଲା, ବିଧାତା ସତେ ସେହି ରୂପକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ ଏମିତିକା ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଯିବାକୁ ? ଛାତିରେ ତାର ଆଜି ଅକୁହା ରହି ଯାଉଛି ଛାତିଏ ବେଦନା, କିଏ ବୁଝିବ । ବୁଝିଥାନ୍ତା ଯିଏ, ସେ ତ ଅବେଳରେ ଚାଲିଗଲା । ଖାଲି ହନ୍ତସନ୍ତ ହେବାକୁ ସେ ପଡ଼ି ରହିଛି ।

ପୁଣି ଥରେ କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ଶିଶୁ ଆଜାଦ । ମା'ର ଏ ପ୍ରକାର ଚିନ୍ତାକୁ ସେ ବୋଧହୁଏ ପସନ୍ଦ କରୁ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ବାରମ୍ବାର ମା'ର ଚିନ୍ତାରେ ବ୍ୟାଘାତ ସୃଷ୍ଟି କରି ସେ କାନ୍ଦି ଉଠୁଥିଲା । ତା ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଶ୍ୱେତା ଭାବୁଥିଲା—କେଡେ ହତଭାଗ୍ୟ ଏହି ଶିଶୁଟି । ବାପ ତାର ଅଧ୍ୟାପକ ଥିଲା—ବଞ୍ଚିଥିଲେ କେଡେ ଆଦର ଗେଲ ସେ ପାଉଥାନ୍ତା । ମାତ୍ର ଇତର ପିଲାପରି ବର୍ତ୍ତମାନ ବଢ଼ି ଉଠୁଛି ସେ ।

ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପୁଣି ସେ ଭାବୁଥିଲା—ଏହି ମୋଫସଲ ଭିତରେ ଏମିତି କାହିଁକି ସେ ପଡ଼ି ରହିଥିବ । ବାପା ତାକୁ ତ

ବି. ଏ. ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ାଇଛନ୍ତି । ଯଦି ସେ ଯାଇ କେଉଁଠି ଚାକିରି କରେ ବେଶ ସୁଖରେ ଚଳିବ । ପୁଣି ପୁଅଟିକୁ ମଣିଷ କରି ପାରିବ । ପ୍ରବଳ ଆକାଂକ୍ଷା ମନ ଭିତରେ ତାର ଜାଗୁଥିଲି ଥରେ ବାପାଙ୍କ ପାଖକୁ କଟକ ଯାଇ ଏ ବିଷୟରେ ପରାମର୍ଶ କରିବା ପାଇଁ ।

ଗୋପିଆ ଚାକର ଆସି କହିଲା—ମଧୁ ମହାଲିକ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ବାହାରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ମଧୁ ମହାଲିକ ନାଁ ଶୁଣି ଶ୍ୱେତା ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଧାଇଁ ଆସିଲା ।

କଣ ହେଲା ମଧୁ କକା ?

କଥାବାର୍ତ୍ତା କହୁ ନ କହୁ ମଧୁ ମହାଲିକ ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଛି । ସେ ପୁଣି ପଚାରିଲା—ତମେ ଏମିତି ଅଧୈର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଚଳିବ କେମିତି ? କଣ ହୋଇଛି କୁହ ।

ମଧୁ କହିଲା—ମା, ରେବ ଆଉ ନାହିଁ । ତାପରେ ତାର ଅସମ୍ଭାଳ କାନ୍ଦଣା । ଶ୍ୱେତା ତାକୁ ବହୁତ ପ୍ରକାର ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଲା । ତା' ନିଜ ପ୍ରାଣ ଭିତରଟା ବି କେମିତିକା କାନ୍ଦି ଉଠୁଥିଲା । ଯାହାର ଜୀବନ ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ଏତେ ପରିଶ୍ରମ, ସେ ପୁଣି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶେଷରେ ଠକି ଦେଲା । ସଂସାରରେ ତ ଏଇ ଖେଳ ଲାଗିଛି । ଛାତିରେ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ପଥର ନିଦି ଏଇ ଖେଳ ସେ କେତେଥର ଦେଖିଲାଣି । ସେ କହିଲା—ମଧୁକକା, ଯେ ମରିବାର କଥା, ତାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କେହି ଅଟକାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଦେଖୁଛ ତ, ମୋର କଣ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଆଜି ଖାଲିହାତ କରି ବୁଲୁ ଛି । ତାଙ୍କୁ କଣ ଅଟକେଇ ରଖି ପାରିଲି ?

ମଧୁ ମହାଲିକ ଚାହିଁଲା ଭଲକରି । ଏତେ ଗୁଣର ଯେ ତା ହାତର ଶଙ୍ଖା ତ ଭାଙ୍ଗି ଗଲା, ଆଉ ତା' ଝିଅ ରେବ ? ତେବେ ତା

ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ମରିବାକୁ ଲେଖି ଦେଇ ତ ସେ ଆସିଥିଲା, ତାକୁ ଅଟକାଇ ରଖି ପାରନ୍ତା କିଏ ?

କାନ୍ଦଣା ବନ୍ଦକରି ସେ ଫେରିଗଲା । ଶ୍ୱେତା କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଥିଲା ତାର ଯିବା ପଥକୁ ।

—ଚଉଦ—

ଉଦୟର ବୟସ ଯାହା ସେଥିରେ ତାର ଅବ୍ୟବସ୍ଥିତ ଚିତ୍ତ ହେବା କଥା । ଏମିତିକା ବୟସରେ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବନା ମନ ଭିତରକୁ ପଶେ ନାହିଁ । ଅଳପ କଥାରେ ମନ ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇ ଉଠେ । ଗାଆଁ ରେ ତାକୁ ଓ ଶ୍ୱେତାକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ଅପବାଦ ରଟି ଯାଇଛି ତାହାର ଉପରେ ବାରି ବାରି ଭାବି ଯାଇଛି ସେ । ମିଛରେ ଯଦି ଲୋକମାନେ ଏମିତି ଅପବାଦ ଦେଲେ, ସତରେ ସେ ଯଦି ଶ୍ୱେତାକୁ ବିଭାହୋଇ ପଡ଼େ କ୍ଷତି ବା କଣ ? ବିଧବା ବିବାହ ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଇନସଙ୍ଗତ । ଶ୍ୱେତା ତ ସୁନ୍ଦରୀ, ଶିକ୍ଷିତା, ଯୁବତୀ । ତାର ଯୌବନପୁଷ୍ଟ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟଙ୍ଗର ଚିନ୍ତାରେ ବିଭୋର ହୋଇ ପଡୁଛି ସେ । ଏହି କ୍ଷୟିଷ୍ଣୁଶୀଳ ସମାଜକୁ ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେଲେ ଏହିପରି ପ୍ରଗତିଶୀଳ କର୍ମମାନ ହେବା ଉଚିତ ।

ଭାବନାରେ ଆଖି ତାର ନାଲି ପଡ଼ିଯାଇଛି । ସେ ଠିକ୍ କରି ପାରୁନାହିଁ କିପରି ଶ୍ୱେତା ଆଗରେ ସେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ବାଢ଼ିବ— ସାହସ ହେଉନାହିଁ ତାର । ଏଇ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଶ୍ୱେତା ଖୁସି ହେବ କିମ୍ବା ଦୁଃଖର ଅଶ୍ରୁ ଗଡ଼ାଇ କାନ୍ଦି ଉଠିବ କିଏ ଜାଣେ ? ଯାହା-ହେଉ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ ସେ ଯିବ । ସେମାନେ ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ଯଦି ଏ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ପଛାଇଯିବେ , ତେବେ ଅଶିକ୍ଷିତମାନେ କଣ

କରିବେ । ଖାଲି 'ପ୍ରଗତି' 'ପ୍ରଗତି' ମୁହଁରେ କହି ନାଚି ଉଠିବାର ଫଳ କିଛି ନାହିଁ—ପ୍ରଗତିମୂଳକ କାମକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାର ସତ୍‌ସାହସ ସମସ୍ତଙ୍କର ଥିଲେ ଯାଇ ପ୍ରଗତି ସମ୍ଭବ ।

ବହୁ ଭାବିଚିନ୍ତି ସେ ସ୍ଥିର କଲା ଯାହାକିଛି ପଛେ ହେଉ ଶ୍ୱେତା ଆଗରେ ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ସେ ବାଢ଼ିବ । ସେ ଯଦି ଖରାପ ଭାବେ, ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସେ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନେବ । ବାହାରେ ଯେଉଁ ଅପବାଦ ରଟିଛି—ତା'ଠାରୁ ତ ବେଶୀ ଅପମାନିତ ସେ ହେବ ନାହିଁ ।

ସେ ଦିନ ସେ ଶ୍ୱେତା ଘରକୁ ଗଲା । ସନ୍ଧ୍ୟା ମାଡ଼ି ଆସୁଛି । ଶ୍ୱେତା ସେତେବେଳକୁ ତୁଳସୀ ଚଉରାମୂଳେ ସନ୍ଧ୍ୟାବତୀ ଜାଳି ପ୍ରଣାମ କରୁଛି । ଉଦୟ ପୁଣି ଥରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲା, ଶିକ୍ଷିତା ଝିଅ କଣ ଏ ସବୁରେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ।

ଶ୍ୱେତା ପ୍ରଣାମ ସାରି ପଛକୁ ବୁଲିଁ ଦେଖିଲା ବୈଠକରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ଉଦୟ ।

ଆରେ, ତମେ ଯେ ଆଜି ଅପୂର୍ବ ! ଏ କେତେଦିନ ହେଲା କୁଆଡ଼େ ଥିଲ ? ଦେଖା ତ ନ ଥିଲା । କହିଲା ଶ୍ୱେତା ।

ଉଦୟ କହିଲା—ସେ ବହୁତ କଥା ନଆବୋଉ । ଆସ, ବସିଲେ କହିବ । ସେଇକଥା କହିବାପାଇଁ ତ ମୁଁ ଆସିଛି ଆଜି ।

ଶ୍ୱେତା ଘର ଭିତରକୁ ଆସି ବସିଲା । ଉଦୟ ଆଖିକି ସେ ଆଜି ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛି । ମନର ଅବସ୍ଥା ନେଇ ବାହାର ଜିନିଷ ଆଖିକି ସୁନ୍ଦର ବା ଅସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଏ । ଉଦୟ ଆଜି ଯାହା ଭାବୁଛି, ଆଗରୁ କେବେ ତାହା ଭାବି ନ ଥିଲା ।

ଶ୍ୱେତା କହିଲା—କୁହ ଏବେ, କଣପାଇଁ ଏ କେତେଦିନ ତମର ଦେଖା ନ ଥିଲା ? ତମେ ତ ଘରେ ଥିଲ । ଗୋପିଆ ହାତରେ ମୁଁ ଖବର ରଖିଛି ।

ଥରେ ଗଲାରେ କହିଲ ଉଦୟ—ନୂଆବୋଉ, ତମକୁ ମୋତେ ନେଇ ବାହାରେ ଯେଉଁ ଅପବାଦ ରଟିଛି, ତାହା ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ଶୁଣିଥିବ !

ଅପବାଦ ? ପୁଣି ତମକୁ ଆଉ ମୋତେ ନେଇ ? ଶ୍ୱେତା ମୁହଁରେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ନାହିଁ ।

ଉଦୟ ପୁଣି କହିଲା—ହଁ, କେତେକ ଲୋକ ଆମର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ଚରିତ୍ର ନେଇ କୁତ୍ସିତ ଭାବରେ ସମାଲୋଚନା କରୁଛନ୍ତି ।

ଉଦୟ ! ଆମ ସମାଜ ବହୁତ ପଛରେ ପଡ଼ିଛି । ପୂର୍ବର ସେହି ରକ୍ଷଣଶୀଳତା ଏବେ ବି ରହିଛି । ଭଲ ଦିଗରେ ଚିନ୍ତା ନ କରି ଖରାପ ଦିଗରେ ଚିନ୍ତା କରିବା ଆମ ଲୋକଙ୍କର ଗୋଟାଏ ମସ୍ତବଡ଼ କୁଅଭ୍ୟାସ ।

କିନ୍ତୁ ଯା'ର ତ ଗୋଟାଏ କିଛି ପ୍ରତିକାର କରିବାକୁ ହେବ ! ଆମେ କଣ ଏତେ ଦୁର୍ବଳ ଯେ ଲୋକଙ୍କର ଏଇ ମିଛ ସମାଲୋଚନା ଶୁଣି ଚୁପ୍ ହୋଇ ବସିଯିବା ?

ଆଉ କଣ କରିବ ଶୁଣେ ? ଲୋକଙ୍କ ସମାଲୋଚନାର ଉତ୍ତର ଢେଙ୍ଗୁରା ପିଟି ଗାଇ ହେଲେ କେହି କଣ ତାହା ଶୁଣିବେ ? ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଧାରଣାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁହଁ କଥାରେ ବଦଳେଇ ହେବ ନାହିଁ । ଆମର ସତ୍ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପହିଁ ଦିନେ ଏହାର ଉତ୍ତର ଦେବ । ତମେ ଜାଣିଛ, ତମ ଅମର ଭାଇ ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମୋତେ କହି ଯାଇଥିଲେ—ସତ୍‌ପଥରେ ଚାଲିଲେ ଗୋଡ଼ରେ କଣ୍ଟା ପଶିବ ନାହିଁ ।

ନୂଆବୋଉ······ଉଦୟର କଣ୍ଠରେ ଆବେଗ ।

କୁହ ଉଦୟ, ଲୋକଙ୍କର ଏହି କଥା ଶୁଣି ଆମେ କଣ ପଛେଇଯିବା ? ଦେଶ କାମରେ ମୁଁ ମୋ ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଦେଇଛି—ଯେତେ ଯାହା ଲାଞ୍ଛନା ଅପମାନ ଅପବାଦ ଆସୁ, ମୋତେ ତମ ଅମ୍ବର ଭାଇଙ୍କ ଶେଷ ଇଚ୍ଛା ଶେଷ ଉପଦେଶ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ହେବ ।

କିନ୍ତୁ……

ତମେ ଆଉ ପାରିବ ନାହିଁ । ସେ ତୁମର ଖୁସି । ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆଶା କରି ନ ଥିଲି ଯେ ତୁମେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ମୋ ସହିତ କାମ କରିବ ବୋଲି । ତୁମର ବହୁତ ଜମିବାଡ଼ି ଅଛି । ତାକୁଇ ବୁଝି ବୁଝି ତମକୁ ସମୟ ଅଣ୍ଟିବ ନାହିଁ । ତମେ ଯେତିକି କରିଛ, ସେତିକି ଢେର ।

ନା, ନୂଆବୋଉ, ତମେ କଣ ଭାବିଛ, ମୁଁ ଏତେ ଦୁର୍ବଳ । ମୁଁ ତ ଠିକ୍ କରି ସାରିଛି ଗୃହକଷ୍ଟ କରିବି ନାହିଁ । ଗାଁଆରେ ରହି ଯେତିକି ଜନମଙ୍ଗଳ କାମ ମୋ ଦେଇ ସମ୍ଭବ ହେବ, ମୁଁ ତାହା କରିବି ।

ଭଲ କଥା । ସମୟ ଆସିବ, ଲୋକମାନେ ବଲେ ବୁଝିବେ । ସେଥିପାଇଁ ଆଦୌ ବିଚଳିତ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଆମ୍ଭେମାନେ ପାଠପଢ଼ି ଯଦି ଏତିକିରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡିବା, ତେବେ ଆମର ସେ ଶିକ୍ଷାର ମୂଲ୍ୟ କେଉଁଠି ?

କିନ୍ତୁ ମୁଁ କହୁଥିଲି……କଣ୍ଠରୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଆସୁଛି ତା'ର । ସେ ଯେମିତି କହିବ ବୋଲି ଶତଚେଷ୍ଟା କରି କହି ପାରୁନାହିଁ । ଶ୍ୱେତା ନିର୍ନିମେଷ ନୟନରେ ଚାହିଁଛି ତା'ର ମୁହଁକୁ । ସେ ମୁହଁ ତଳେ ଆଜି ଯେମିତି ଛପି ଯାଉଛି ଝଡ଼—ସେ ମୁହଁ ତଳେ ଯେମିତି ଅବ୍ୟକ୍ତ ରହିଯାଉଛି ଅନେକ କଥା ।

ସାମାନ୍ୟ ନୀରବତା ପରେ ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ତେବେ ଗୋଟାଏ କଥା ମୁଁ ଭାବୁଛି । ମୋ ଜୀବନର ସବୁ ସୁଖ ତ ଚାଲି ଯାଇଛି । ଭବିଷ୍ୟତ ବୋଲି ମୋର ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ଖାଲି ଏହି ଆଜାଦ୍ ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଯାହା ବଞ୍ଚି ରହିବା ସାର ହୋଇଛି । ଆଜାଦ୍‌କୁ ମୋର କେମିତି ମଣିଷ ହେବ, ତା' ବାପର ନାଁ ରଖିବ, ସେହି ଚିନ୍ତା ମୋତେ ସଦାସର୍ବଦା ଅସ୍ଥିର କରୁଛି । ସ୍ୱାମୀ ଛଡ଼ା ମୋର ଆଉ କିଏ ଅଛି ? ଯାହା ହେବାକୁ ଯାଉଥିଲା ତାହା ଅକାଳରେ ପୋଡ଼ିଗଲା । ମୁଁ ଗୋଟାଏ ଧୂମକେତୁ ପରି ଜନ୍ମ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ ତୁମେ କାହିଁକି ତୁମ ଜୀବନକୁ ସରସ-ସୁନ୍ଦର ନ କରିବ ? ତୁମର ତ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ନାହିଁ । ଅନିଶ୍ଚିତ ପଥରେ ଧାଇଁବ ତୁମେ କାହିଁକି ? ତୁମେ ଘରସଂସାର କରି ଜୀବନକୁ ଉପଭୋଗ କର । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୁବକ ଯୁବତୀଙ୍କ ଯାହା କାମ୍ୟ, ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନର ସଉଧ ସେମାନେ ନିର୍ମାଣ କରନ୍ତି, ତାହା ତ ତୁମେ ଖୁବ୍ ଅକ୍ଳେଶରେ ପାଇ ପାରିବ । ତୁମେ ମୋ ସହିତ ଜୀବନକୁ ଆଉ ଏପରି ଭାବରେ ନଷ୍ଟ କର ନାହିଁ ।

ଉଦୟ ସବୁ ଶୁଣି ଯାଉଛି । ଯେଉଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ନେଇ ସେ ଆସିଥିଲା ତାହାକୁ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାର ସାହସ ସେ ପାଉନାହିଁ । ନୂଆବୋଉ ତାକୁ କେତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ସତେ ! କିନ୍ତୁ ଆଜି ସେ ମୂର୍ଖ ଭଳି ଏକ ମହାପାପର ପ୍ରସ୍ତାବ କେମିତି ବାଢ଼ିବ !

ଶ୍ୱେତା ପୁଣି କହିଲା—ଲୋକେ ଯାହା କହିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଉତ୍ତର ଦେବାର ସାହସ ନାହିଁ । ସ୍ୱାମୀ ସୁଖରୁ ଯେ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଛି, ଲୋକଙ୍କ ଆଖିରେ ସେ ହେୟ । ବିଧବା ପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ତୁଚ୍ଛ ଆଖିରେ ଚାହାନ୍ତି ! ତା ନାମରେ ବହୁ ପ୍ରକାର କୁତ୍ସା ରଟନା କରି ସେମାନେ ସନ୍ତୋଷ ଲଭ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଲୋକଙ୍କର ୯

ପ୍ରକାର କଥା ମୋତେ ମୋର କର୍ମପଥରୁ କେବେହେଲେ ବିଚ୍ୟୁତ କରି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଆଖିରେ ତାର ଅଶ୍ରୁ ଦେଖି ଉଦୟ ଚକ୍ଷୁରେ ମଧ୍ୟ ଅଶ୍ରୁ ଜମି ଆସୁଛି । ସେ ପୁଣି କହିଲା—ତମ ଅନ୍ତର ଭାଇ ଯଦି ଆଜି ଥାଆନ୍ତେ ମୁଁ ଏ ପ୍ରକାର ଅପବାଦ ସହୁଥାଆନ୍ତି କି ? ମୋ ନାଁରେ ଏପରି କୁତ୍ସା ରଚନା କରିବାକୁ କାହାର ସାହସ ହେଉ ନ ଥାନ୍ତା । ଆଉ ତୁମେ ମଧ୍ୟ ଏମିତି ଭାବରେ ଆସି ସେ ସବୁ କଥା ମୋ ଆଗରେ କହି ପାରି ନ ଥାନ୍ତ ।

ଉଦୟ ମନର ଭାବନା ସମୁଦ୍ର କୂଳ ଲଂଘି ଯାଉଛି । ଭାଗ୍ୟ ଭଲ ସେ ଆଉ କିଛି ବେଶୀ କହିନାହିଁ । ନୋହିଲେ କି ଆଘାତ ସେ ଦେଇଯାଇଥାନ୍ତା ଆଜି ।

ସାମନାରେ ତାର ନୂଆବୋଉ—ସରସ୍ୱତୀ ଭଳି ସୌମ୍ୟ ଚେହେରା । ସେ ଆଉ କିଛି କହିନାହିଁ । ଆଖିରୁ ତାର ଝରି ପଡୁଛି ଲୁହ ।

ଶ୍ୱେତା କହିଲା—ଲୋକଙ୍କର ସେବା କରିବାକୁ ହେଲେ ଛାତିକୁ ପଥର କରିବାକୁ ହେବ । ଅପବାଦକୁ ସହିଯିବା ପାଇଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସାଞ୍ଜୁ ପିନ୍ଧିବାକୁ ହେବ ।

ହଠାତ୍ କଣ ହେଲା କେଜାଣି ଉଦୟ ତା ବସିଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ଉଠି ଶ୍ୱେତାର ପାଦ ପାଖରେ ପଡ଼ିଗଲା—ନୂଆବୋଉ ମୋତେ କ୍ଷମା କର ।

ଚମକିଗଲା ଶ୍ୱେତା—ଏ ତୁମେ କଣ କରୁଛ ? ମୋ ପାଖରେ ତ ତୁମେ କିଛି ଦୋଷ କରି ନାହଁ ।

ଉଦୟକୁ ଉଠାଇ ଦେଲା ସେ—ବଡ଼ ଭାବପ୍ରବଣ ତୁମେ ଉଦୟ ! କଣ ହେଲା ତୁମର ? ତମକୁ ତ ମୁଁ ଖରାପ

କହୁନାହିଁ । ଲୋକେ ଯାହା କହିଲେ, ସେଥିରେ ତୁମର କଣ ହାତ ଅଛି ?

ଛୋଟ ପିଲାଟି ଭଳି କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦୁଛି ଉଦୟ । ନୂଆବୋଉ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଖରାପ ଧାରଣା ସେ ପୋଷି ଆସିଥିଲା, ସେହି ଭାବନା ଦ୍ୱାରା ମହାପାପ ସେ କରିଛି ।

ଶ୍ବେତା ତା' ପଣତ କାନିରେ ଉଦୟ ଆଖିର ଲୁହ ପୋଛି ଦେଲା ।

ଉଦୟ, ତୁମେ ଏମିତି ଛୋଟ ପିଲାଙ୍କ ଭଳି ହେଉଛ କାହିଁକି ?

ନୂଆବୋଉ, ତମେ ଜାଣିନାହିଁ, ତମ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତମ ପ୍ରତି ମୁଁ ଖୁବ୍ ଅନ୍ୟାୟ କରିଛି । ଲୋକଙ୍କର ଏଇ କଥା ସବୁ ଶୁଣି ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି ତମକୁ ବଶ ହୋଇ ପଡ଼ିବ ବୋଲି । ଏହି ଭାବନା ଦ୍ୱାରା ମୁଁ ମହାପାପ କରିଛି । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ ତୁମ ସ୍ନେହ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ନୁହେଁ । ମୋତେ ତୁମେ କ୍ଷମାକର ନୂଆବୋଉ ।

ଶ୍ବେତା ଆଖିରୁ ଝରୁଛି ଅନବରତ ଅଶ୍ରୁ ।

ସେ କଥା କହି ପାରୁନାହିଁ । ଉଦୟ ପୁଣି କହିଲା—ଅବସ୍ଥା ଚକ୍ରରେ ମଣିଷ ମନରେ ଭୂତ ଚାପି ବସେ । ସେ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ହିତାହିତ ଜ୍ଞାନଶୂନ୍ୟ ହୋଇପଡ଼େ । ମୋର ଠିକ ସେଇଆ ହୋଇଥିଲା । ମୋତେ ତୁମେ ଯେଉଁ ସ୍ନେହ ଦେଇଛ, ତାହା ପାଇବାର ଯୋଗ୍ୟ ମୁଁ ନୁହେଁ । କୁହ ନୂଆବୋଉ, ମୋତେ ତୁମେ କ୍ଷମା ଦେବ ତ ?

ତଥାପି ଶ୍ବେତା ନୀରବ । ସେ ଭାବି ପାରୁନା ଉଦୟ କେମିତି ତାକୁ ବଶ ହେବାର କଳ୍ପନା କରି ପାରିଲା । ତେବେ ଯେଉଁ ଜନରବ ଉଠିଛି, ତାହା କଣ ଆଂଶିକ ସତ୍ୟ ?

ଯେଉଁମାନେ ଏ ଅପବାଦ ରଟନା କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ତେବେ ମିଥ୍ୟାରେ ଏହା କରି ନାହାନ୍ତି ।

ଉଦୟ ଠିଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା—ମୁଁ ଜାଣେ, ଏକଥା ଶୁଣିଲା ପରେ ତୁମେ ମୋତେ କ୍ଷମା ଦେବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଯାଉଛି —ଏ ପ୍ରକାର ଦୁର୍ଭାବନାରୁ ପୂରା ଭାବରେ ମୋର ମନ ଯେତେ ବେଳେ ମୁକ୍ତ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ମୁଁ ପୁଣି ଆସିବ

ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଚାଲିଗଲା । ଶ୍ୱେତା ନିର୍ଜୀବ କାଠ ପିତୁଳା ପରି ଚାହିଁ ରହିଥିଲା ।

ପୁଣି ଥରେ ବିବାହ ? ସାମନାକୁ ଚାହିଁଲା ଶ୍ୱେତା । ଅମ୍ବରର ଫୋଟୋ ଯେମିତି କ୍ରୁଦ୍ଧ ଭାବରେ ଗର୍ଜନ କରି ଉଠୁଛି । ସାରା ଘରଟା ଥରି ଉଠିଲା ମୁହୂର୍ତ୍ତକ ପାଇଁ । ତକିଆରେ ମୁହଁ ଗୁଞ୍ଜି ସେ କାନ୍ଦିଲା—ଭାରି ଅସହାୟ ଭାବରେ । ଜଗତଟା ତାକୁ ଶୂନ୍ୟ ଜଣାଗଲା ।

—ପନ୍ଦର—

ଆଜାଦକୁ ତିନିଦିନ ହେଲା ଜ୍ୱର ହୋଇଛି । ଆଖି ଫିଟେଇ ନାହିଁ ସେ । ତାକୁ ଜ୍ୱର ହେବା ଦିନଠାରୁ ଶ୍ୱେତାର ଖାଇବା ପିଇବା ବନ୍ଦ । ଦୁଇ ପହରେ ଦେହର ଉତ୍ତାପ ଖୁବ୍ ବଢ଼ି ଯାଉଛି ।

ଉଦୟ ଏ କେତେଦିନ ହେଲା ଆଉ ଆସିନାହିଁ । ସେ ଦିନର ସେହି ଘଟଣାଠାରୁ ଶ୍ୱେତା ମନରେ ମଧ୍ୟ ସୁଖ ନାହିଁ । ସେ ନେଇ ସେ ଦିନସାରା କାନ୍ଦୁଛି । ତା'ପରେ ପରେ ଆଜାଦ୍‌ର ଜ୍ୱର । ଅଶାନ୍ତି ଯେତେବେଳେ ଆସେ, ଏକା ଏକା ଆସେ ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗରେ ବହୁତ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ନେଇ ସେ ଆସେ । ମୋଫସଲରେ ରହି ସେ କାହାକୁ

କଥା ଏକାବେଳେକେ ପାଶୋର ଗଲାଣି । ବାପଘର କଥା ମନରେ ପକାଇ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ କି ଲାଭ ମିଳିବ ? ଇଚ୍ଛାକରି ସେ ମନରୁ ସେ ସବୁ କଥା ଭୁଲି ଯାଇଛି ।

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ କେତେଥର ଚିଠି ଦେଲେଣି ଲୋକ ପଠାଇ ତାକୁ କିଛିଦିନ ପାଇଁ କଟକ ନେଇଯିବେ ବୋଲି ମାତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକ-ଥର ସେ ନାହିଁ କରି ପଠାଇଛି । ବାପଘର ମାଟି ତା ଦିହ ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଛି କେତେ ଅପାଶୋରା ସ୍ମୃତି—ସେଇଠି ପୁଣି ଅମ୍ବରର ଶେଷ ଶିଖା ଲିଭି ଯାଇଛି । ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁଙ୍କ ଘରର ସେହି କୋଠରୀଟି କଥା ଭାବିଲେ ତା ହୃଦୟରେ ଭୀଷଣ ବ୍ୟଥା ଜମେ । ଯେଉଁ ରଥ ଥରେ ଯାଇଛି, ସେ ଆଉ ଲେଉଟିବ ନାହିଁ…ସେ ସୁଖର ଦିନ ଆଉ ଲେଉଟିବ ନାହିଁ । ରଙ୍ଗୀନ ମନ ଆଉଥରେ ସପନ ଦେଖି ବାଉଳା ହୋଇ ଉଠିବ ନାହିଁ । ସହରରେ କେହି ଆଉ ପଦେ କଥା ତାକୁ କହିବେ ନାହିଁ ।

ଆଜାଦ୍ ଖୁବ୍ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଆଜି ଦିନସାରା କେମିତି କଷ୍ଟରେ ଖାଲି 'ଉଁଃ ଉଁଃ' କରୁଛି । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପିଲା ବୋଲି ଯନ୍ତ୍ରଣା ହେଉନାହିଁ । ତା କଷ୍ଟ ଆଉ ସେ ସହି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଶୀଘ୍ର ଡାକ୍ତର ଡାକିବାକୁ ହେବ ।

ସେ ଘରୁ ବାହାରିଗଲା । ସାଇରୁ ବୁଲି ଫେରୁଛି ଉଦୟ ।

ଉଦୟ…!

ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଏ ଡାକ । ତଳକୁ ମୁହଁ ପୋତି ଉଦୟ ଠିଆ ହେଲା ।

ତିନଦିନ ହେଲା ଆଜାଦ୍‌କୁ ଜ୍ୱର । ଆଖି ଖୋଲୁ ନାହିଁ । ଆଜି ତାର ଭାରି କଷ୍ଟ ହେଉଛି । ଟିକଏ ଡାକ୍ତର ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତୁ !

ଖାଲି ଟ୍ରେଟ 'ହର୍ଡ୍'ଟିଏ କିଣି ଉଦୟ ଚାଲିଗଲା । ସେ ଫେରି ଆସିଲା ଘରକୁ । ଗୋପିଆ ଗୃକର ପୁଅର ବିଛଣା ପାଖରେ ବସିଛି ।

ଭୂତପରି ତା ମନକୁ ଗ୍ରାସ କରୁଛି ନାନା ଅସରନ୍ତି ଭାବନା । ସେ ନିଜେ ନ ଯାଇ ପୁଣି ଉଦୟଙ୍କୁ ପଠାଇଲା କାହିଁକି ?

ଗୋପିଆ ଡାକିଲା—ମା, ଦେଖିବେ ଆସନ୍ତୁ ।

ଝଟକିନ ତା ଛାତିରେ ଯେମିତି କିଏ ଏକ ପାହାରେ ପକାଇଲା । ଆଜାଦ୍ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛଟପଟ କରୁଛି । ତା' ମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ ତାର ମନେ ପଡୁଛି ଅମ୍ବରର ଶେଷ ମୁହଁ । ସେ ପାରକୁ ଯିବାର ଠିକ୍ କେଇ ଘଣ୍ଟା ଆଗରୁ ସେ ବି ଏମିତି ମୁହଁକୁ କରୁଥିଲା । ତା ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତା ପାଟିରୁ ବାହାରି ପଡ଼ିଲା—ମା, ଦୁର୍ଗା ! ଛୁଆଟିକୁ ଭଲ କରିଦିଅ ।

ଚିତ୍କାର ବଢ଼ୁଛି । କଣ ପାଇଁ ଏ ଯନ୍ତ୍ରଣା ?

ବାପାରେ, ବାପା । ସେ ତା କୋଳ ଉପରକୁ ଉଠେଇ ଆଣିଲା ପିଲାକୁ । ଆଖିପତା ମେଲି କେମିତିଆ ଗହ୍ୱରେଇକି ସେ ଚାହିଁଲା ମା ମୁହଁକୁ । ବାପାରେ, କଣ ହେଉଛି ?—ତା ଗାଲ ପାଖରେ ଚୁମା ଡାଲିଦେଲା ସେ । ଆଖିତଳର ଅମାନିଆ ଲୋତକ ଧାର ବହି ଆସି ପିଲାଟିର ଗଣ୍ଡ ଦେଶକୁ ଓଦା କରିଦେଲା ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ମାଡ଼ି ଆସୁଛି ଖୁବ୍ ଚଞ୍ଚଳ ଗତିରେ । ବାହାର ପୃଥିବୀରେ କେମେନ୍ତକା ଭୟଙ୍କର ଭାବ । କୃଷ୍ଣ ପକ୍ଷର ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶୀ । ଆଜାଦ୍‌ର ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଶ୍ୱେତା ଛାତିରେ ଛନକା ପଶୁଛି । ମାଆର ମନ ନେଇ କିଏ ଦେଖି ସହି ପାରିବ ନିଜ ଗର୍ଭଜାତ ସନ୍ତାନର ଏ ଯନ୍ତ୍ରଣା ?

ମା, ଗୋଡ ହାତ ଘର ଥଣ୍ଡା... ଗୋପିଆ କହିଲା । ତା କଥାର ସତ୍ୟତା ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସେ ନିଜେ ଆଜାଦ୍‌ର ଦୁଇ ଗୋଡରେ ହାତ ମାରି ଦେଖିଲା । ଇସ୍, କି ଥଣ୍ଡା ସତେ !

ଆଲୁଅ ଲଗେଇ ଆଣିଲା ଗୋପିଆ । ଆଲୋକର ରଶ୍ମିମାରେ ପୁଅର ଶୁଖିଲା ମୁହଁକୁ ଦେଖି ଶ୍ୱେତା କାନ୍ଦିଉଠିଲା । କାନ୍ଦିଲେ ଅନେକଟା ଦୁଃଖ ଉପସମ ହୋଇଯାଏ ।

ଆଜାଦ୍‌ର 'ଉଁ' ଶବ୍ଦ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ଅଧାମୁଦା ଆଖି ପତାରେ ଆଉ ପଲକ ନାହିଁ ।

ଶ୍ୱେତାର ଉଚ୍ଚ କ୍ରନ୍ଦନ ଧ୍ୱନି ଭିତରେ କୋଳ ତାର ଖାଲି ହୋଇଗଲା । ମୂର୍ଚ୍ଛା ହୋଇ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ସେ ପଡ଼ିଗଲା ତଳେ ।

ଠିକ୍ ଏହାପରେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସହିତ ଉଦୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ଡାକ୍ତର ଆଜାଦ୍‌ର ଦେହ ପରୀକ୍ଷା କରି ମୁହଁ ବିକୃତ କରି ତାଙ୍କର ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଦେଲେ । ସବୁ ଶେଷ ହୋଇ ଯାଇଛି । ସେ ପୁଣି ଫେରିଗଲେ ।

ଉଦୟ ଦେଖିଲା ଶ୍ୱେତାର ଏକମାତ୍ର ଆଶାଭରସା ଲୁଚି ଲୁଚି ଯାଇଛି—କି ଭାଷାରେ ତାକୁ ସେ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେବ ।

ତା'ର ମୂର୍ଚ୍ଛିତାବସ୍ଥାରେ ଗୋପିଆ ଦ୍ୱାରା ଆଜାଦ୍‌ର ଶେଷ କୃତ୍ୟ କରେଇନେଲା ଉଦୟ । ରାତି ଦଶଟା ବାଜିଲାଣି—ତଥାପି ଶ୍ୱେତାର ଚେତନା ଫେରିନାହିଁ । ମୁହଁରେ ପାଣି ଛିଟାମାରି ବହୁତ କଷ୍ଟରେ ସେ ତାର ଚେତନା ଫେରାଇ ଆଣିଲା । ଆଉ କିଛି ନାହିଁ ସେତେବେଳକୁ ।

ମୋ ଆଜାଦ୍‌କୁ କେଉଁଠିକି ନେଇଗଲ ଉଦୟ ? ତା' ବାପ କଣ ଆଜି ଆସି ତାକୁ ନେଇଗଲା ? ଖବରଦାର, ତମେ ତାକୁ

ସେଉଁଠି ରଖିପଛେ, ମତେ ପୁଣି ତାକୁ ଫେରାଇ ଦେବାକୁ ହେବ । ମୋର ଆଉ କିଏ ଅଛି କୁହନ୍ତ ତା ଛଡ଼ା ?

ଉଦୟ ଠିଆ ହୋଇଛି କାଠର ଏକ ନିଶ୍ଚଳ ପ୍ରତିମା ଭଳି । ଶ୍ୱେତା ତା'କୁ ହଲେଇ ଦେଲା ।

ତମେ କଣ ଭାବିଛ ମୋତେ ଠକେଇ ଦେଇ ତାକୁ ନେଇଯିବ ?

ନୂଆବୋଉ...

ଉଦୟ !

ତମେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୁଅ ନୂଆବୋଉ ! ଆଜାଦ କଣ ଆଉ ଫେରିବ ?

କଣ କହିଲ, ଆଜାଦ ଆଉ ଫେରିବ ନାହିଁ ? ଢୋ'କିନ କାନ୍ଥରେ ମୁଣ୍ଡଟାକୁ ବାଡ଼େଇ ଦେଲା ସେ । ଉଦୟ ଯାଇ ତାକୁ ଧରିନେଲା ।

ନୂଆବୋଉ, ତୁମେ ସବୁକଥା ବୁଝିଶୁଣି ଯଦି ଏମିତି ପିଲାଙ୍କ ଭଳି ହୁଅ, କିଏ ତମକୁ ବୁଝେଇବ କହିଲ ? ମୁଁ କାଲି କଟକ ତମ ବାପାଙ୍କ ପାଖକୁ ତାର କରି ଦେଉଛି ସେ ଆସି କିଛିଦିନ ପାଇଁ ତମକୁ ନେଇ ଯାଆନ୍ତୁ ।

ଉଦୟ—ଅସମ୍ଭାଳ କାନ୍ଦଣା ତାର—ଆଜାଦ୍ ସହିତ ମୋତେ ବି ନେଇଗଲା । ମୁଁ ଆଉ ଏକାକିଆ ବଞ୍ଚି ରହି କଣ କରିବ ?

ଗୋଟିଏ ଆଜାଦ୍ ସିନା ତୁମର ଚାଲିଗଲା କିନ୍ତୁ ତା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏହି ଗାଁଆର କେତେ ଆଜାଦ୍‌କୁ ତୁମେ ପାଇଛ ନୂଆବୋଉ । ତମରି ଛୁଆରି ସ୍କୁଲରେ ଯେତୋଟି ଆଜାଦ

ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର କଣ ମା ତୁମେ ନୁହଁ ? ତୁମେ ପର ସେବିକା—ସେବା ବ୍ରତ ଧରିଛ ।

ସେ—ବି—କା, ମୋର ଆଉ ଲୋଡ଼ା ନାହିଁ ସେବା କରିବା । ମୁଁ ମୋର ସେଇ ଆଜାଦ୍ ସାଙ୍ଗରେ ଯିବି ।

ତୁମେ ଚାଲିଗଲେ, ତୁମ ସ୍କୁଲ ?

ସ୍କୁଲ···ସ୍କୁଲ···ସ୍କୁଲ···

କିଛି ସମୟ ପାଇଁ ଗୁଣୁ ଗୁଣୁ ହେଲା ସେ । ଉଦୟର ପ୍ରାଣରେ ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ ଯନ୍ତ୍ରଣା ।

ରାତି ହେଉଥିଲା ଆହୁରି ଭୟଙ୍କର ।

ଶ୍ୱେତା ଅର୍ଦ୍ଧ ପାଗଳମା ।

ମୋତେ ଯିବାକୁ ଦିଅ ଉଦୟ, ମୁଁ ଯିବି ।

ଉଦୟ ବାଟରେ ଠିଆ ହୋଇ ପଥ ଓଗାଳୁ ଥିଲା ।

ଉଭୟଙ୍କ ଆଖି ଲୁହରେ ଭିଜି ଯାଉଥିଲା ତଳ ମାଟି ।

—ଷୋଳ—

ଅନ୍ଧାର, ଝଡ, ବର୍ଷା ।

ଆଜାଦ···ଆଜାଦ···

ନୂଆଟୋକା, ନୂଆଟୋକା—

ମା, ମା—

ତିନୋଟି ମଣିଷ ଏହି ଝଡ଼ବର୍ଷା ଭିତରେ ଧାଇଁଛନ୍ତି । ମଝିରେ ମଝିରେ ବିଜୁଳି ଆଲୁଅରେ ଧରଣୀର ବକ୍ଷ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ହୋଇ ଉଠୁଛି ।

ଆଗରେ ଶାଗୁବୋହ୍‌ ନଦୀ—ସ୍ରୋତ ତାର ଭରି ଯାଇଛି—ପବନର ଜୁଆର । ନଦୀ ସ୍ରୋତରେ ଭସି ଯାଉଛି କେତେ ଅଲୋଡ଼ା ଚଜ ।

ଆଜାଦ, ଆଜାଦ—

ଅମ୍ବର, ଅମ୍ବର—

ନୂଆବୋଉ, ନୂଆବୋଉ—

ମା—ମା—

ଭୂସ୍‌କନ ଶବ୍ଦ ହେଲା । ସବୁ ଚେଷ୍ଟା ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଗଲା । ଉଦୟ କହିଲା—ଗୋପିଆ, ତୋ ମା କାହାରି କଥା ମାନିଲା ନାହିଁ ।

ଖୁବ୍ ଝଡ଼ରେ ଫୁଲି ଉଠିଲା ନଈ ସ୍ରୋତ—ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ଦେହଟି ନଦୀ ଗର୍ଭରେ କୁଆଡ଼େ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଗଲା ।

ଉଦୟ ଭାବୁଥିଲା ତା ନୂଆବୋଉ ସହିତ ସେ ବି ଯଦି ଭସି ଯାଆନ୍ତା, ତେବେ ତା କୃତକର୍ମର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତା ।

ବାବୁ, କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି, କାନ୍ଦିଲେ କଣ ସେ ଆଉ ଫେରିବେ ?

ନାଁରେ ସେ ଆଉ ଫେରିବେ ନାହିଁ ।

ତହିଁ ପରଦିନ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଆସିଥିଲେ । ଏହି ମର୍ମନ୍ତୁଦ କାହାଣୀ ଶୁଣି ବୁଦ୍ଧି ବୃତ୍ତି ତାଙ୍କର ଲୋପ ପାଇଗଲା । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର ଘରୁ ସେ ଗୋଟିଏ ଚିଠି ପାଇ ତାହା ଉଦୟକୁ ଦେଲେ । ଚିଠିଟି ଉଦୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଲେଖିଥିଲା । ତାହା ଏହିପରି···

କଲ୍ୟାଣୀୟ ଉଦୟ,

ତମ ନୂଆବୋଉ ଆଜି ସମସ୍ତ ବନ୍ଧନ କଟେଇ ଦେଇ ଚାଲି ଯାଉଛି । କାହିଁକି ସେ ବା ଆଉ ରହନ୍ତା ? ଅମ୍ବର ଯିବାପରେ ଆଜାଦକୁ ଚାହିଁ ମୁଁ ରହିଥିଲି । ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋତେ ଦଶଦିଗ ଅନ୍ଧାର ଦିଶୁଛି । ମୁଁ ଆଉ ବଞ୍ଚି ରହି ପାରିବି ନାହିଁ । ଜଗତ ବଡ଼ ବିଷମ ।

ତମକୁ ମୋର ଶେଷ ଅନୁରୋଧ—ମୋର ଯାହା କିଛି ଜମି ବାଡ଼ି, ଘରଦ୍ୱାର ସବୁ ମୁଁ ସ୍କୁଲକୁ ଦେଇ ଯାଉଛି । ମୋ ପରେ ଏହି ସମ୍ପତ୍ତି ସ୍କୁଲକୁ ଦେଇ ଦେବ ଓ ତାର ପରିଚାଳନାର ଭାର ତୁମେ ନିଜେ ନେବ ।

ତମର
ନୂଆବୋଉ

ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଶୂନ୍ୟପ୍ରାଣ ନେଇ ପୁଣି କଟକ ଫେରିଗଲେ । ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ବସାଇ ଯାଇଥିବା ସ୍କୁଲଟିକୁ ଗୋଟିଏ ମାଇନର ସ୍କୁଲରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ ଚାରି ହଜାର ଟଙ୍କା ଦେବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇ ଆସିଲେ । ଉଦୟ ରହିଲା । ଶ୍ୱେତାର ଶେଷ ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ତ୍ତି କରିବ ବୋଲି । ଫୁଲ ଭଳି ଗୋଟିଏ ପରିବାର ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥିଲା । ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପ ଦିନରେ ସମଗ୍ର ପରିବାରଟି ପୁଣି ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଗଲା । କାହିଁକି ଏପରି ହୁଏ କିଏ କହିବ ?

ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଏବଂ ମହେନ୍ଦ୍ରବାବୁ ଦେଇ ଯାଇଥିବା ଦାନରେ ଉଦୟ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଘର ତିଆରି କଲା । ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉତ୍ସବ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲା । ଗାଁର ଯେଉଁମାନେ ଶ୍ୱେତା ଏବଂ ଉଦୟର କୁତ୍ସା ରଟନା କରୁଥିଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ପାଇଁ ଯେ ଯାହାର ଶକ୍ତି ମୁତାବକ ଚାନ୍ଦା ଦେଲେ । ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉତ୍ସବ ଦିନ ବେଶ୍ ଭଲ କରି ଖାଇବା ପିଇବାର ଯୋଗାଡ଼ ହେଲା । ଦରିଦ୍ର ପିଲାଙ୍କୁ ଖାଇବାକୁ ଦେବାପାଇଁ ବହୁତ ପ୍ରକାରର ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା । ସେ ଅଞ୍ଚଳର ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକ ଏହି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉତ୍‌ସବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ମହାଶୟ ଉଦୟଠାରୁ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନର ଇତିହାସ ଶୁଣି ଶ୍ୱେତପଦ୍ମାର

ଭୂରି ଭୂରି ପ୍ରଶଂସା କଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନଟିର ନାମ ରଖାଗଲା—ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ବିଦ୍ୟାଳୟ ।

ସ୍କୁଲର ଫାଟକ ଉପରେ କାଗଜରେ 'ଶ୍ୱେତାପଦ୍ମା ବିଦ୍ୟାଳୟ' ଲେଖିଦେଇ ଉଦୟ ତା' ଆଖିରୁ ଲୁହ ଝରେଇଲା । ପାଖରେ ଶାଶୁଦୋହୂ ନଦୀ—ତାହାର ଗର୍ଭରୁ ଶ୍ୱେତାର ଆତ୍ମା ହୁଏତ ଆଜି ଏ ସବୁ ଦେଖୁଥିବ । ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଶ୍ୱେତାର ଜୟଜୟକାର କଲେ ।

ଉଦୟ ଫାଟକ ଉପରେ କାଗଜର ଲେଖାକୁ ଚାହିଁ ରହିଲା ଅନେକ କ୍ଷଣ···ଆଖିରେ ଆଜି ଲୋତକ ଶୁଖୁନାହିଁ ତାର । ତା' ପ୍ରାଣରେ ଆଘାତ ଦେଉଛି ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଜୀବନର କରୁଣ ଇତିହାସ ।

ଆମ ଏ ଦେଶରେ ଶହ ଶହ ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଜନ୍ମନିଅନ୍ତୁ—ଭାଗ୍ୟହୀନା ନ ହୋଇ ଭାଗ୍ୟବତୀ ହୁଅନ୍ତୁ । ଦେଶ ଓ ଦଶର ଉପକାର ହେଉ ।

—ସତର—

କଣହେଲା କେଜାଣି ଉଦୟ ସ୍ଥିର କଲା ଜୀବନରେ ସେ ଆଉ ବିବାହ କରିବ ନାହିଁ ।

ତା ନୂଆବୋଉର ଶେଷ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରି ଦେଶର ଅସଂଖ୍ୟ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ତା ଜୀବନ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେବ ।

ସେବିକା ଶ୍ୱେତପଦ୍ମା ଏକା ଉଦୟକୁ ନୁହେଁ ତାହାର ପରି ଅନେକଙ୍କୁ ଦେଇ ଯାଇଛି ଦେଶକାମ କରିବାର ପ୍ରେରଣା ।

ଜନ-ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରକାଶନ ତରଫରୁ କୃଷକ ପ୍ରେସ, କଟକରେ
ବଂଶୀଧର ଭୂୟାଁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ, ମୁଦ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ—୧୯୫